

Pessoa/Álvaro de Campos

DIADALÍV

Pessoa/Álvaro de Campos verseinek fordítását
a Portugál Könyv- és Könyvtárintézet támogatta

MINISTÉRIO DA CULTURA

INSTITUTO PORTUGUÊS DO
LIVRO E DAS BIBLIOTECAS

A tradução dos poemas de Pessoa /Álvaro de Campos foi apoiada pelo
Instituto Português do Livro e das Bibliotecas

Pessoa/Álvaro de Campos Diadalív című verseskötetének megjelenését
a lisszaboni Calouste Gulbenkian Alapítvány támogatása tette lehetővé.

A publicação do livro de poemas de Pessoa/Álvaro de Campos
foi subsidiada pela Fundação Calouste Gulbenkian de Lisboa

Pessoa/Álvaro de Campos

DIADALÍV

Budapest, 2002

A kiadás alapjául szolgáló kiadvány:
Edição Crítica de Fernando Pessoa. Volume II.
Poemas de Álvaro de Campos. Edição de Cleonice Berardinelli.
Imprensa Nacional – Casa da Moeda, Lisboa, 1990
Copyright © Assírio & Alvim Editores e Livreiros, Lisboa, 2002

A verseket válogatta, a nyersfordításokat készítette,
az előljáró szavakat írta, a kötetet szerkesztette

PÁL FERENC

Fordította

CSUDAY CSABA
DÖBRENTEI KORNÉL
PÁL DÁNIEL LEVENTE
PÁL FERENC
SOMLYÓ GYÖRGY
TAKÁCS ZSUZSA
VASKÓ PÉTER

A szöveget gondozta PÁL DÁNIEL LEVENTE

A sorozatcímlapot GOSZTOLA GÁBOR tervezte

Hungarian Translation © Csuday Csaba, Döbrenței Kornél, Pál Dániel Levente, Pál Ferenc,
Somlyó György, Takács Zsuzsa, Vaskó Péter, 2002

Elöljáróban

Álvaro de Campos alakja és költői munkássága különleges helyet foglal el a pessoa-i életműben. Egyike a portugál költő teremtett, *heteronim* költőfiguráinak, de mind Alberto Caeiro-nál, mind Ricardo Reisnél közelebb áll hozzá. Talán csak a fél-*heteronim*-nek nevezett Bernardo Soaressel van Pessoa olyan intim kapcsolatban, mint Campossal. De míg Bernardo Soares, az egyhangú irodai munka, a hónapos szobák és a kifőzdek sivárságába belesüppedő kishivatalnok egyfajta csökkent értékű létet képvisel, hiszen mindig olyankor jön elő, amikor létrehozója álmos, fáradt, vagy szellemi képességeinek csak korlátozottan van a birtokában, Campos a kiteljesedett lét és költői pálya ígéretét jelenti Pessoa számára.

Ez az 1890-ben született és Glasgow-ban hajómérnöknek tanult költő ifjúságát ugyanúgy utazással töltötte, mint Pessoa, és ugyanúgy életre szólóan kötődött az angol nyelvhez mint ő. Kis híján haláluk éve is azonos, hiszen Pessoa – egyes kutatói szerint – 1935 elejére tervezte költőtársának halálát, talán a magának készített horoszkópból kiolvasott közeli végének bizonyosságában. De egyre romló testi és lelki állapotában, az újabb és újabb Campos-versek írásába belefeledkezve talán elfelejtette vagy elnapolta költőtársa létének lezárását, így akaratlanul vagy talán nagyon is tudatosan halhatatlanná tette őt.

Ha a Pessoa által megteremtett *heteronimia* jelenségét különösnek és figyelemre méltónak tartjuk, még különösebbnek és figyelemre méltóbbnak kell tartanunk azt, ahogyan a portugál költő Campos alakját és munkásságát építgeti, a másik két *heteronim*, sőt még saját maga ellenében is. Ha megnézzük a pásztori költő Caeiro és a bukolikus, epikureista Ricardo Reis költői művét, akkor láthatjuk, hogy mind a kettő statikus, lényegében egy hangon megszólaló, vagy nagyon keveset változó, viszonylag szűk körben mozgó életmű. Caeiro – ha így utólag visszatekintünk rá – mintha csak arra kellett volna Pessoa-nak, hogy megszólaltasson egy új hangot a

portugál költészetben. Puritánul egyszerű, a költői eszközöknek teljesen híján lévő versei – amelyekben a költőiséget a költőiség teljes hiánya, avagy egyik elemzője, José Augusto Seabra szerint a „költészet nulla-foka” jelenti – egyrészt reakcióként születtek a korabeli portugál *saudozista* költészet panteizmusa és talán a már túl-érett, de még mindig erősen ható szimbolizmus ellen, másrészt viszont a Pessoa fejében ez idő tájt megfogalmazódó újpogány program részeként a görögség racionális gondolkodásának illusztrálására szolgáló költői példák voltak. Caeiro költésze-te ugyanakkor egy másik irányba történő kiindulást is jelzett. Vannak olyan kutató-sok, amelyek szerint Campos és Caeiro költői alakja fogantatásuk és kihordásuk idején (1913–14-ben) nem különült el élesen, és eredetileg Caeiro volt a lázadó, a modern világ és életforma iránt lelkesedő költő. Pessoa, ahogy Teresa Rita Lopes *Pessoa por Conhecer* ('A megismerésre váró Pessoa') című szöveggyűjteményéből tudjuk, még az *A Águia* című folyóirattal fenntartott kapcsolata idején – 1914 előtt – úgy tervezte, hogy egy írást küld a porto-i folyóiratnak Caeiro-ról, „korunk és or-szágunk legjelentősebb költőjéről”, amelyet kiegészít egy „lisszaboni folyóiratnak küldött provokatív interjúval”. Mint a „legeredetibb modern költő”, Caeiro jegyezte volna a *Cinco Odes Futuristas* ('Öt futurista óda') és a *Poemas Interseccionistas* ('Interszekcionista költemények') ciklus verseit is. Közben azonban 1914 márciusa és júniusa között megszületett a *Győzelmi óda*, amelynek háttérében már kirajzoló-dott a modern kornak elkötelezett hajómérnök, Álvaro de Campos alakja, így Pessoa újraosztotta a szerepeket, s Caeiro-ból *A nyájak őrizője*-nek természettel azonosuló életszemplélethől fogant verseit író, tiszta és egyszerű érzelmeket átélő pásztorköltő lett, akire, talán éppen fogantatásának ellentmondásos volta miatt a továbbiakban nem volt szükség. Így 1916-ban bekövetkezett, meglepően korai halálával el is tűnt a pessoa-i *heteronim*-ek köréből, bár egy-egy neki tulajdonított vers még megszüle-tik az elkövetkező években. Meglehet, hogy ez az időnap előtti kilépés a költőtársak *coterie*-jéből szükséges volt ahhoz, hogy ő legyen a példakép, a mester nemcsak a genezisében lényegileg vele egylényegű Campos, hanem Ricardo Reis, sőt még Pessoa számára is.

Campos esetében egyértelmű Caeiro „iránymutató” szerepe: a modern kor gépi kultúrájának elkötelezett mérnök-költő sokszor már-már prózába átszűrő szabadversei azt az éppen totális költőietlenségével költőivé váló versíró gyakorlatot folytatják, amelyet Caeiro kezdeményezett, s ezzel szinte annak a posztmodernhez sorolható

törekvésnek lett korai előfutára, hogy az író vagy a költő minél rosszabbul írjon (vö. Barthes *Az írás nulla foka* című esszéjével).

A Caeiro-t ugyancsak mesterének valló Ricardo Reis az újpogány program folytatója lesz, és epikureista verseiben az antik hagyományokhoz való visszatérést valósítja meg.

Hogy Pessoa mit köszönhet Caeiro-nak? Nos, ez talányosabb és bonyolultabb kérdés. Talán az önfelszabadítás lehetőségét: hogy a mesteréből kisarjadó Campos megteremtésével kiléphessen önmagából, és létre hívhasson egy „emberileg” teljes értékű költőt, hiszen, mint már utaltunk rá, és még látni fogjuk, Campos – Pessoa-val ellentétben – valóban „normális” életet él.

Ha már így fölvetettük a *heteronim*-ek és életre hívójuk közötti kapcsolatokat, érdemes egy pillanatra megállnunk annál a szövevényes viszonyrendszerénél, amely közöttük kialakult: Caeiro és Reis az antikvitas hatása alatt alkot, de míg Caeiro szabadversben fejezi ki gondolatait, Reis igen feszesen megformált, szinte már metrikus, bár rímtelen verseket ír. Mind Caeiro, mind pedig Reis az antik görögség klasszikus, apollói kiegyensúlyozottsága és szépségességménye szellemében alkotja meg műveit, így szükségképpen szemben állnak a Nietzsche által dionüszoszinak nevezett tragikus és szenvedélyes életérzést képviselő Campossal, illetve az okkult és ezoterikus tudományokba, az élet éjszakai, homályos oldalaiiba, illetve az élet határain túl felsejlő világokba belemerülő Pessoa-val. Egy másik választóvonal Reist és Pessoa-t Caeiro-val és Campossal állítja szembe. A XIX. századi romantikus költőnek, Almeida Garrettnak és követőinek a költői öröksége szerint rímes dalformában, legszívesebben a 7 szótagos *redondilha maior*-ban író Pessoa és Reis képviseli a kötött formájú költészetet Caeiro és Campos (túl)áradó szabadverseivel szemben. És van még egy igen jelentős szemléletbeli különbség négyük között. Pessoa Durbanban töltött gyermek és ifjúkora után Portugáliába megtérve, talán a *Renascença Portuguesa* (portugál újjászületés) mozgalmának hatására szenvedélyes hazafivá lesz, akinek egyetlen célja Portugália fölemelése. Ugyanakkor *heteronim*-jeiben nyomát sem találjuk ennek az érzésnek. Az elvonatkoztatásra képtelen, az anyagi világhoz szorosan tapadó Caeiro számára a „haza” megfoghatatlanul elvont fogalom, ő csak konkrét „faluja” kontextusában képes gondolkodni, az epikureista, az erős érzelmeket és a fájdalmat okozó kötődéseket kerülő Reis úgy nyilatkozik, hogy „A hazánál szebbek nekem a rózsák” (Somlyó György fordítása), Campos

világpolgári attitűdjében pedig egyszerűen nincsen helye a hazaszeretetnek: „Én, ki nek nem mond sokat a hazafiság...” (Vaskó Péter fordítása).

A leglényegesebb különbség a Pessoa-i költészet lényegét adó négy költő: a három *heteronim* és Pessoa-saját-maga között azonban az, hogy Pessoa-saját-maga, Caeiro és Reis egydimenziósra hangszerelt költői létével és költészetével szemben áll Camposnak a kiteljesedés ígéretét hordozó alakja és munkássága.

Pessoa följegyzéseiből és önvallomásaiból tudjuk, hogy saját létezését mindig fiktívnek képzelte, és magánál sokkal valóságosabbnak tekintette a különböző irodalmi figurákat. Ez a redukált létezés azonban nem csak egyfajta szubjektív benyomás volt részéről, hanem tudatosan törekedett is arra, hogy életéből, és saját-maga költészetéből száműzzön minden olyan szükségtelen elemet, amely akadályozhatta volna a maga elé tűzött cél elérésében. Korábbi írásainkban már többször utaltunk arra, hogy Pessoa az 1910-es évek elejére kiformalódott hazafias-költői program beteljesítését tekintette élete és költői működése végcéljának. Ahogyan a portugál költészet különböző aspektusait elemző, 1912–13-ban az *A Águia* című irodalmi folyóiratban közölt tanulmányaiban írja, szeretett volna hazája újkori fölemelkedésének és ezt a fölemelkedést szolgáló, kimagasló történelmi személynek a megéneklője lenni. Mindennapi életében ezért semmi olyannal nem akart foglalkozni, amely költői munkájában zavarhatta volna, „saját-maga” költészetét pedig kizárólag beteljesítendő költői programjának rendelte alá. Ezért is hiányzik mind az életéből, mind pedig „saját-maga” költészetéből például a szerelem, egy szeretett vagy legalábbis a megkívánt nő alakja. Egyetlen dokumentált szerelmét, az 1920-ban megismert Ophelia de Queiróst rövid udvarlás után elhagyja, mert tart a családalapítástól, a gyerekektől és a velük járó gondoktól, s életét továbbra is hónapos szobákban, vagy családjá nőtagjainak gyámkodása alatt tölti. Nem utazik, nem ad magának pihenőt, állandó felfokozott állapotban dolgozik a művein, s csak irodalmi társaságokba jár. „Saját-maga” költészete is ugyanilyen „egysíkú”: hangvétele kiformalódása pillanattól fogva alig-alig változik, s mindig ugyanazok a visszatérő témák uralják – a hazafias témák versbe foglalásán kívül csak az érzékelés határain túl, az „odaát” felsejlt világ megfoghatatlan üzeneteinek a versbe foglalása, a tudatos lét gyötrelme, s az ebből következő tudatlanság iránti vágyakozás, a költői-alkotói attitűd kérdései, a tettetés, az alkotásnál felhasznált benyomások átalakítása és a vers megalkotásának technikai kérdései foglalkoztatják. Ezen kívül másról alig-alig ír.

Caeiro és Reis költészete is hasonlóképpen szűkre szabott, mind tematikájában, mind jelenlétében. Caeiro 1914 és 1916 között megír két versciklust, *A nyájak őrizőjét*-t és *A szerelmes pásztor*-t, amelyek árnyalatokban különböznek egymástól, de „halála” után is születnek versei, amelyekben a kutatók közül néhányan látnak új motívumokat, az olvasók talán kevésbé. Mesterének verseit azonban Pessoa csak igen későn és csupán egyetlen alkalommal publikálja – az 1924 októberétől 1925 februárjáig megjelenő *Athena* című folyóirat lapjain, amely a újpogány programjának kései fóruma. Ugyanebben a folyóiratban jelennek meg először a verseinek dátumozása szerint 1914 óta létező Ricardo Reis ódái is (ha nem számítjuk, hogy a portugál avantgárd folyóiratának, az *Orpheu*-nak harmadik számában, 1915 nyarán megjelent volna mintegy nyolc lapoldalnyi Reis vers, de ez a lapszám végül nem került kiadásra), majd pedig az 1920-as évek végén meginduló *Presença* című irodalmi folyóirat 6-os, 10-es, 31–32-es és 37-es számában jelenik meg még nyolc Reis óda. Reis is viszonylag korán eltűnik fiktív létezése színteréről, a lisszaboni irodalmi életből, bár Pessoa irtalmasabban távolítja el, mint Caeiro-t: 1919-ben, meggyőződéses királypártiként megelégtelve a Portugál Köztársaság szellemiségét, önként Brazíliába emigrál. Bár többet nem hallani róla, ő sem hallgatott el. Pessoa szorgalmasan tovább írja ódáit, az utolsó neki tulajdonított költemény mintegy két héttel a portugál költő halála előtt születik.

Campos attól a pillanattól fogva, hogy Pessoa megalkotta alakját, állandóan jelen van nemcsak a portugál irodalmi életben, hanem a költő mindennapjaiban is. Egyes irodalomtörténészek tudni vélik, hogy hosszabb angliai útjai csak ürügyül szolgáltak, ilyenkor is szülőfalujába, Tavira-ba vonult vissza. Végül Lisszabonba költözik, és attól fogva tétlen, de a költészet szempontjából termékeny életet él, és Pessoa állandó kísérőjéül szegődik. Anekdotába illő, hogy Pessoa nemegyszer figyelmeztette ismerőseit, hogy aznap nem vele, hanem Álvaro de Campossal beszélnek, sőt még az is megesett, hogy Campos tette a szépet Ophelia-nak Pessoa helyett, és féltékenységi rohamai voltak, amit a fiatal lány – aki látszólag belement ebbe a furcsa játékba – igen rosszul viselt.

Ennél fontosabb azonban az, hogy Pessoa egy hiánytalan költői pályát épített fel a számára, még ha olykor némi misztifikációhoz is folyamodott ennek érdekében. Már láthattuk, hogy Campos a modern kor megéneklőjeként jelentkezett *Győzelmi óda* című versével, alakjának és költészetének kiformalódása ugyanis egybeesett

az avantgárd, illetve lényegében kubista és futurista indíttatású portugál modernizmus kialakulásával. Pessoa azonban már ekkor tágabb perspektívába akarta belehelyezni kedves *heteronim* költőtársát, és hozzálátott, hogy megírja költői előtörténetét. A *Győzelmi óda* megírásával egy időben vagy kicsit később megírja Campos *Opiárium* című versét, amelyet 1914 márciusára datál, hogy érzékeltesse azt a dekadens alapállást, ahonnan a futurista ihletésű szabadverseket író Campos elindult. De a misztifikáció ezzel nem ért véget, mert Pessoa utóbb még néhány korai – 1913 végi dátummal ellátott – Campos-sonettet is megírt, amelyekből egy józan gondolkodású, az élet szépségei, a lányok, a barátság iránt is érzékeny, kissé játszi fiatal ember képe rajzolódik ki, aki megpróbálja hagyományos, kötött formában elmondani a gondolatait. Campos költői világának viszonylagos gazdagsága később is megmarad. A modernista időszak lezárultával, amelyben 1914 és 1918 között egymás után születnek a modern világ dinamizmusában fogant lelkesült szózuhatagok, a mérnök-költő visszasüpped ernyedt dekadens hangulataiba, de még ezekben az érett sőt a végletes lemondást tükröző késői verseiben sem szakad el úgy a mindennapi valóságtól, mint Pessoa „saját-maga”. A kézzelfogható világhoz kapcsolja őt egy éjszakai autós száguldás a sintra-i úton, egy porto-i módra elkészített pacal, egy elsuhanó női szoknya, vagy a szerelem lehetősége és a többi evilági verstéma, amely szemben áll Pessoa „saját-maga” következetes elvontságával. Campos másik érdekessége, hogy nem ragaszkodik olyan kizárólagos következetességgel a kötött formákhoz, vagy a szabadvershez, mint költőtársai. Ifjúkorában sonettekét ír, és az *Opiárium* című hosszú verse is tíz szótagos, rímes formában íródott. De ha megnézzük később született műveit, akkor láthatjuk, hogy az 1914-től 1918-ig terjedő időszak áradó prózai szabadversei és a húszas-harmincas években született, gondolatiságukban fegyelmezett, visszafogottabb szabadversei mellett mindig találunk kötött formában írt költeményeket is, mint például a *Réges-régi sonett* című 1922-es versét, amelyet később egy ciklusba vont az 1913-ra datált két másik sonettel, vagy a *Gazetilha* ('Kis újság') című 1927–28-as, a „Cruz na porta da tabacaria” („Kereszt a trafik ajtaján”) kezdetű 1930-as, vagy a *Barrow-on-Furness* című versciklusát, amely dátum nélkül maradt fenn, de később Pessoa/Campos a korai versek közé sorolt. Kuriózumként még megemlíthetjük Pessoa halála előtt néhány nappal írt „Há doenças piores que as doenças” („Vannak rosszabb betegségek is, mint a betegségek”) kezdetű Campos-verset is, amely ugyan nem rímes formában íródott, de

szabályos tíz szótagos sorai vannak. Ezek a kötött versek azonban soha nem olyan kifogástalanok, mint Pessoa „saját-maga” versei: a fegyelmezetlenebb Campos (azaz a mögötte álló Pessoa) mindig elkövetett valami apróbb hibát, amivel megtörte kötött verseinek következetes szabályosságát.

Látható Pessoa tudatos törekvése arra, hogy Campos költői munkásságát formailag és tematikailag is árnyalja s ezzel egy időben egy állandó, koherens de az időben változó életművet alkosson számára. Campos verseinek kritikai kiadását sajtó alá rendező Cleonice Berardinelli két korszakra osztja Pessoa/Campos költészetét. Az első korszak a kísérleti versek időszaka, és 1918-ig Campos kísérleti (azaz avantgárd) verseket ír. Ezután a mérnök-költő hangja megnyugszik, és véglegessé válik. Ez érett korszaka, amelyben rövidebb versek születnek tőle. Ezzel a korszakolással áttételesen vitába száll a költő egy másik kutatója, Teresa Rita Lopes, aki Campos költői pályájában két nagy korszakot különböztet meg. Első, Caeiro előtti korszakát, amely az 1913–14-ben írt verseket foglalja magába, és a francia kultúra hatását mutatja. A második, Caeiro megjelenése utáni korszakát három részre osztja: az 1914 és 1922 közötti időszakra, amikor a dekadens életérzést Caeiro hatására elhagyó „szenzacionista mérnök” írja verseit, az 1923 és 1930 közötti évekre, amikor a „metafizikus mérnök” egyre jobban eltávolodik a világtól, miközben álmatlanságával és fizikai bajaival van elfoglalva, és végül az 1931 és 1935 közötti, utolsó négy évre, amikor a „nyugdijas mérnök” egyre jobban begubózik önmagába.

Campos verseinek kritikai kiadását előkészítő Cleonice Berardinelli Pessoa elgondolásából és terveiből kiindulva a kiadás szempontjából is két részre osztja a mérnök-költő munkásságát. Pessoa ugyanis –amint ez Mário de Sá-Carneiro-val folytatott levelezéséből (pontosabban szólva Sá-Carneiro válaszaiból, mivel csak ezek maradtak fenn az utókorra) kiviláglik – úgy tervezte, hogy *heteronim* alakjának korai verseit egy kötetbe gyűjtve *Diadalív* (Arco de Triumpho) címmel kiadja. A könyvet 1915 márciusában említi először, amikor a *Győzelmi ódá*-hoz a következő megjegyzést fűzi: „A *Diadalív című kiadásra váró kötetből*/ *Orpheu I.*, 1915 március.” A kiadási tervekről Sá-Carneiro egy 1915-ös levelének alábbi megjegyzése is vall: „Nagyszerű, ahogyan a *Diadalívet* publikálni akarja. Reklám, nagyon sok reklám [kell]...” Pessoa egy 1917-es följegyzésében már a tervezett könyv tartalma is szerepel, ezt most eredetiben idézzük:

1. *Trez sonetos*
 - I. [*Quando ólho para mim não me percebo*]
 - II. [*A praça da Figueira de manhã*]
 - III. [*Olha Daisy: quando eu morrer tu has de*]
2. *Opiario*
3. *Carnaval*
4. *Ode Triumphal*
5. *Ode Maritima*
6. *Ultimatum*
7. *Saudação a Walt Whitman*
8. *A Passagem das Horas*
9. *Ode Marcial*
10. *A partida (fragmentos)*
- (11.) *(Fragmentos de afirmações)*
12. *Arco de Triumpho*

Ez a tervezet a következő években többször is módosul. Pessoa fennmaradt kéziratlapjai között létezik egy kilenc címből álló lista, amelyben az első helyen a *Trez sonetos*-t, az *Opiário*-t és a *Carnaval*-t magában foglaló *Autoscopia* ('Önvizsgálat') áll, ezt az öt óda követi, majd pedig a következő verscímek olvashatók: *Reisebilder*, *Electricidade* ('Elektromosság') és *A Partida* ('Az elindulás'). Létezik egy hét versből álló felsorolás is, amely különálló kiegészítésként tartalmazza a *Barrow-on-Furness* szonettjeit és a *Lisbon revisited* című verset – ez a vers a kutatók feltételezése szerint 1923 és 1926 között szülehetett, az 1926-os *Lisbon revisited* megírása előtt. Egy másik, csak az öt ódát – *Ode Triumphal* (1914), *Ode Maritima* (1915), *Saudação a Walt Whitman* (1915), *Ode Marcial* (1916), *A Passagem das Horas* (1916) – tartalmazó lista kiegészítéseképpen olvashatók az alábbi sorok, amelyeket Pessoa ugyancsak a megjelentetendő *Diadalív*-be szánt:

„Az az öt óda, amely ebben a könyvben megjelenik, 1914-ben és 1916-ban íródott, s ugyan némi javítgatásra szorult volna, de ez mégsem történt meg. Átnéztem, de azután úgy hagytam őket, ahogy voltak. Talán ez az oka annak, hogy ennyi idő telt el a megírásuk és a megjelentetésük között.

Gondoltam, hogy írok egy előszót ehhez a könyvhöz, mivel azonban eszembe jutott, hogy minden előszó csak a könyv elolvasása után válik érthetővé, de a könyv elolvasása után már nincsen szükség előszóra, úgy döntöttem, hogy nem írok hozzá előszót.

Azok az esztétikai elméletek, amelyeknek ez az öt óda megfelel, homályosan felsejlenek 1917-es *Ultimátum*-omban, és 1923-as *Följegyzések egy nem-arisztotelészi esztétikához* című tanulmányomban, amely 1925-ben jelent meg az *Athena*-ban.”

Pessoa mintegy tíz éven át dédelgette annak a könyvnek a tervét, amelyben a hajómérnök és szenzacionista költő Campos húszas éveinek derekán – 1914 és 1916 között, amikor az 1890-ben született Campos 24–26 éves volt – írt tíz verse és két prózában írt műve jelent volna meg, ez a tizenkét szöveg csökkent le először hét plusz négy, majd pedig végeredményben öt versre. Pessoa műveinek kritikai kiadása azonban a költő műveinek minél teljesebb és pályájának minél hitelesebb bemutatása érdekében mindazokat a verseket ebbe a végül is meg nem jelent kötetbe sorolja, amelyek a *Diadalív* gondolatának megfogantatása és a terv végső formájának létrejötte – a versek tényleges megírásának idejét és nem datálásukat tekintve – között születtek, és hangvételükben megfeleltek a kötet elgondolásának.

Ez az időszak részben egybeesik a portugál avantgárd törekvéseket kifejező és egybefogó modernizmus, illetve az 1917-ben megnyilatkozó portugál futurizmus korszakával, amelyeknek Campos hű kifejezője volt *szenzacionista* verseivel. A camposi attitűd Pessoa-nak az európai avantgárd mozgalmakra adott válaszából sarjad. Pessoa ugyanis 1914-től, az *Orpheu* körül csoportosuló portugál modernista mozgalom szerveződésével egy időben megindítja a maga mozgalmait: a *paulizmus*-t, az *interszekcionizmus*-t és a *szenzacionizmus*-t, amelyek a portugál költészetben még az 1910-es évek elején is túlságosan ható szimbolizusból kiindulva és fokként előrelépve kísérelnek meg egy modern szellemiségű költészetet létrehozni, amelyben csak látszólag játszik fontos szerepet a formai újítás, mert lényegében a költői szemléletmód lényeges megváltoztatására törekszik. Az *Alkonyati benyomások* című Pessoa-saját-maga-vers kezdőszavát (*pauis*-mocsarak) idéző *paulizmus* a költői kifejezés homályos, szövevényes és összetett kifejezőmódjának fölvetésével a megfoghatatlan, többértelmű és szerteágazó versértelem felé jelöli ki az utat. Az *inter-*

szekcionizmus a kubizmus megsokszorozódott látásmódját ülteti át a költészeti gyakorlatba azáltal, hogy mindent több oldalról, egymásba áttűnve láttat. A két előző – igencsak rövid életű, és sokszor csak néhány kiáltványként is felfogható vers által illusztrált – irányzat által kitágított költői látásmód végül az *interszekcionizmus*, a benyomások korlátlan befogadását és a gáttalan érzelmi kiáradást megvalósító izmusában találja meg a maga tökéletes kifejezését. Ezért fogalmaz Campos úgy, hogy

„Megsokszorozom magam, hogy érzem magam,
Ahhoz, hogy érzem magam, arra volt szükségem, hogy mindent érezzek,
Túlsordultam, nem tettem egyebet, csak túlsordultam, ...”

(Pál Dániel Levente fordítása)

A *szenzacionizmus* a benyomásokból indul ki, és a benyomásokból eredő tudatot újabb és újabb olyan benyomásokhoz akarja kapcsolni, amelyek kapcsolatban vannak vele. Hogy ezt megvalósíthassa a költő, a benyomásait intellektualizálnia kell, mert csak így juthat el a pusztá, értelem nélküli benyomástól a művészi felindulásig, illetve a mű által kiváltott érzelmi hatásig. Ilyenképpen minden benyomás a legnagyobb számú más benyomást gyűjti maga köré, ami végeredményben ahhoz a látószólag kaotikus kép-orgáához vezet, amellyel Campos verseiben találkozhatni.

Campos „mindent mindenféleképpen” érez és él át, ezért nagy *szenzacionista* ódáiban kaotikusan és rendezetlenül követik egymást az érzelmek, sokkal több bennünk a hangoskodás és az irodalmiasság, az irodalmi, mentális érzelmi felindulás tettetése, mint az igazi költészet. Pessoa első életrajzírója, João Gaspar Simões ezért is állítja róluk, hogy ezek „nem igazi versek, hanem a költő verbális virtuozitásának a kifejezései, és magas szinten megvalósított misztifikációk.” Az érzelmi-verbális „tour-de-force” mellett a tettetés Campos költészetének legjellemzőbb sajátossága: a kitágult világból áradó megsokszorozódott benyomások költője lesz, aki mindent és mindennek az ellentétét is át akarja élni: ez vezet el az őszinteség teljes hiányáig, a tettetésig, a kimódolt érzelmek ábrázolásáig költészetében. Ennyiben azonos Pessoa-val, aki szerint: „Az őszinteség a egyik nagy bűn a művészetben. De ugyanilyen nagy bűn az őszinteség hiánya is”.

Campos „ez a művelt és civilizált ember” – ahogy Gaspar Simões állítja róla – „testestül-lelkestül (ha ugyan volt lelke) átadta magát a modern világ dinamikus ci-

vilizációjából fakadó szenzualizmusnak”. Bár Pessoa Campost a verseiben található brutalitás, kegyetlenség és érzékiség túlhajszolása miatt a dekadensekhez sorolja, a mérnök-költő nagy ódái, leginkább a *Győzelmi óda* és a *Tengeri óda* mintha Marinetti *Futurista Kiáltvány*-ának kiteljesítései volnának, mivel a jövődő költő:

„...megéneklí a forradalmak sokszínű és sokhangú áradatait a modern világ-
városokban; megéneklí a forradalmak a fegyvergyárak és vad villamos holdaktól
megvilágított hajógyárak vibráló éjszakai tüzét; a mohó állomásokat, melyek
füstölő kigyókat nyelnek el; a csavart füstjűk szálán felhőkre függesztett műhe-
lyeket...”

Campos ezekkel a szenzacionista ódáival egyúttal a portugál futurizmus mozgalmá-
hoz is csatlakozik, de csak ő, mert bár Pessoa is kiáll a portugál futuristák mellett,
és publikál is néhány verset 1917-ben megjelenő kiadványukban, a *Portugal Futu-
rista*-ban, saját művészetét a *paulizmus*-on és az *interszekcionizmus*-on kívül más
irányzathoz soha nem kapcsolja, és 1917-től fogva saját művészetében szakít a mo-
dernista hangütéssel is (bár a húszas évek első harmadában-felében még van néhány
olyan megnyilatkozása, amely az *Orpheu* polgárpukkasztó korszakát idézi). Ezzel egy
időben Campos is lassan elkezd távolodni a *senzacionizmus*-tól. A fordulópontot
az *A Casa Branca Nau Preta* (‘A fehér ház fekete hajó’) című 1916 végén megírt verse
jelenti, amelyben már egy lecsillapodott, elmerengő, kissé szkeptikus költői hang
szólal meg a korábbi vibrálóan áradó hangütés helyett: „A fotelben elpihenve ülök,
délután van, a nyár elszállt...”.

Camposnak ez a verse, bár keletkezése időben egybeesik a *Diadalív*-be sorolt
versekével, nem szerepel a Pessoa által elkészített válogatásban, mivel hangütése
szerint már a mérnök-költő következő „alkotói korszakához” tartozik. De a mun-
kánkhoz alapul vett kötetbe, Campos verseinek kritikai kiadásába nem került bele a
két prózai mű, az *Ultimátum* és a *Följegyzések egy nem-arisztotelészi esztétikához*
sem, mivel az idézett 1917-es tervezetet követő listákból rendre kimaradtak. A *Föl-
jegyzések*... Pessoa *Önelemző és elméleti írások* című, 2001-ben kiadónknál meg-
jelent kötetben olvasható, az *Ultimátum* pedig egy későbbi válogatásban jelenik majd
meg. Jelen kötetünk összeállításánál arra törekedtünk, hogy Campos műveinek kri-
tikai kiadásában Pessoa elgondolása szerint a *Diadalív*-hez sorolt verseket teljes

terjedelmükben adjuk közre, és a tervezett, esetleg elkezdett, de be nem végzett, csi-szolatlan variánsokból is belevegünk egyet-egyet. Érdekes lett volna a kritikai kiadásban közölt összes változatot kiadni, de ez a fordítás szükséges torzításai miatt nem érte volna el a kívánt hatást, és túlságosan meg is növelte volna kötetünk terjedelmét. Pessoa költészetének szerelmesei így is jóval árnyaltabb képet kaphatnak a költő munkásságáról, mint a korábbi kötetek alapján, s az érdeklődőknek minden segítséget megadunk ahhoz, ha a költő, illetve *heteronim* költőtársai munkásságát portugálul szeretnék megismerni.

Pál Ferenc

A munkánkhoz felhasznált, Álvaro de Campos költészetének esetleges árnyaltabb megismerését segítő művek:

Obras de Fernando Pessoa. I–III. Lello & Irmão Editores, Porto, 1986.
Edição Crítica de Fernando Pessoa. Vol. II. Poemas de Álvaro de Campos.
(ed. de Cleonice Berardinelli) Imprensa Nacional – Casa da Moeda,
Lisboa, 1990.

Álvaro de Campos: *Poesia*. (ed. de Teresa Rita Lopes). Assírio & Alvim,
Lisboa, 2002.

Georg Rudolf Lind: *Estudos sobre Fernando Pessoa*.
Imprensa Nacional – Casa da Moeda, Lisboa, 1981.

João Gaspar Simões: *Vida e Obra de Fernando Pessoa*. Bertrand Editores,
Lisboa, 1982.

José Augusto Seabra: *Fernando Pessoa ou o Poetodrama*.
Imprensa Nacional – Casa da Moeda, Lisboa, 1988.

Teresa Rita Lopes: *Pessoa por Conhecer*. I–II. Editorial Estampa,
Lisboa, 1990.

Robert Bréchon: *Estranho Estrangeiro*. Quetzal Editores, Lisboa, 1996.

Álvaro de Campos szonettjei

Sonetos de Alvaro de Campos

I.

NÉZEM, DE ÉSZRE NEM VESZEM MAGAM
Quando olho para mim não me percebo.

Nézem, de észre nem veszem magam.
Mert a sok érzés bennem úgy pezseg,
Hogy nemegyszer bizony eltévedek,
Ha érzeteim körét elhagyom.

Levegővel s e nedűvel élek,
Életemnek része mind a kettő;
Csak azt nem tudom, mi a teendő
Azzal, amit ellenemre érzek.

Igazából soha nem figyeltem,
Amit érzek, érzem-e valóban,
S olyan vagyok-e tényleg, amilyen

Gondolom, hogy lényegében vagyok?
Nem hiszek a benyomásaimban,
És abban sem, hogy én tapasztalok.

*Lisszabon (mintegy hat-hét hónappal
az Opiárium előtt), 1915 augusztus*

Pál Ferenc fordítása

II.

A FÜGEFA TÉREN MINDEN REGGEL *A Praça da Figueira de manhã*

A Fügefa téren minden reggel
Körtáncot lejt a napfény s a nappal,
Emlék (a megszokott Lisszabonnal),
Halványuló, de nem felejttem el.

Mert akad sokkal több különös tárgy,
Mint e logikus és köznapi tér!
Ilyennek szeretem... Vajon miért
E szerelem? Nem számít... csak tovább!

Az ilyen érzés csak akkor érték,
Ha az ember nem nagyon bámulja,
Nem nézi szorongó tükrképét...

Minden dolog bizonytalan bennem,
M megbomlott az összhang... a szép óra
Másoké vagy egyáltalán nincsen.

*Lisszabon (mintegy öt hónappal
az Opiárium előtt), 1913 október*

Pál Dániel Levente fordítása

III.

DAISY, FIGYELJ, HA MEGHALOK, MESÉLD
Olha, Daisy: quando eu morrer tu has de

Daisy, figyelj, ha meghalok, meséld
El barátainak London-szerte,
Ha nem érzed is, hogy bú gyötörte
Szívvel élsz halálom óta. És vedd

Az irányt Londonból Yorkba, ahol
(Mint mondod..., bár egy szavad sem hiszem)
Születtél, s mondd el halálom híven
A szegény fiúnak, akivel egykor,

Ha nem is tudod, boldog voltam ott...
Még ha őt, kit annyira szerettem,
Nem is érdekli ez..., és fuss menten

E bohó Cecilyhez, hogy halott
Vagyok, bár ő bízott hírnevemben...
Eh, élet s élők – mind pokolra menjen!

*(Annak a hajónak a fedélzetén,
amelyen Keletre indult
Mintegy négy hónappal az Opiárium előtt,
következésképpen) 1915 december*

Contemporanea, 1922/6

Pál Ferenc fordítása

Opiárium

Opiário

Mário de Sá-Carneiro úrnak

A lelkemet nem ópium sebezte,
Az élettől sápadoztam, darvadoztam,
De vigaszom rémlett az ópiumban,
Kelet keletje csábított Keletre.

Megöl, tudom, e fedélzeti élet.
Fejemben lázas napok kergetőznek.
Ezerszer jobb, ha betegség gyötör meg,
Az alkalmazkodáshoz én nem értek.

Az ellentmondásos, rossz csillag-állás
Arany sebekkel utamat kiszabja.
Önérzetem lecsúszik a habokba,
Idegsomóim hullámok cibálják.

A képzelet torz lendítőkerékkel
A katasztrófát működésbe hozza,
Egy kertben rálelek a vérpadokra,
Szárukat vesztett virágok kísérnek.

Amíg a lakk- és csipkelét bodor
Hímzésén tántorogva megyek át,
Érzem, a kés, amellyel a Futárt
Leválták, otthon hányódik valahol.

A bűnt, mi úri nagyatyámra rávall,
Egy utasbőrönd mélyén levezeklem.
Az ópiumnak sírgödrébe estem.
Lógnak egy akasztófán huszasával

Idegeim, s a morfium-bökéstől
Elsüllyedek a vízszín dobogásban.
A gyémántokkal teli éjszakában
A hold mint végzetemnek arca kél föl.

Én, iskoláim rossz diákja egykor,
Nézem, ahogy a Szezei-csatornán
Halad a gőzös életem sodorván,
Akár a kámfort fényes virradatkor.

A felhasznált időt elveszítettem,
Ha dolgoztam, csak fáradtságra lesve.
Egy kar feszül a torkomon keresztbe,
Az fojtogat és védelmez meg engem.

Gyerekként kezdtem, úgy ahogy akárki,
Egy portugál gyarmati tartományban,
És angolságom, azt mondják, hibátlan,
Mert angolokkal szoktam összejárni.

Szeretném, hogyha verset és novellát
Közölne tollamból a Plon, a *Merkúr*.
Ámde az átkelést nem élhetem túl,
Hajónkat sűrű viharok dobálják.

Szórakozom bár hébe-hóba, mégis
Vigasztalan a fedélzeti élet.
Az angolok, a németek, a svédek
Szívem makacs sajtóságát el nem űzik.

Hiába jártam végül Keleten.
Hiába láttam Indiát és Kínát.
A föld kicsiny, hasonló minden ország.
Egyforma mindenütt az életem.

Rabja ezért vagyok az ópiumnak.
Csüngök a Pillanat e gyógyszerén.
A gondolat földszintjén lakom én.
Az élet vánszorgása szörnyen úntat.

Szívok. Kifáradok. Únom magam.
Bárcsak ne volna keleten nyugat.
Indiába mentem India miatt,
És nem találtam ott csak önmagam.

Majorságom vétkes tán végzetemben.
Jócsillagom ellopták a cigányok.
Halálom óráján a vacogástól
Meleg vacok nem szabadít meg engem.

Mímeltem mintha mérnöknek tanulnék.
Írföldön jártam, éltem Skóciában.
Öreganyó az Öröm udvarában
Koldult a szívem némi adományért.

Ó, vashajó, Port Saidba meg ne érkezz!
Egy francia *comte* vagy csaló a társam,
Vitézségével kérkedik a bárban.
Hasonlatos tényleg egy gyászvitézhez.

Európába megyek vissza most,
Holdkörös költő, hogy sorsom betöltsen.
Egyszerre több lény telne ki belőlem.
Királyhú volnék s nem katolikus.

Több hitem volna, pénzem egy kupac,
Én volnék minden sótlan lény, akit
Láttam, de másutt nem vagyok, csak itt,
Történetesen e hajón utas.

Személyiségem nincs, így nem tűnök föl.
A hajópincér említésre méltóbb.
Fennköltén jár közöttünk, mint egy skót *laird*,
Ki napok óta kitartoán böjtöl.

Egy hely kevés. Szívem honára lel,
Hol nem vagyok. Egészségem törekeny.
A pénztáros látott, amikor beszéltem
Egy svéd lánnyal, s most nem felejtí el.

Botrányt csapok egy szép nap, a fedélzet
A nevemet majd százszorozva zengi.
Az életet másképp nem bírhatom ki,
Fölvet a düh és elemészt a méreg.

Szívok s beszívok mindent, amit adnak.
Elhülyülök az újvilági drogtól.
Ha nem iszom is részeg vagyok akkor.
Idegeim jobb agyra számítottak.

Rovom a fenti sorokat. Alig
Érzem, hogy többre volnék hivatott.
Az élet farm, lelkünk ott kódorog
Holt unalomban töltve napjait.

Versenyre nem kelek az angolokkal.
E létezés föltétele nyugalmuk.
Egy szűk nyíláson bedobom a tantuszt,
Mosoly dereng föl arcukon azonnal.

Egyéniségem szörnyen portugál.
Ha Indiát már fölfedeztük egyszer,
Mire is vállalkozzon még az ember?
Egyetlen egy pont biztos, a halál.

Ördög vigye az életadta élményt!
Bele sem pillantok az útikönyvbe.
A Keletet úgy göngyölítem össze,
Akár egy színét veszített, ronda gyékényt.

Legyűr az ópium. S még azt szeretnék,
Hogy úgy éljek, ahogy a többi polgár?
Egyek, aludjak mint a mutató jár?
A tisztességes élet képtelenség.

Csapjon villám beléjük! Irigyek mind.
Idegbajom okozza majd halálom.
Mért kell akarnom, miért kéne látnom?
Ily kikötőbe befutó hajó nincs.

És hogyha volna, menekülnék onnan.
Ennél erősebb ópiummal élnék,
Iszapos álmimba elmerülnék,
És megfulladnék végül a mocsokban.

Lázak láza! Ha nem láz, ami ráz ma,
Én nem tudom, hogy testetek mi rázza.
A nagybetegnek minden tagja fáj ma.
Barátaim, elég is ennyi mára!

Eljött az estve, hív a vacsorára
Rivalló kürtszó: Öltözzünk vidáman!
Ó, illem! Lejt a vendég szép ruhában,
S végül nyakörvet raknak a nyakába!

Rossz vége lesz. Előkerül bizony
(Ni csak!) a vér, a végzetes revolver.
A nyugtalanság álmaimból felder,
Olcsóbban sajnos meg nem úszhatom.

Nem néznek rám, a sima fiúra,
Még a monoklim is csak arra szolgál,
Hogy ne legyek kirívóbb senki másnál,
Szokványos és unalmas figura.

Ó, minden lelket együvé soroltak,
Misztikus énem ül egy nagy Dobozban.
Mindegyikünkön szép, fekete frakk van,
S az életén tűnődő visszaborzad.

Én érdekesebb volnék bizonyára,
Ha bensőmhöz hasonlítana külsőm.
Elragadott s forgat mélyébe Maelström.
E dermedtség taszít a pusztulásba.

Fölösleges vagyok, de joggal az.
Megvetni bárkit volna jó okom.
Mert romjaimban azt gondolhatom,
Hogy hős vagyok, bár örült, szép, szabad.

Kéjjel emelném számhoz kezemet,
Húsomba vájva sűrű fogamat,
Remekül mulatnának ezalatt
Azok a többi egészségesek.

Mert Indiának oly virága nincsen,
Az abszurd szárba szökken az agyamban,
Mivel az esdeklésből elegendem van,
Nem változtat az életemen Isten.

Hagyjon e széken üldögélni szépen,
Míg eljönnek és koporsóba raknak.
Hiába is születtem mandarinnak,
Se gyékényszőnyegem, se *béke vélem*.

A dörrenő csapóajtón keresztül,
Ha hullok s fekszem sírgödrömbe holtan,
Jó lesz nekem, ki szívtam míg csak voltam
E szóke dohányt, s életem veszettül.

Egész valóm hitet, nyugalmat áhít.
A zűrös érzésekkel már beteltem.
Nyissa meg végre zsilipeit Isten.
Megúntam lelkem kis komédiáit.

*1914 márciusában
A hajófedélzeten a Szezei-csatornán
Orpheu I. 1915 március*

Takács Zsuzsa fordítása

Önvizsgálat

Autoscopia

II.

KARNEVÁL

Carnaval

Rettenetes részegség az élet.
Ez jut róla mindig az eszembe.
Mint egy karnevál jön velem szembe
Színes pora, ha utcára lépek...

És megtölti minden pillanatom,
Míg öröm s bánat bennem egybeforr,
Ahogy tolong, súlyával elsodor
E farsangi, vidám sokadalom.

Minden perc egy féktelen karnevál,
Mely nem kérdez, elkever magával.
Ha erre gondolkodok, bosszúsággal
Telik életem, mert fejembe száll

Túlzó orgiája... Zaj ropog át
Abba, aki megállna egy percre,
Hogy lássa, miként moccan az elme,
Mielőtt a lét, a világosság...

Járművek, autók, [...]
Tele van minden utca, [...]
Mozifilmek peregnek örökké,
És nincsen pontos értelmük soha.

Szédelgek kábán érzéseimben,
Olyan részeg vagyok, mint egy csapszék,
S hirtelen egy korlát után kapnék
Fényes nappal a város [...]

Az egész élet lármás mulatság...
S míg zörög bennem e bomlott metrum,
Máshova ugrik a hívő centrum
Mindig, mit pszichém folyvást körbejár.

És mégis olyan vagyok, mint senki,
Szerelmes cinkosa e zshivajnak...
Mert bennem is épp az lüktet, jajgat,
Mi őbenne meg kíván jelenni:

Az ostoba karneváli lárma,
A zulu-álarcos Európa,
A néger-táncok szörnyű riadója
És elegáns vigasztalansága.

Micsoda arcok! Jók és gonoszak!
Mennyire ők vagyok, megvetve mind!
Európa süit ránk egyazon színt,
S levegőnk egybekapcsol /.../

Olykor teljesen magamé vagyok:
Ez a forma, s minden amit mondok. . .
Máskor napokat órákra bontok
Hogy felfedezzem magam, s nem kapok

Eredményül semmit. Ha terv szerint
Alakítanám magam s életem,
A végén épp olyan lennék, azt hiszem,
Miként előtte. Tévedéseink

Fészke: hinni abban, kiben élünk. . .

* * *

Karnevál van, az utcák mind tömve
Néppel – amit érzek, bennük őrzöm,
És futja még eszmére, ösztönre,
De nincs kenyér, s álarc elrejtőznöm.

Mind egy arc, csak én maradtam másnak,
Még a költők között sem kellenék,
Néha még a versek is kizárnak,
S amit mondok, azt ők szégyellenék.

Milyen kevés ez a sok ember itt!
Fárad az agy, s fáradtságba ránt át.
Látom ezt, s maradok örökre itt,
Megosztva az idő s tér magányát.

Álarc mögül álarcra figyelnek,
Titok pislog az emberek mögül,
Mire verseim ügyet se vetnek.
[...]

Nagyobb vagyok, kisebb? Kézzel-lábbal,
Szájjal szólok, élek a világban.
Ma, mikor magára álorcát varr
Minden álarc-lény, mélyen magában...

Vaskó Péter fordítása

Győzelmi óda

Ode Triunfal

A gyár lámpáit a fájdalomig izzítja az áram, fényüknél
Lázban égve írok.
Sorokat rovok fogcsikorgató, brutális éhezéssel a szépségre,
Erre a szépségre, amelyről az antik népeknek még csak álma se lehetett.

Ó, finom fogazatú kerekek, fogaskerekű hajtóművek örök surrogása: r-r-r-r-r-r!
Megdühödött gépezetek a visszafogott erő önkívületében!
Órjögés rajtam kívül és belül,
Végigörvénylik lecsupaszított idegszálaimon
És érzőbimbóim csúcsában tetőz!
Korszerűvé tébolyodott hangzavarok, kiszárad a szájam,
Mert eltűzött közelségből hallak benneteket
Tűzpánt feszül homlokomra, mert megénekelni akarlak benneteket
Érzékeimmel megsokszorozva jelenítem meg
Modern itt-létetek irdatlan arányait, ó gépek!

Lelkesült lázban nézem a motorokat, akárha a trópusi Természetet –
Roppant vidékét a vasnak, a tűznek és az erőnek –
Megénekelem a múltat, a jelent és a jövőt is,
A múlt s a jövő folytonos jelen idő,
Mert a gépezetekben, az elektromosságban Platónt és Vergiliust is fellelem,
Mert éltek és emberek voltak valamikor ők is,
És Nagy Sándor részecskéi itt kerengnek az ötvenedik századból,
Atomok, melyekből hevülten összeállt a századik századi Aiszkhülosz agya,
Mind itt utaznak a meghajtó áttételek szíjain, dugattyúkon, lendítőkeréken,
Zúgva, csikorogva, sziszegve, recsegve-ropogva, csörömpölve bár,
De egyetlen nagy simogatásba burkolják testemet, lelkemet.

Bárcsak kifejezhetnék mindent úgy, ahogy egy motor megérteti magát!
És tökéletes lehetnék, mint egy masinéria!
S diadallal suhanhatnék át az életen, akár a legújabb autó-modell!
Bárcsak megélhetném mindezt teljes testi valómban,
Hogy szétszakítana s átjárná egész lényemet
Ennek a csodálatos, fekete, mesterséges és mégis természetesen mohó tenyészetnek
Minden andalító olaj- és szénzaga!

Testvériséget vállalok a dinamikával!
A zabolátlan dühödt erő legyen mozgatója
A vas és a mozdonyok
Fékezhetetlen világtengelyi gördülésének,
A teherhajók robotolásának,
Az emelődaruk csuszamlósan érzéki forgásának,
A gyárak fegyelmezett tumultusának,
És az áttétes meghajtó-szíjak surrogással koptatott csöndjének!

Európai, hatékony munkaórák, haszon-idők
Gépezetek és a feladatok között!
A kávéházakban megfeneklenek a nagy városok,
A kávéházak nemcsak a hangos haszontalanságok oázisai már,
Odatorkollanak kikristályosodni
Az üzleti Ráció zajai és gesztusai,
Ott élednek meg a Haladás fogaskerekei, csapágycsoportjai!
Ó, a mólók és a pályaudvarok új, lélek nélküli Minervája!
A Pillanat-formátumú föllelkesedések!
Fém-ből kovácsolt tőkesúlyok komoly derűje a kikötőkben,
Merész magosba emelkedésük a szárazdombokban!
Nemzetközi, transz-atlanti tevékenység, *Canadian-Pacific*
Fényes és lázas időpazarlás a bárókban, szállodákban,
A Langchamps-okon, és a Derbyken és az Ascot-on,
S a Piccadillyk, Avenues de l'Opera-k mind betöltik
Lelkem mélységeit.

Hahó utak, hejhó terek, hahó *la foule*!
Mindenki, aki elhalad vagy ott tolong a kirakatok előtt!
Kereskedők, naplopók, túlóltözött szélhámosok;
Arisztokrata klubok kiváltságos tagjai;
Ápolatlan, kétes figurák; családapák a tétován boldogok,
Atyáskodó fölényrel az aranyláncukig, mely átvillan mellényükön
Zsebtől zsebig!

Mindenki, aki tovahalad s az is, aki örökké helyben marad!
A kokottok, közönségesen túlhangsúlyozott bájaikkal,
És a köznapiságba fáradt (bár ki tudja, mi lázong belül?),
Polgárasszonyok, leginkább anyák a lányaikkal,
Mennek az utcán céllal s céltalan,
A pederaszták, hamisított női keccsel,
Megannyi eleganciát mímelő ember, aki megmutatja magát,
De végül is ott legbelül, lélekkel bírnak mindannyian!

(Jaj, de szeretnék a *souteneur*-jükk lenni!)

Ó, a politikai korrupciók megejtő szépsége,
Az elragadó pénzügyi és diplomáciai botrányok,
A politikai merényletek az utcákon,
S némelykor egy-egy királygyilkosság is megeshet s akár az üstökös,
Csodával és Harsonaszóval tölti be a mindennapi
Civilizáció megszokástól kopottas fényű égi tereit!

Az újságok megcáfolt hírei,
Cinkelten őszinte cikkei,
A *passee à-la-caisse* hírek, képzeletet meghaladó bűntények –
A róluk szóló tudósításból két hasáb átmegegy a második oldalra!
A nyomdafesték szűzi illata!
A nemrég kitett, még nedves plakátok!
Sárga *vients-de-paraître*-k fehér szalaggal!
Beh szeretlek benneteket mind, mind, mind,

Szeretlek ezerféle mód, ezerféleképp,
A szememmel, a fülemmel, a szaglással,
És azt is, hogy megtapinthatlak benneteket
Szeretlek titeket értelmem antennáival, melyet megrezgettettek,
És kívánlak benneteket feltüzelt érzékeimmel!

Műtrágyák, gőzcséplőgépek, a mezőgazdaság fejlődése!
Kemikáliák és kereskedelem, összenőtt tudomány!
Ó, a kereskedelmi utazók árumintái,
A hálózóké, akik az Ipar kóborlovagjai,
Gyárák és az irodai adminisztrációk testet öltött megjelenítői!
És a szövetek a kirakatokban, no és a próbababák, s a legfrissebb modellek!
Haszontalan jószágok, melyekért oly mohón ácsingóznak az emberek!
Helló, nagváruházak számtalan osztályaitokkal,
Helló, villanyhirdetések, jöttök, vagytok, eltűntök!
Helló, minden, ami ma megépül s elvlaszt a tegnaptól!
Hajrá, vasbeton és cementbeton, és új technológiák!
Hajrá, dicsőséges fejlődés az egyetemes halált okozó fegyverzetekben!
Hajrá, páncélosok, ágyúk, gépfegyverek, tengeralattjárók, repülőgépek!

Bestia-vágglyal szeretlek benneteket,
Brutálisan, mint egy ragadozó,
Elfogultan szeretlek titeket, csüngök tekintetemmel
Rajtatok, ó, nagy, banális, hasznos-haszontalanok,
Megannyi, úgymond, modern dolog,
Ó, kortársaim, kik vagytok a gyarló mának-élés figurái,
Termékei a fogyasztás beköszöntő Világrendszerének,
Mely egy új istenség fém- és dinamikai Kinyilatkoztatása!

Ó, termelő üzemek, laboratóriumok, *music-hall*-ok, vidámparkok,
Ó, cirkálók, hidak, és úszódokkok!
Túlhevült tudatommal
Birtokollak benneteket, mintha egy szép nőt,

Teljesen úgy birtokollak benneteket, mintha egy szép nőt, akit nem szeretek,
De véletlenül megpillantván felettébb érdekesnek találok.

Héja hó, monstrum üzletek homlokzatai!
Héja hó épület-gólemek felvonói!
Héja hó, minisztériumi átszervezések!
Parlamentek, politikák, költségvetést előterjesztők,
És meghamisított költségvetések!
(Egy büdzsé-elgondolás éppolyan természetes, mint egy fa,
S egy országgyűlés törékeny pille-szép).

Hát ez a mindenek iránti vonzalom,
Mely maga az élet, a kirakati brilliánsoktól
Az éjszaka csillagai közti titokzatos hídig
Az innepélyesen antik őstengerig, mely kikezdi a partokat
És könyörtelenül változatlan,
Ugyanaz marad, mi volt Platón, a valódi Platón idejében,
Kinek testében túl a jelen időn ott munkált a lélek,
S tán csak a véletlennek köszönhető, hogy Arisztotelész a tanítványa volt.

Megdarálhat egy motor, keltvén oly halálérzetet,
Mintha női test adta gyönyörbe hasadna meg szívem.
Hajítsanak a kemencék tűzterébe!
Vessenek a vonatok alá!
Korbácsoljanak meg a hajók fedélzetén
Öngyötretés a masinák által!?
Mindez inkább modernkori zajos létezésünk szadizmusa!

Hoppá jockey, aki megnyerted a Derby-t,
Rágjad fogaid közt két színű *cap*-odat!

(Hatalmassá lenni, hogy ne férhessek be az ajtón!
Ah, a nézésemből süt a nemi eltévelyedés!)

Héja-hó, katedrálisok, héja, héja-hó!
Fejemmel öklelve megannyi sarkotok törjek össze,
S úgy emeljenek fel a vérem-eresztette tócsából az utcán,
Hogy senki ne tudja, ki vagyok!

Ó, tramway-ek, fogaskerekűk, metrók,
Horzsoljátok a testemet az eksztázisig!
Héja! héja! héja-hó!
Röhögjétek a képembe.
Ó, autók, dugig kurvákkal, korhelyekkel,
S a közömbös tömeg hömpölye az utcákon,
Névtelen, színes folyam, megmártózni benne kedvemre nem tudok!
Bonyolult életek, történések minden házban!
Bárcsak ismerném az emberek anyagi gondjait,
Az eltitkolt viszálykodásokat, kicsapongásokat,
A gondolatokat, melyek fel csak a szoba-magányban ötlenek
És a mozdulatokat, melyek akkor esnek meg, ha senki se látja!
Nem tudni mindezeket annyi, mint semmit se tudni, kínzó méreg,
Méreg, akár a láz, az üzekedés kényszere, az éhség,
Behorpasztja arcomat, remegésekkel kezdi ki kezemet,
Váratlan görcsökbe rángatja ott, az áramló tömeg közepén,
A lökdösőktől teli utcákon!

A közönséges és koszos massa-emberek közt,
A kiknek a káromkodás a természetes mindennapi szó,
Fiaik lopnak a fűszerboltok polcairól,
Lányaik már nyolc évesen – szívemnek mily kedves ez! –
Kiszolgálják a disztíngvált urak kedvét lépcsőházak mélyén.
A népek, akik az építőállványokon mászkálnak, s akik hazamennek
A valószínűtlenül szűk, büzlő utcákon
Csodálatos, gyülevész sokaság, úgy él, mint a kutyák,
Kilógván az erkölcsi világrend égisze alól,
Érettük vallás nem alapítattott,

Művészet nem született,
Üdvükért nem ágállt politika!
Imádlak benneteket, mert ilyenek vagytok,
A társadalom peremén sem erkölcs nélkül valók, se jók se rosszak,
Meg nem érintve a modern időktől
Vagytok csodás faunák az élet tengere mélyén!

(A birtokomon működő vízátemelő gép körül
A nyomtató ló egyre csak körbe-körbe jár,
Ahogyan mi kerengünk s a világ titka csupán ennyi.
Letörli verítékét a több bérért háborgó munkás
A nap fénye csöndbe fojtja a szférákat
És mindannyian meghalunk.
Az alkonyatban felsötétlenek a fenyvesek,
Gyerekkorom fenyőerdői, ó, mennyire más voltam akkor,
Mint amivé mára lettem én...)

Ám újra a mechanikák veszett dühe!
Az omnibuszok rögeszmés menetrendszerűsége.
Újra az őrjöngés, hogy a világ minden tájáról összehúzóulva
Egy időben utazunk a vonatokon.
Hogy Isten veledet mondunk a hajók fedélzetéről
A horgonyfelszedés pillanatában vagy már távolodóban a kikötőktől.
Ó, vas, acél, alumínium, szegecselt hullámlemezek!
Rakpartok, dokkok, mozdonyok kikötői daruk, vontatóhajók!

Nagy vonatszerencsétlenségek, hahó!
Bányajáratok beomlása,
Óceánjárók fenséges hajótörése, héja-hó!
Hahó, forradalmak, itt, ott, amott kirobbanók,
Alkotmánymódosítások, háborúk, szerződések, inváziók,
Ricsajok, igaztalanságok, erőszakos cselekmények, s talán nemsokára a vég.

A sárga barbárok megindulása Európa ellen,
És egy másik Nap az új Szemhatáron!

Mit számít mindez, ugyan mit
A jelenkor szemképráztatón vérvörössé erősödő zajában,
A mai civilizáció kíméletlenül gyönyörű zsvijában?
Kioltanak mindent, kivéve a Pillanatot,
A Pillanatot, mely forró, mint egy félmeztelen fűtőmunkás teste,
A dobhártyaszaggató gépektől dús Pillanatot,
A vasak, bronzok, mámoros fémek bacchánsnőinek
A dinamika dimenziójába átluktető Pillanatát.

Hej, vonatok, hej hidak, hej, szállodák vacsoraidőben,
Hej, durván megmunkált vasak, és finomívú, aprócska készülékek,
Precíziós műszerek, földmarkoló-gépek,
Szerkezetek, fúró berendezések és rotációsgepek!
Héja, héja-hó!
Hej, elektromosság, az Anyag érzékeny idegrendszere!
Hej, drótnélküli távíró, az Öntudatlan fém empátiája!
Hej, alagutak, csatornák, Panama, Kiel, Suez!
Hej, minden múlt a jelenben!
De már a jövő is bennünk tetőz! Hahó!
Héja, héja-hó!
Vasból készített gyümölcsök a kozmopolita termőfa-gyárból!
Hej, hej, hej –hó-ó-ó!
Nem tudom, létezem-é belül. Kerengek, forgok, gyártom magam.

Hozzákapcsolnak minden szerelvényhez
Felhúznak minden rakpartra
Én forgok minden hajócsavarban.
Hej, hej-hó, hej!
Hej, én vagyok a mechanikai hó, és az elektromosság!

Hej, *rail*-ek, gépházak, Európa!

Hej, Éljen a nekem-mindenség, hurrá mindennek, az üzemelő gépeknek!

Én átszökellek mindenek fölött! Hopplá!

Hopplá, hopplá, hopplá-hó, hopplá!

Hejha, hejhó! Ho-o-o-o-o!

Z-z-z-z-z-z-z-z-z-z-z!

Ó, hogy is nem lehetek egyszerre minden ember, egyidőben mindenütt!

London, 1914 június

A Diadalív című kiadásra váró kötetből

Orpheu I., 1915 március

Döbrentei Kornél fordítása

Két ódarészlet
(két óda vége, természetesen)

Dois excerpts de Odes
(*fins de duas odes, naturalmente*)

I.

.....
Jöjj, ősidejű és mégis változatlan Éjszaka,
Trónjától megfosztva született Éj Királynő,
Belső csönddel egylényegű Éjszaka. Éjszaka,
Csillagok flitterei viharzanak
Végtelen rojtozta palástodon.

Gyere tétován,
Gyere könnyedén,
Egyedül jöjj, ünnepin, magad mellé
Eresztett kezekkel gyere,
A távoli hegyeket a közeli fák lábához odahordd,
Terebélyítsd egyetlen mezővé mind a belátható réteket,
Alakítsd tested tömbjévé a hegyet,
Emésszed el a különbségeket, melyeket távolról a nappal tár elém,
A fölfelé kaptató utakat,
A sokféle fát, mely haragoszöldre változtatja a messzeségben
A fehérre meszelt, füstöt eregető házakat,
És csak egy fényt hagyj és egy másikat
A bizonytalanságot és homályt ránkszabadító távolságban,
A váratlanul meghódítani lehetetlen messzeségben.

Miasszonya

Hiába hajszott, képtelen dolgainknak,
Alkonytájt ablakon át megkísértő álmainknak,
Szándékainknak, melyekkel önérzetiünknek hízelgünk
A tengerre táruló kozmopolita szállók tág teraszain
Az ódon kontinens háttérzenéire idomított fájdalommal,
Mert tudjuk, valóra sohase váltjuk őket.

Jöjj és ringass el minket,
Jöjj és simogass meg bennünket,
Homlokunkat csókoljad csöndesen.
A homlokunkat, oly könnyedén, ne tudjuk, ajkad szirma rajtunk,
Csak a lelkünkben érezzük horzsolását,
Érintését csak a zokogásban, mely könnyörületesen megindul
Ősrégi mélységeinkből tör föl,
Onnan, ahol a csoda-fák gyökérzenek,
Termésük az álmaink, kényeztetjük és szeretjük őket.
Mert túlhan vannak rég a köldökzsinórral hozzánk kötött életem.

Gyere ünnepélyességtől áthatott éj,
A mélypont ünnepélyétől csordultig teli,
Eltitkolt sírni vágyástól gyötretett,
Mert a lélek nagy, de az élet kicsiny,
És sok gesztus bennünk reked,
És csak az a miénk, ameddig a karunk elér,
S csak azt látjuk meg, ami egy pillantásba belefér.

Jöjj fájdalmas éj,
Mater Dolorosa-ja a Félénkek Kínjainak,
Turris Eburnea-ja a Megvetettek Szomorúságának,
Hívös kéz a Megalázottak lázas homlokán,
Forrás íze a Megfáradtak aszályos ajkain.
Gyere mélyéből

A fakó szemhatárnak,
Gyere és szabadíts ki
A kínszenvedés nehéz rögei közül, ahol élek,
A nyugtalanság és a hamis élet-ábrándok völgyéből,
Ahová magától értetődően beleszülettem.
Szakíts ki földemből, mint magára maradt százszorszépet,
Magas füvek árnyékát magára öltő százszorszépet,
Levélről levélre olvassad ki talányos végzetemet,
Leveleimet kedvedre tarold le,
Hangulatod csöndesen-friss megújhodása szerint,
Levelem egyikét hajítsd Északra,
Ahol a Ma városai hatalmasodnak, zsvivajukat, mint vágycott
[testet úgy imádtam,

Levelem másikat dobjad Délre,
Tengert s kalandokat álmodni jó vidékre,
És leveleimből hajíts Nyugatra is,
Ahol gépmonstrumok morajlanak és nagy sziklás pusztaságok
[feszítik szét a tért,

Ahol elvadulnak a lelkek, hozzájuk erkölcs el nem ér.
És az összes többi megmaradt leveletem
– Ó, bensőmben mily titkos riadó! – zúdítsd Keletre,
Keletre, ahonnan minden jön, a nap, a hit,
A fényűző, a fanatikus, a forró Keletre,
A túlzásokat hajhászó Keletre, melyet én meg sose láthatok,
A buddhista, brahmanista, sintoista Keletre,
A Keletre, amely minden, ami nem a miénk,
Ami minden, ami nem mi vagyunk,
A Keletre, ahol – ki tudja? – Krisztus tán még ma is él,
Ahol testet öltve regnál az Isten, parancsolva mindeneknek. . .

Gyere a tengerek fölött,
Az óceánok fölött,
Az elmosódó szemhatárú nagy vizek fölött,

Jöjj és simíts végig kezeddél a vadállat hátán,
És csitítsd le mágikus hatalmaddal,
Ki vagy hipnotikus megszelídítője a szilaj erőknek!

Gyere gondoskodón,
Gyere, mint anyánk,
Lábujjhegyen, ápolónő az antik időkből, ki leültél
A már elveszett hitek isteneinek ágya fejéhez,
Ki láttad megszületni Jehovát és Jupitert,
És mosolyogtál, mert tudtad, minden hamis, a homály, a csend,
Csak a mögöttük ásító, irdatlan Rejtelmes Térség a való...

Gyere, Éjszaka halkságodban is rajjongón,
Gyere, és takard könnyű palástodba
A szívemet...
Derűsen, mint a szellő a lassú délutánban
S nyugtatón, mint egy simogató anyai mozdulat,
A fényes csillagok (Ó, a Túlvilág parádés Maszkabálja!)
Aranyporrá hamvadnak fekete hajadon,
És a fogó hold negyede álarcként megül titokzatos arcodon.

Minden hang másféle üzenetet hordoz,
Amikor te érkezel.
Amikor belépsz, elnémulnak a hangok.
Senki nem lát besuhanni téged,
Senki nem tudja, mikor érkeztél,
Ám meglátva hirtelen, hogy magába csukódik minden,
Elveszítvén éles sarkait és kontúrjait,
A szemhatáron, a világoskéken habzó, áradó magas égbolton.
Már látható, sárgállva duzzadó karikaként vagy sugárzó szikár
[ezüstként,
Mint kezdi új napját a hold.

II.

.....
Ó, az alkonyhomály, az est leszállta, a fények fölsziporkázása
[a nagy városokban,

És a rejtelmes hatalmú kéz, mely elcsitítja a lármát,

Ó, az a mindent kioltó fáradtság, mely megrontja bennünk

A totális Élet megélését!

Minden utca a csömörök Velencéjének csatornája,

Egyazon titok terheli hátterük,

Minden utca ugyanaz, amikor leszáll az est, ó Cesárió Verde,

[ó, Mester,

Ó, az „Egy nyugati ember érzései”!

Milyen mélységes nyugtalanság, másféle vágyódások

Amelyek nem országok, nem időmorzsák, nem életek,

Egy másféle lelkiállapot utáni sóvárgás

Harmatosítja meg a lassú és távoli pillanatot!

Öntudatlan rettenet bolyong a kigyúló fények között,

Cseppfolyóssá lágyló félelem tolul a sarkokon,

Akárha volna abszurd benyomások koldusa,

Ki nem tudja, honnan e sok alvilági adomány ...

Amikor meghalok,

Amikor merev és másmilyen leszek, mint a többi élő emberek,

Kívül, belül ocsmány, ki tudja, miféle lény leszek,

Ha elindulok hosszán a gondolatnak, mellyel szembesülni nem lehet,

Át a kapun, melyen, ha tehetnénk be nem lépnénk soha,

Olyan kikötőbe tartva, melyet a Hajó Kapitánya nem ismer –

Elérve a végórához, mely méltó a csömörökhöz, miket

[megtapasztaltam,

Ehhez a misztikus, szellemi ős idő-szelethez,
Mert régiebb ez az óra, mint képzelni lehet,
Platón álomideje ez, mikor az Isten eszméjét látta meg,
Pontos arányokkal megalkotva a tapintható testet és a létezését
A gondolat hatalmával, melyet érzékelhetővé tett, akár egy mezőt.

Az órában, amikor temetni viszték,
Az órában, melyet nem tudom, elviselni hogyan fogok,
Amelyben nem tudom, milyen látszatok mögé bújhatok,
Az órában, melynek gyötrelmes irgalma túlfokozott,
Melynek előtűnő árnyai nem evilági dolgok lelkei,
Suhanásuk nem súrolja az Érzékeny Élet televényét,
Nem hagy illatot a Pillantás útjain.

Kulcsold össze a kezed, ó asszonyom
Kulcsold össze a kezed a térdeden, s nézz csöndesen,
Abban az órában, amikor nem láthatom, hogy nézel,
Nézz engem csöndben és titokban, és kérdezd meg magadtól,
– Te, aki ismersz engem – mondd, ki vagyok én. . .

1914. június 30.

Döbrentei Kornél fordítása

Tengeri óda

Ode Marítima

A néptelen rakparton, e nyári reggelen, egymagamban
Báméskodom a gát mellett, a határtalanba révedezve,
Báméskodom és örömmel látom, ahogy
Ez a picike gőzös befut fekete-fehéren.
Már messziről feltűnik, élesen, szinte klasszikusan.
Maga mögött húzva füstje hasztalan csíkját a távoli levegőben.
Látom, ahogy érkezik, s vele a reggel is, és a folyón
Itt is, ott is megélnékül a tenger élete,
Vitorlák lobognak, vontatók közelegnek,
Apró bárkák sűrögnek a kikötő hajói között.
Kósza szellő lengedez.
De az én lelkem azé, amit alig látok,
A befutó gőzösé,
Mert ő maga a messziség, a Reggel,
A Pillanat tengeri tartalma,
Az a fájdalmas édesség, amely úgy eltölt, mint valami émelet,
Mint egy kezdődő hányinger, de amely a szellemé.

Messziről nézem a gőzöst, lelkemben nagy-nagy függetlenséget érzek,
És lassan bennem is fordulni kezd egy kormánykerék.

A gátak közt reggel befutó hajók
Az én szememben az érkezés és indulás
Vidám-szomorú titkát hordozzák magukkal,
Ugyanennek az emberiségnek más életmódjait más helyekről.
Minden lehorgonyzó és horgonyt felszedő hajó
– Mintha saját vérem lüktetésének érezném magamban –

Önmagában is jelképes, félelmetes
Metafizikai jelentések fenyegetésével terhes,
Felkavarja bennem azt, ami voltam...

Ó, ez az egész rakparti kő-nosztalgia!
És mikor az óceánjáró elválik a parttól,
Egyszerre mintha kitárulna a tér
A part és a hajó között,
És, nem tudom miért, de ismeretlen szorongás fog el,
Valamely szomorúság köde,
Amely úgy megcsillogtatja a napon pázsittal borított félelmeimet,
Mint mikor hajnalban az első ablak kicsapódik,
És mintha egy másik *pessoa* emlékei vennének körül,
Aki titokban mégis én vagyok.

Ó, ki tudja, ki tudná,
Nem indultam-e el már egyszer, önnön létezésem előtt
Erről a rakpartról;
Nem hagytam-e el, mint egy hajó
A hajnal rézsútos napfényében
Egy másféle kikötőt?
Nem hagytam-e el a most szemem előtt
Kitáruló külvilágnak előtte
Egy gyér járókelőkkel tele nagy partvonalat
Egy éppen ébredező nagyvárosban,
Egy irdatlan nagy hipertrófiás, gutaütéses kereskedővárosban,
Amilyen nem is lehet máshol, csak kívül Téren és Időn?

Igen, egy rakpartot, egy valamiképp testet öltött rakpartot,
Amely valóságos, látható, igazán igazi,
Maga a Megtestesült Rakpart, amelynek mintájára
Építjük, mi emberek, öntudatlanul
Másolva, észre se véve, a saját

Rakpartjainkat a magunk kikötőiben.
A magunk rakpartjait mai kövekből építve a valódi vizekre,
Amelyek, mihelyt felálltak,
Valódi-Dologként, Dolog-Eszmeként, Kő-Lélek-Egységben
[állnak elibénk,

Egy-egy gyökér-érzetű pillanatra,
Miközben a külvilág kapuja kinyílik előttünk,
Úgy, hogy semmi se változik,
És mégis minden másképpen alakul.

Ó, az a Nagy Rakpart, ahonnan útnak indultunk, nagy
[Nemzet-Hajók!

Az a Nagy Eredendő Rakpart, az az örökkévaló, az isteni!
Melyik kikötőben? Milyen vizeken? És miért gondolom ezt?
Nagy Rakpart, akárcsak a többi, de mégiscsak ez az Egyetlenegy.
Telve, mint amazok, hajnaltól kezdve a csend zszibongó zajaival,
Aztán a reggel eljöttével a daruk és
A rakományokkal érkező szerelvények zakatolásában,
A közeli üzemek kéményfüstjeinek
Futtukban könnyű fekete felhői alatt,
Amelyek elsötétítik a fekete szénportól csillogó talajt,
Mintha sötétlő vizek fölé borulnának a felhők árnyai.
Ó. micsoda felfedező isteni mámorba olvadt,
Rejtélyt és értelmet egyesítő lényegbeliség
A csönd- és szorongásszínű órákon,
Nem a híd-e bármelyik rakpart és A Rakpart között!

Mozdulatlan vizek tükrén csillogó koromsötétbe burkolózó parti gát,
A hajók fedélzetén kitoró vad bruhahák,
Ó, a fedélzetre lépők téveteg, ingatag lelkei,
Ezeké az egyszerűben eltűnő jelkép-lényeké,
Mert, mire majd a hajó visszaérkezik,
A fedélzeten valami mindig megváltozik.

Ó, folytonos menekülések, indulások a Másság révületében!
Hajósok és hajózások örökös lelkesedése!
A víztükörben lassudan visszaverődő hajóbordák,
Ahogy a hajó elhagyja a kikötőt!
Az élet lelkének habjain ringatózni, elröppenni, mint a hangok,
Reszketve megélni a pillanatokat az örök vizeken,
Az európai hétköznapioknál valódiabb nappalokra ocsudni,
Titkos kikötőkre bukkanni a magányos tengereken,
Távoli fokokat kerülgetni váratlan roppant tájékok körül
Megannyi döbbenetes partszakadás közepett...

Ó, távoli homokos partok, messziről integető partvonalak,
Majd közeli homokos partok, rakpartok a láthatáron,
Ó, minden indulás, minden érkezés talánya,
E képtelen világegyetem
Sajgó állhatatlansága és felfoghatatlansága,
Amit minden tengeri órán mindjobban a bőrünkön érzünk!
Lelkünkből szakadó képtelen zokogás
A távoli szigetekkel teleszórt különféle tengeri tájakon,
A messze mögöttünk hagyott szigeteken,
Az egyre szaporodó kikötőkben, házaik és embereik között,
Ahogy közeledik hozzájuk a hajónk.

Ó, érkezésünk reggeli frissessége,
És távozásunk reggeli homálya,
Amikor görcsbe szorul a gyomrunk
És félelemhez hasonló érzés kerülget
– Az indulás, az utazás ősi rettegése,
Az ősi titokzatos félelem az Újtól, az Elkövetkezendőtől –
Ránktör a borzongás, az émely,
Szorong a testünk és úgy érzi magát,
Mintha lélek volna,
Megfoghatatlan sóvárgás valami másra.

Sóvárgás valami megfoghatatlan után,
Zavaros áhítózás vajon miféle sosemismert hazára?
Miféle partra? Miféle hajóra? Miféle kikötőre?
Mert belebetegszünk a gondolatainkba,
Csak kongó ürességet hagyva magunkban,
Egy-két tengeri pillanat odvas csömörét,
Valami kósza aggályt, fájdalmat vagy unalmat,
Mintha tudhatnánk is, mi az...

Azért ez a nyári reggel még hűvös egy kicsit.
Könnyű éjjeli renyhesség lengedez a felkelő szellőben.
Bennem is kissé felgyorsulva forog a kerék
És jön már, érkezik a gőzös, mivelhogy kétségtávol jönnie
[és érkeznie kell,
Nem mintha látnám mozgását az irdatlan távolokon.

De képzeletemben már jól láthatóan itt jár a közelben,
Kerek ablakai sorával mérve ki a teljes területet,
Míg énbennem borzong és reszket a hús is, a bőr is,
Azért a lényért, aki sohasem érkezik el semmiféle hajón,
S akinek jövetelére várok itt – kétes kérésének eleget
[téve – a parton.

A gátak közt befutó hajók,
A kikötőkből kifutó hajók,
A távolban tovasikló hajók
(Mintha valami elhagyott partról néznék feléjük) –
Mindezek a szinte absztrakt járású hajók,
Mindezek a hajók úgy hatnak rám, mintha valami mások lennének,
Nemcsak hajók, folyton-folyvást jövő-menő hajók.

S közelről látva, a hajók, még ha nem lépsz is a fedélzetükre,
Ha lentről, csónakból vagy a meredek fémfalakról,

Vagy ha belülről nézed őket, a kajütökön, termeken,
[Éléskamrákon át,

Közelről nézve a magasba szökkenő árbocokat,
Köteleken fölkapaszzkodva, szűk lépcsőkön leereszkedve,
Orrodban mindennek az összekeveredő fém- és tenger-szagával,
Közelről látva, a hajók mind mások, és mégis ugyanazok,
Ugyanazt a vágyat keltik, ugyanazt a sajnást, csak máshogyan.

Minden tengeri élet! Az egész tengeri élet!
Ez az egész kényes kísértés a vérembe ivódik
És örökösen utazásokról ábrándozom.
Ó, távoli partvidékek láthatárba vesző vonala!
Ó, fokok, szigetek, partfövények!
Tenger magánya, amilyen némely pillanat a Csendes-óceánon,
Amelyről már nem is tudom, milyen iskolában szerzett tudás
Vési az idegekbe, hogy az a legnagyobb az óceánok között,
S a világ és a dolgok íze sivataggá aszík a szívünkben!
Az atlanti tenger emberibb, sódúsabb tájai!
Ó, minden óceánok legrejtelmesebbje, Indiai!
Ó, Földközi, édes, rejtély nélküli, klasszikus tenger, amely
Kicsapódik a közeli kertek erkélyeire a hófehér szobrokért!
Minden tengert, minden szorost, minden mólót, minden öbölt
Szívemhez szorítanék, hogy itt érezzem, amíg belehalok!

És ti hajós dolgok, régi álomjátékszereim!
Életem legbenseje vagytok, kívülem is!
Hajótő, árbocok és vitorlák, kormánykerekek, kötelek,
Gőzösök kéményei, hajócsavarok, árbockosarak, lobogók,
Kormányrögzítők, fedezetnyílások, kazánok, generátorok, szelepek,
Zuhogjatok belém halmokban, hegyekben,
Mint egy földre kiborult fiókos szekrény zavaros belseje!
Legyetek lázas zsugoriságom kincsei ti,
Legyetek képzeletem fáján a gyümölcsök!

Énekeim témái, a vér értelmem ereiben,
Ti legyetek a kötelék, amely az esztétikán át a világgal összeköt,
Halmozzatok el metaforákkal, képekkel, irodalommal,
Mert igazából, komolyan, a szó legszorosabb értelmében:
Élményeim mint egy levegőt hasító hajótó,
Képzetelem félig a vízbe merült horgony,
Sóvárgásom összetört evező,
És idegeim szövédéke száradni kivetett háló a parton!

Kósza sípszó sziszeg a folyó felől – magányosan.
Már rengeni kezd alattam pszichém talaja.
És egyre gyorsul bennem a forgó kerék.

Ó, gőzösök, utazások, Ennek-a-ki-tudja-Kinek
Ez a Sose-tudni-Hovája, ez a régi jó ismerős tengerész!
Ó, a dicsőség, tudni valakiről, aki egykor velem járta a tengert,
S a tengerbe veszett valamerre egy csendes-óceáni szigeten!
Mi, akik együtt tartottunk vele, mindenkinek jogos büszkeséggel,
Láthatatlan bizonyossággal mesélhetjük el, hogy
Ez az eset szebb és mélyebb jelentőséggel dicsekedhet,
Mint egy közönséges hajótörés,
Melyet követően tengerbe veszett, mikor a víz elöntötte tüdejét!

Ó, a tengerjáró hajók, a gőzösök és a vitorlák!
Amelyek – legnagyobb sajnálatomra! – mindegyre ritkábbak,
[tenger vitorlásai!
És én, aki szeretem a modern civilizációt, aki lelkembe
[fogadtam a gépeket,
Én, a mérnök, a civilizáció embere, és a külföldön kitanult ifjú,
Azt szeretném, ha csakis vitorlásokat, fábordás hajókat látnék
[körülöttem,
Hogy ne lássak más tengeri életet, csak a hajdani tengerekét!
Mert a régesrégi tengerek, csak azok az Igazi Messzeségek,

Csak azok a Tiszta Távolo, megszabadulva a Mostan súlyaitól...
Ó, hiszen itt minden ama régi szebb életet idézi elébem,
Azokat a nagyobb tengereket, mert rajtuk lassúbb volt
[az előrehaladás,
Azokat a titokzatosabbakat, mert kevésbé volt róluk tudomásunk.

Minden távoli gőzhajó olyan itt, mint egy közeli vitorlás,
Minden távolodó hajó olyan innen, mint a régidők közeli
[vitorlásai.

Minden láthatatlan matróz a láthatatlan hajófedélzeteken
A hajdani hajók látható matrózává változik előttiünk,
Mint a veszedelmes hajózások lassú vitorlás korszakaiban,
A fával és vászonnal történt hónapokig tartó utazások idején.

Lassan-lassan elragad a tengeri környezet tébolya,
Egész fizikai valómat átjárja a rakpart és környéke,
A Tejo csobogása fulladásig előzőnli érzéseimet,
És álomba merülök, a vizek álmába burkolózom,
Lelkemben összekapcsolódnak a transzmissziók szíjjai,
A felpergő kerék egyre nagyobb csapásokkal rázkódtatja testemet.

Hívnak a vizek, a vizek,
Hív a tenger, a tenger.
Hívnak a messziségek felcsapó testhangjai,
És híva hívnak a múltak visszhangjaival a tengeri korszakok.

Jim Barns barátom, te angol tengerész, te vagy az,
Aki megtanítottál a régi angol kiáltásra,
Amely méregként sújtja
A hozzám hasonló bonyolult lelkeket
A vizeknek kihívó hívásaival,
A minden tengerek dolgainak, a hajótörések, messzi
[kalandozások,

Ó, csak utazni, mindegy hogyan és mindegy merre, hová!
Felvonni a horgonyokat, el innen, orral a habok, a vészek,
[a tenger felé,
Ki a Nyílt Tengerre, ki a Világból, a Határtalan Messziségbe,
A titokzatos, a mély, határtalan Éjszakákba,
Ahogy a porszemeket sodorja a szél meg az orkán!
Csak menni, menni, menni, sodortatván!

Minden csepp vérem szárnyalni vágyik!
Minden testrészem előre lovall!
Zuhogókon rohan alá képzeletem!
Toporzékolok, kivörösödve száguldozom!...
Lélegzésemről habzik a szám,
Testem hullámként darabokra zúzódik a sziklán.

Ha erre gondolok – ó téboly! ha erre gondolok – örület!
Ha sóvárgás-gyötörte életem szűkösségére gondolok,
Hirtelen, láztól reszketve, extraorbitálisan
A képzeletemben lakozó kerék
Vészes, vad, viharos kilengéseivel
Tör ki rajtam, sipolva, üvöltve, szédületesen
A tenger dübörgő életének sötét szadista üzekedése.

Hej, tengerészek, főárbocőrök! hej te legénység! hej kormányosok!
Hajósok, matrózok, tengeri farkasok, kalandorok!
Hej hajóskapitányok! A kormányrúd és az árbocok emberei!
Szúrós priccseken alvók!
Akik a kerekablakok alatt a Vész mellett alusznak!
Akik hengerpárna helyett a Halállal alszanak!
A vidám fickók, akik hátul a hajófaron fordítják tekintetüket
Az irdatlan óceán irdatlan irdatlansága felé!
Akik a hengerkerék kötelét forgatják a csörlőn!
Vitorla-csavarók, fűtők, fedélzetiek!

Akik a poggyásztérbe emelik a rakományt!
 Akik felcsévézik a kábeleket a hajóhídon!
 Akik lesikálják a lejárók fémborítását!
 Emberek a vitorlarudaknál! a gépek mellett! az árbocokon!
 Hej–hej–hej–hej!
 A sildessapkások! A trikót hordó kirakodók!
 A mellükön keresztbehímzett horgonyok és lobogók viselői!
 A tetováltak! a kurtapítások! a mellvédekre könyöklők!
 A naptólcserezettek, az esőktől veretettek!
 Akik az eléjük táruló irdatlan terekben mosták ki szemüket,
 Az irgalmatlan szelek csapkodásaitól kicserzett arcuak!
 Hej–haj–heje–haj!
 Akik meglátták Patagóniát!
 Akik megjárták Ausztráliát!
 Ti, akiknek szemükbe szöktek a partok, amiket én sose
 [fogok látni!
 Ti, akiknek lába olyan földet taposott, ahová én sose jutok el!
 Ti, akik olcsó portékák közt válogattatok határtalan
 [szavannák sátrainál!
 És mindezt úgy, mintha semmi se volna,
 Mintha ez lenne a természetes,
 Mintha ez volna az élet,
 Mégcsak nem is valami különös sors!
 Hej–huj–heje–hujj!
 A mostani tengerek emberei! a régiekéi!
 Fedélzeti biztosok! Gályarabok! Lepantó harcosai!
 Római kalózok! Hellasz tengerészei!
 Föníciaiak! Karthágóiak! Sagresből kítaszított portugálok,
 Kétes kalandokba bonyolódva, a Korlátlan Tengeren, megkísértve
 [a Lehetetlent!
 Hej–hujj–heje–hujj!
 Ti, akik sirkövet állítottatok a Birodalomnak, nevet adtatok
 [a szirtfokoknak!

Ti, akik elsőként kereskedtetek a négerekkel!
Akik elsőként vásároltatok rabszolgákat az új földrészeken!
Akik először leptétek meg európai görccsel a döbbszent néger
[asszonyokat!
Akik megraboltátok az aranyat, az üvegyöngyöket, a fűszeres
[erdőket, a nyilakat,

Mord fosztogatói a zöld televénynek!
Akik végigraboltátok a békés afrikai településeket,
Akik megfutamítottátok mennydörgő ágyuszóval a bennszülötteket,
Akik mézárlassal, rajtaütéssel, kínzatással kiérdemeltétek
Az Újdonság díjait, ami annak járt, aki fejét leszegve
Bebetette magát az új meg új tengerek rejtelmibe! Hejehujj!
Ti egyenként és mindannyian, mindannyian külön-külön egyek,
Keresztül-kasul összeverekedve,
Ti mind, vérengzők, féktelenek, gyűlöltek, rettegettek,
[szentéavatottak,

Üdv nektek, üdv nektek, üdv mindannyiatoknak!
Hajahujj! Hajahujj! Hajahujj!
Hurrá! Hurrá! Hajahujj!

Hadd menjek veletek, hadd menjek veletek
Egyszerre mindegyitekkel
Mindenhova, ahová ti mentek!
Szentől szembe akarok indulni minden veszedelmeitekkel,
Arcomon érezni a ti arcotokat kicserző minden szeleket,
Kiköpni számból a tengeri sót, amely csókolta a ti ajkatokat,
Karomat nyujtani minden munkáitokhoz, részt venni
[minden viharotokban,

És veletek elérni végül minden elérhetetlen kikötőt!
Veletek együtt szökni a civilizációból!
Veletek együtt elhagyni az erkölcsi normákat!
Érezni, ahogy emberségem tágalva átalakul!
Veletek inni a Déltengerek vizéből

Felbuzgó új vadságot, a lélek újdonságú riadalmait!
Új tűzfészeket, szellemem vulkánjának kellős közepén!
Veletek tartani, ledobni magamról – igen, leseperni! –
Civilizált öltözetemet, cselekedeteim kimért kellemeit,
A velemszületett börtönrémületet,
Egyhelybenülő, meggyökösödött, szabályozott, szószátyár,
Békés életemet!

Ki a tengerre, a tengerre, a tengerre,
Ó, ki a tengerre, a szélre, a habokra
Egész életemmel!
Szélkavarta tajtékkal sózni meg
A nagy utazás utáni sóvárgásomat.
Zuhogó vízszaggal korbácsolni a húst a kalandban,
Az óceán hidegében fagyasztani csontváz lételemet,
Széllel, hullámmal, napsütéssel ostromozni, szétverni, felnyársalni
Ezt a ciklonszerű atlanti lényemet,
Idegeimet kötélként kifeszítve,
Lantnak a szél keze közt!

Igen, igen, igen... Feszítetek meg engem a hajózásokon
És vállaim örvendezni fognak keresztm súlyá alatt!
Kötözzetek az utazásokhoz, mint cölöpökhöz,
Míg a cölöpöket a hátgerincemben nem érzem
Egy roppant merevgörcs szédületében!
Tegyetek velem, amit akartok, de csak ott, a tengereken,
A hajóhidakon, a hullámok dőreje közben,
Tépjetegetek széjjel, sebeztek meg, öljetek meg!
A Tengerről behajózott
Lelket akarok a Halálba magammal vinni,
Támolyogva részegen a tenger dolgaitól,
Matrózoktól és horgonyoktól és fokoktól,
Távoli partok és szelek örvényeitől,

A Nyíltvizektől csakúgy, mint a Rakparttól, a hajótöréstől
Éppenúgy, mint a békés kereskedelemtől,
Az árbocoktól éppúgy, mint a haboktól,
Hogy olyan kelyhet vigyek a Halálba, sajtó gyönyörrel,
Amely telistele vérszívó piócával,
Csupa-csupa különös, zöld, fantasztikus tengeri piócával!

Fonjatok kötelet ereimből!
Horgonyláncokat izmaimból!
Nyúzzátok le a bőröm, a hajótőkét beborítani vele.
Hogy érezzem a szögek kínját és meg ne szűnjek érezni soha!
Csináljatok a szivemből tengernagyi zászlót,
Csaták napjára a kivénhedt naszádokon!
Tapossátok kivájt szememet lábbal a hidakon!
Verjétek csontjaimat a hajópárkányhoz!
Korbácsoljatok az árbocokhoz kötve, korbácsoljatok meg!
Minden szélességek és hosszúságok szeleiben
Ontsátok ki véretem a megvadult vizekben,
Amelyek bordáról-bordára átcsapnak a hajófedélzeten
Irtóztató görcseiben a viharoknak!
Lengjek vakmerőn a vitorlavásznak szelében!
Legyek, mint a magas árbockosarak, mint a szelek süvítése!
A vésszel teli tengerek Végzetének régi gitárja,
E dal, amelyet csak hallgatnak, nem visszahangoznak a hajósok!

A föllázdadt tengerészek
A vitorlafára kötötték a kapitányt,
A másikat meg kivetették egy puszta szigetre.
Maroneed!
A trópusi nap a régi kalóznép lázával árasztotta el
Lángoló ereimet.
A patagóniai szelek tragikus és trágár képekkel
Tetoválták telisteli képzeletemet.

Tűz, tűz, tűz a jonhaimban!
És vér! vér! vér! vér!
Agyamban felforr a velő!
Az egész világ bíborvörös szilánkokra törik bennem!
Ereim a horgonyláncok dübörgésével robbannak szerteszt!
És akkor kegyetlenül, vérengzőn felserken bennem
A Nagy Kalóz dala,
A Nagy Kalóz sirató éneke,
Hogy az emberei a rémülettől a veséjükig megrepegjenek.
Itt a hátsó fedélzetén, a hajófaron halálra siratva dalolják:

Fifteen men on the Dead Man's Chest.
Yo-ho-ho and a bottle of rum!

És aztán elordítsák, már valami sosehallott hangon, egetverő
[dörgéssel:

Darby M'Graw-aw-aw-aw-aw!
Darby M'Graw-aw-aw-aw-aw-aw-aw-aw-aw!
Fetch a-a-aft the ru-u-u-u-u-u-u-u-u-u, Darby!

Micsoda élet! Hurrá! Az volt csak az élet, Hurrá!
Ohé-ohé-ohé-ohé!
Ohé-holá-holá hoLA-héla-ah-ah-ah!
Ohé-ohé-ohé-ohé!

Széttört kilek, tengerfenékre fúródott hajók, vérömleny a tengereken!
Vérbenúzó fedélzetek, szertesztört vétagokkal!
Levágott ujjak a hajón a mellvédek peremén!
Ordító, üvöltő arcok, kinyomott szemekkel!
Hej-haj-hej-haj-hajahaj-hejehaj!
Hej-hej-haj-haj-hajahaj-hejehaj!
Mindebbe beleburkolózom, mint egy köpenybe, ha hideg van!

Hozzájuk dörgölözöm, mint hőségben a macska a falhoz!
Üvöltök utánuk, mint az éhes oroszlán!
Rájuk rohanok, mint egy megvadult bika!
Beléjük mártom a körmeimet, beletöröm a karmaimat,
[véreznek tőlük a fogaim!
Hej-haj-heje-haj-haj-haj-heje-haj!

Egyszerre csak beleharsog a fülembe,
Mintha egy harsona a hátamba hasítana,
A mostanra már tajtékzó, érces kiáltás,
Amellyel a felvillanó prédát fogadjuk,
A kis halászhajót, mielőtt ostrom alá vesszük:

Hahó-ó-ó-ó-ó-ó-ó-ó-ó----jjjj...
Hahó sóner hahó----jjjj...

Mit nekem többé az egész világ! Vörösre perzselődöm!
Őrjöngve állok neki a hajócska megcsákyázásának!
Én a Kalóz-főnök. A Kalózok Cézára!
Rabolok, tombolok, vérengzek, széttépek akármit!
Csak a tenger, a zsákmány, a rablás!
Nem érzek magamban semmi harcot,
Csak az érverést a halántékomon!
Forró vércseppeket, érezve, hogy két szemem van,
Hahó-hahó-hahó-hahó-hahó!

Ó ti kalózok, kalózok, kalózok!
Kalózok, szeressetek és gyűlöljetek engem!
Vegyetek magatok közé, kalózok!

Dühötök és kegyetlenségeitek egy nő testéről mesél
Véremnek, aki egykor az enyém volt, s akiből semmi se maradt
[csak az üzekedés!

Hadd legyek én az az állat, amely magára ölti minden
[viselkedésedet,
Az az állat, amely belemélyeszi tépőfogait a kilekbe
[és a hajópárkányok gerendáiba,
Aki felfalja az árbcokat, részegen felszürsöl minden vért
[és kátrányt a hajóhidakról,
Teli pófával szaggatva szét a vitorlákat, az evezőket, a kötélzeteket
[és a csigasorokat,
A búneibe részegült förtelmes nőstény tengerikígyó!

Ez az összeegyeztethetetlen azonosságok szimfóniája.
Ez az én véremlen a büntettek harci zajának hangszerelese.
Véres orgiák görcsös rikácsolása a tengeren.
Őrjöngve, ahogy a hőség szélütése éri a lelket,
Izzó porfelhőkbe borítva tisztánlátásomat,
Hogy csak bőrömön és ereimben láthatom és álmodhatom
[mindezeket!

Kalózk, kalózságok, hajók és ez a perc,
A préda bekebelezésének nagy tengeri pillanata,
Mikor az áldozatok rémülete az örületbe rohan – az a pillanat,
Minden bűnével, rémületével, hajók, emberek, tenger, ég, fellegek,
Szél, szélességi fok és hosszúsági fok, üvöltözések
Legyen e pillanat a maga Egészében az én testem Egésze, legyen
Szenvedésben az én testem, és a vér töltse ki teljes vörhenyes
[lényemet,
Kivirágozva, mint egy kihívó seb lelkem nemlétező husában!

Vegyek részt minden bűnökben! Legyen részem minden merényben,
Vérengzésben, erőszakolásban!
Legyek minden, ami csak történhet a rablások helyszínein!
Legyek mindenki, aki túlélte vagy elbukott a véres tragédiák
[színterein!

Legyek a kalózság egyetemes kalóza a csúcson!
És – csontomban-húsomban, minden izemben – a világ egyetemes
[kalóz-áldozata!]

Legyek tehetetlen testemben minden-asszonyok-asszonya,
Akit megerőszakoltak, legyilkoltak, megsebeztek, szétmarcangoltak
[a kalózok!]

Legyek leigázott lényemben az a nőstény, aki őket megilleti!
És úgy, hogy mindez – úgy ahogy van – egyszerre végigborzongjon
[a gerincemen!]

Ó, én bozontos, durva hőseim, hősei bűnnek és kalandnak!
Elvadult matrózaim, képzeletem tengerészei!
Ferde élményeim alkalmi szeretői!
Szeretnék lenni a nagy Ó, aki rátok vár a kikötőkben,
Ti, álmai kalózvérének gyűlölve-szeretettjei!
Mert veletek tartana ő lélekben, az áldozatok
Meztelen tetemén tombolva, akiket a tengeren ejtettek!
Mert elkísért volna ő titeket a bűnben, és az óceáni orgyákban
Ott táncolt volna boszorkány-lelke láthatatlanul gesztusaitok körül,
Testetek, késetek és fojtogató kezetek cikázása körül!

És rátok várva a földön, mikor megtérnétek, ha ugyan megtérnétek,
Szerelmetek üvöltéséből inná győzelmeitek
Minden roppant, ködös és gyászos illatát,
És vörhenyes sárga *szabbat* süvítene keresztül görccseiteken!

A széttépett hús, a nyers hús, a romlandó hús, a vérnek patakja!
Most a rólátok, a ti tetteitekről tömören kialakított álmom
[tetőpontján
Mindenestül elveszítem önmagam, már nem csak a tietek vagyok,
[hanem veletek azonos,
Titeket kísérő női mivoltomban én vagyok a ti lelketek!]

Teljes vadságotok szívében vagyok, amikor ezt gyakoroljátok!
Saját érzületeitek legbensejét megszíva, mikor
Vérrel mocskoljátok a nyílt tengereket,
Mikor időnként a cápák elé hajjgáljátok
A sebesültek még eleven testét, a kisdedek rózsaszínű testrészeit,
Miközben a mellvédekhez szólítjátok az anyákat, hogy lássák,
[mi történik velük.

Csak ott lehessek köztetek a vérengzésben, a fosztogatásban!
Csak én is ott lehessek köztetek a pusztítás szimfóniájában!
Ó, azt se tudom, milyen és mekkora részt szeretnék elfoglalni
[köztetek!

Nemcsak nőstényeteknek, a nőstényeiteknek lenni, hanem
[az áldozataitoknak,
A ti áldozataitoknak – férfiaknak, nőknek, gyerekeknek, hajóknak –,
Nemcsak a pillanatnak lenni, hanem a hajóknak, a hullámoknak,
Nemcsak a lelketeknek lenni, hanem a testeteknek, dühötöknek
[és birtokaitoknak,

Nemcsak konkretizálódva a ti absztrakt orgjaitokba,
Nemcsak mindezekkel szeretnék eggyé válni – hanem annál
[is többé, az Isteni-többé!

Istenné kellene válni, egy fordított kultusz Istenévé,
Egy szörnyűséges sátáni Istenné, a vér pantheizmusának Istenévé,
Hogy minden mértékben beteljesedhessék minden őrzőgő
[képzeletem,

Hogy örökre kimeríthetetlen legyen minden identitási vágyakozásom,
Minden esetben, minden győzelmeitek esetében és még annál
[is több esetben!

Ó, kínozzatok meg, hogy meggyógyítsatok!
És ezt a testet, a testemet hasítsátok ketté kardotokkal,
Mielőtt lecsapnátok a koponyára és a vállakra!
Ereim legyenek a ruháim, amiket széthasogatnak a kések,

Képzetelem legyen az általatok megerőszakolt minden női test!
Gondolatom a hajóhíd, amelyen irgalmatlanul öldököltök!
Egész életem, a maga idegbajos, hisztériás, abszurd kerektségében,
Az a roppant szervezet, amelynek a kalózság minden

[elkövetett tette

Egyik öntudatos sejtje volna – és hogy mindenestül belekeveredjek,
Mint valami kifreccsenő roppant rohadék, és végül ne legyek más,

[csak mind ez a szemét!

Olyan mérhetetlen és terrorizáló ez a rohanás,
Amellyel most túlradó látomásaim láz-masinái forognak,
Hogy lelkiismeretem kereke már nem egyéb, mint egy ködkör,
Amely sívítva belehasít a levegőbe:

*Fifteen men on the Dead Man's Chest,
Yo-ho-ho and a bottle of rum!*

Ohé-holá-hoLA---ohá-hahaha---ahaha...

Ó, ennek a vadulásnak a vadulása! Utálok
Minden ilyen életet, mint a mienk, ami semmi sem!
Ime, itt vagyok, én a mérnök, a dühödt gyakorlati ember,
[aki mindenhez ért,

Itt állok, megtorpanva előttetek, mégha megyek is;
Cselekedve is tehetetlenül; elkötelezetten is erőtlennül;
Diadalmaitok, forrón csikorgó, véres dinamikátok
Dülöngélő, megtört, gyáva hűtlen szakadaraként!

A francba! Hogy nem tudok tébolyom jegyében cselekedni!
A francba! Hogy lépni sem tudok anélkül, hogy ne a civilizáció
[szoknyájába kapaszkodnék!

Mindig csak az *édes erkölcs* nevében, hátamon a cicomás teherrel,
A modern humanitás kifutója – mint mindahányan!
Tüdővész, neuraszténiás, limfatikus idióta,

Akinek nincs mersze, hogy a vitézség és az erőszak embere
[legyen,
És a lelke – akár az összekötözött lábú tyúkok!

Ó, a kalózkod! A kalózkod!
A vágyódás a vadsággal párosult tilos után,
A vágyódás a végsőkig kegyetlen és irtózatoss dolgok után,
Amely elvont sárlásig vadítja törékeny testünket
És kényes női idegzetünket,
És bolond nagy lázakat lop kiüresedett tekintetünkbe!

Kényszerítsetek térdre magatok előtt!
Alázzatok meg, üssetek rám!
Tegyetek rabszolgáttokká, lelketlen tárgyattokká!
És sose távozzon tőlem a ti megvetésetek,
Én uraim és parancsolóim!

Legyen mindig dicsőősegesen az alázat része az enyém
Vérem eseményeiben és megfeszült érzéseimben!
Omoljatok rám hatalmas, súlyos falakként,
Ó, ősi tengerek barbárai!
Tépjetekek szét, szaggassatok meg!
Hasogassátok végig a húsom
Testem keletétől testem nyugatáig!
Csókoljátok fedélzeti bárdokkal, korbáccsal, dühögve
Húsom hozzátok húzó vidám rémületét!
Legyek önkínzó vágyamban dühötök prédája,
Legyek mindenremohó kegyetlenségetek érzéketlen,
[tehetetlen tárgya,
Ti leigázók, uraságok, hódítók, tenger farkasai!
Vonjatok kínpadra,
Tépjetekek szét, nyissatok meg!
Zúzzatok tudatos cafatokká,

Vonszoljátok a fedélzetre,
Szórjátok szét a tengereken és hagyjátok ott
A szigetek falánk fővenyén!

Toroljátok meg rajtam minden irántatok érzett miszticizmusomat!
Sértsétek vérig a lelkem,
Vágjátok, hasogassatok!
Ó, testem képzeletének tetoválói,
Álázatom húsának imádott lenyúzóí!
Vessetek alá, mint halálra rugdosott kutyát!
Tegyetek engem tátongó kútjává nagyúri megvetéseknek!

Én legyek a ti minden áldozatotok!
Ahogy Krisztus minden emberért szenvedett, a ti minden
Áldozatotokért én akarok szenvedni a kezetek közt,
Meleg, vérző kezetek közt, amelynek ujjait ostromolt
Hajókorlátokon vadul lemetélték!

Tegyetek olyaná, mint amit úgy
Hurcolnak – ó boldogság, ó csókolnivaló kín! –
Általatok ostorzott lovak farkához kötözve...
Csak a tengeren legyen, csak a te-enge-ren, csak a

[TE-E-E-ENGE-REN!

Hahó-hahó-hahó! Hahó-hahó-hahó-hahó-hahó!

[HAHÓ-HAHÓ-HAHÓ-HAHÓ-HAHÓ!

[Csak a TE-E-E-ENGE-E-EREN!

Hej hahó-hahó-hahó! Hej-hó-hahó-hahó-hahó!

[Hej-hó-hahó-hahó-hahó-hahó!

Minden kiált! kiáltás minden! a szelek, a habok, a hajók!
Tengerek, árbockosarak, kalózok, a lelkem, a vér meg a lég,

[meg a lég!

Hahó-hahó-hahó! Hej-hó-hahó-hahó-hahó! Hej-hó-hahó-hahó-hahó!

[Minden kiáltva dalol!

FIFTEEN MEN ON THE DEAD MAN'S CHEST,
YO-HO-HO AND A BOTTLE OF RUM!

Hahó-hahó-hahó-hahó! Hahó-hahó-hahó-hahó!

[Hahó-hahó-hahó-hahó!

Hajahó-hé-hajahó-HÓ-HAJAHÓ-óó-hahó — hó-hó!

HAHÓ-Ó-Ó-Ó-Ó-Ó-Ó-Ó-Ó-Ó-Ó-Ó-Ó-Ó — JJJ!...

SÓNER HAHÓ—Ó-Ó-Ó-Ó-Ó-Ó-Ó-Ó-Ó-Ó-Ó-Ó-Ó — JJJJ!...

Darby M'Graw-aw-aw-aw-aw-aw-aw-aw!

DARBY M'GRAW-AW-AW-AW-AW-AW-AW-AW-AW-AW!

FETCH A-A-A-AFT THE RU-U-U-U-UM, DARBY!

Hahó-hahó-hahó-hahó-hahó-hahó-hahó-hahó!

HAHÓ-HAHÓ-HAJAHÓ-HAJAHÓ-HAJAHÓ-HAJAHÓ-

[HAJAHÓ-HAJAHÓ!

HAJAHÓ HAHÓ-HAHÓ-HAHÓ HAJAHÓ HAJAHÓ

[HAHÓ-HAJ!

HAHÓ-HAJAHÓ HAHÓ-HAHÓ-HAHÓ HAJ

[HAJAHÓ!

HAHÓ-HAHÓ-HAHÓ-HAHÓ-HAHÓ-HAHÓ-

[HAHÓ!

Valami útnak indul bennem. Elhomályosul a vörhenyes ég.
Túlsokat éreztem már, hogy még ezután is érezek valamit.
A lelkem kimerült, nincs bennem más, csak valami visszhang.
A kerék forgása érezhetően lassúbbodik.
Csak egy nagy úr tátong bennem, pusztaság, éji tenger,

S ahogy érzem elterülni bennem az éji tengert,
Érzem roppant távlatait, a csendből újra
Megszületik az a roppant ősrégi kiáltás.
Egyszerre, mint egy hang-villámcsapás, amely nem zajt csap,
[de csöndet áraszt,
Átölelve az egész tengeri láthatárt,
Ézt az egész nedves, sötét, éjszakai emberi hullámverést,
Egy távoli sellő sírása, kiáltása,
Mely a Nyílt víz mélyéből, a Tenger mélyéből, az Örvény
[lelkéből szakad ki
S felszínén ott lebegnek, mint az algák, szétfoszló álmain...

Hahó-ó-ó-ó-ó-ó-ó --- jj...

Sóner hahó-ó-ó-ó-ó-ó-ó-ó-ó-ó-ó-ó --- jj...

Ó, a harmat felindult lelkemen!
Belső óceánomon az éji frissesség!
Íme egyszerre minden itt van bennem egy tengeri éjszaka előtt,
Amely telve az éji hullámok roppant, mindennél emberibb [rejtelmével.
A hold feljön a láthatáron,
És boldog gyerekkorom felmerül bennem, akár egy könnycsepp.
Múltam újra visszatér, mintha csak ez az éji kiáltás
Illat lenne vagy hang vagy dal, amely visszazengve
Felidézi múltam elé
Azt a boldogságot, amely nem térhet vissza soha.

A békés régi házban, a folyónál...
(Szobám ablakai, meg az ebédlő ablakai is
Az alacsony házak fölött a közeli folyóra nyíltak,
A Tejo-ra, ugyanarra a Tejo-ra, csak máshol, lejjebb egy kicsit...
De ha most visszatérnék azokhoz az ablakokhoz, nem azokhoz
[az ablakokhoz érnék.
Az a kor úgy eltűnt, akár egy gőzös füstje a nyílt tengeren...)

Megmagyarázhatatlan gyöngédség,
Mélyreható lelkiismeretfurdalás, nyavalygás
Mindezekért az áldozatokért – kivált a gyermekekért –,
Akiokról álmodva a hajdanidők kalózának álmodtam magam,
Jogosan felkavarva, hiszen ők az én áldozataim voltak;
Gyöngéden és szelíden, hiszen nem voltak azok igazán;
Zavaros gyöngédséggel, kéklőn, mint lehellet az ablaküvegen,
Régi dalocskák csendülnek fel szegény sajtó lelkemben.

Ó, hogyan is tudtam elgondolni, megálmodni mindezeket?
Milyen messze is vagyok attól, aki voltam néhány pillanattal
[ezelőtt!

Érzületek hisztériája – hol ez, hol meg az ellentéte!
Ezen a szőkén felkelő reggelen, amikor csak ezekre a
Dallamos ritmusokra hallgatok – erre a vízcsofogásra,
Erre a könnyed vízcsofogásra, ahogy a folyó a rakparthoz simul...,
A folyó túlsó partja mentén suhanó vitorlára,
A japán kétkben derengő távoli dombokra,
Almada házára,
Minden gyerekkori édességre ezen a korareggelen!...

S ahogy ellebeg erre egy sirály,
Még meghatottabb is leszek.

De mindezalatt semmire sem tudtam figyelni.
Csak mintha a bőrömön éreztem volna, mint egy simogatást.
Mindezalatt le nem vettem tekintetem a távoli álomról,
Folyóparti szülőházamról,
Folyóparti gyerekkoromról,
Szobám ablakából nézegetve az éjszakai folyót,
S ahogy békésen szétszóródott a holdfény a habon...
S ahogy öreg nénikém engem szeretett elvesztett fia helyében...
Öreg nénikém, aki dalokkal andalított álomba

(Bár már nem voltam éppen kisgyerek)...
Ha eszembe jut, hogy futotta el szívemet a könny,
[megtisztítva életemet,
Könnyű tengeri szellő legyez.
Olykor elénekelte *A Catrineta bárka*-t:

A Catrineta bárka
Hullámzó tengeren...

Máskor meg egy nosztalgikus középkori dalt:
A Mikor a Szép Infánsnő-t... Felrémlik bennem a szegény
[öreges hangja,
És arra kell gondolnom, milyen keveset gondoltam rá,
[aki annyira szeretett!
Milyen hálátlan voltam! – és végül mit is tettem egész életemben?
És jött *A Szép Infánsnő*... Lehunytam a szemem, s ő csak dalolta:

Mikor a Szép Infánsnő
Kertjében üldögélt...

S mikor kinyitottam a szemem, láttam, hogy az ablak keretezi
[a holdfényt,
És újra becsuktam a szemem, és elöntött a boldogság:

Mikor a Szép Infánsnő
Kertjében üldögélt,
S arany hajába tűzte
Aranyos fésűjét...

Ó jaj, eltűnt gyerekkorom, széttört alvóbabám!

Mért nem utazhatom vissza ahhoz a házhoz, a szeretethez,
Hogy örökre ott maradjak, örök gyerek, örökké boldogan!

De mindez már a múlté, lámpás egy régi utcasarkon.
Ha erre gondolok, hideg ráz, éhség valami elérhetetlen után.
Ha erre gondolok, valami oktalan lelkifurdalás fog el!
Ó, iránytévesztett érzelmek lassú forgataga!
Zűrzavarok lelkemben hőn ápolt szédülete!
Tehetetlen dührohamok, ellágyulások, mint a gyerekek
[játékpulnijai.
Hosszú összeomlások, képzelgések érzéseim szemén,
Könnyek, mihaszna könnyek,
Ellentmondások könnyű szellői legyintik orcámon át lelkemet...

Erőszakos feszülő akarások, hogy véget vessék az
[ellágyulásnak.
Kétségbeesett, semmis, üres akarattal felidézem
A haldokló Nagy Kalóz búcsúdálát:

*Fifteen men on the Dead Man's Chest,
Yo-ho-ho and a bottle of rum!*

De a dal elhalványodik, mint egy vékonyka csík, mire
[hozzám elérne...

Megint nekiveselkedem, és nem is hiába, még egyszer újra
[szemem elé idézni
Lelkem mélyeiből, de már csak valami irodalmi képzelgés
[maradt belőle,
A kalózok tombolását, a vérengzéseket, a szomjúságot, szinte
[a számban érezve,
A nők és gyerekek értelmetlen lemészárlását,
Az azonnali kínzásokat, csak a legszegényebb utasok
[szórakoztatására,
És a törés-zúzás érzéki gyönyörét, elpusztítani mindent,
[ami másoknak kedves,

De csak álmodva minderről, s elfog a rémület, mintha valami
[a tarkómra zuhanna.
Emlékszem milyen érdekesítő lehet,
Ahogy az anyák szemeláttára felkötik a fiaikat
(De közben nem tehetem, hogy ne érezzem én az anyjuknak
[magamat),
Vagy amikor elevenen eltemetnek négyéves gyerekeket
[a lakatlan szigeteken,
Ahoza hajókon szállítják az apjukat, hogy azok mindent
[láthassanak
(De elfog a rémület, ha rá gondolok a fiamra, aki sosem volt, de most
[is ott alszik békésen az ágyában).

Hideg szenvedély buzog bennem, ha a tenger bűneire gondolok,
Erre a Hittel se mentesített inkvizícióra,
Amelyben a bűnök mögött még gazság sincs, csak értelmetlen
[örjögés,
Hideg fővel, úgy, hogy mintha még rosszszándék és bántás
[se volna mögötte,
Még multság se, csak egyszerű időpocsékolás,
Mint amikor vidéken az asztal egyik sarkán lerántják az abroszt az asztal
[másik végéről, vacsora után,
Csak a förtelmes vétkek elkövetésének gyönyöre, semmi más,
Csakhogy bámulhassák az örületig, kínhalálíg fokozott szenvedést,
[amihez sohasem érnek el...
De már a képzeletem se tud követni.
Jeges verítékben borzong a testem,
És nagyhirtelen, hirtelenebben, mint annakelőtte, és távolabb
[és mélyebben,
Nagyhirtelenében – ó, rettenet öntötte el ereimet! –
Ez a hirtelen fagy, mintha a Titkok kapuja tárulna ki bennem,
[mint légvonat!

Eszembe hasított az Isten és az élet Transzcendenciája,
[és egyszerre az angol
Tengerész, a jó Jim Barns öreges hangja,
Amely bensőm titokzatos ellágyulásának hangjává változott,
[azok a kis dolgaink, egy anya
[karjai, egy szalag a hugom hajában,
De irdatlanul túl e dolgok látszatán,
Ebből a tompa távoli hangból Maga a Hang lett, a Szájtalan Hang,
Amely a tengerek éjszakai magányának mélyéből és magasából
[szakad fel,
Hogy hívjon és hívjon és hívjon...

Tompán jött felém, elmosódottan, mégis hallhatóan,
Nagymessziségből, mintha máshol hangzana, el se érne idáig,
Mint egy elfojtott sikoly, egy kioltott fény, egy csendes lehellet,
Nem a tér felől, nem is az időből,
Ó, az örökkévaló éjszakai kiáltás a mélységből szerteszórva:

Ahó-ó-ó-ó-ó-ó-ó-ó-ó-ó-ó-ó-ó — jjj.....
Ahó-ó-ó-ó-ó-ó-ó-ó-ó-ó-ó-ó-ó-ó-ó-ó — — jjj.....
Sóner ahó-ó — — — jjj.....

Egész testemet rázza a hideg a mélytől a lelkemig
És gyorsan tágra nyitom szememet, amely nem is volt lecsukva.
Ó, micsoda öröm, valahára kitörni az álmodozásból!
Végre itt a valódi világ, hogy felrázza az idegeket,
Itt van a hajnali óra, mikor beérkeznek a kikötőbe a korai hajók.

Mit számít most, milyen hajó is érkezik. Még messze van.
Amelyik jön, az fogja melegíteni lelkemet.
Higiénikus, erőtéljes, gyakorlati képzeletemet
Már csak a modern, hasznos dolgok foglalkoztatják,

Csak a teherhajók és a rakományuk, a személyszállítók
[és az utasaik,
Csak az, ami erős, rögtöni, modern, kereskedelmi, reális.
Lelassul lelkemben a forgó kerék.
Csodálatos ez a modern tengeri élet.
Minden megtisztul, a gépek, az egészség.
Minden csupa rend, minden megy, mint a parancsolat.
A gépek minden alkatrésze, minden hajó a tengeren,
Az import-export kereskedelem minden eleme
Bámulatos összjátékban, minden úgy
Történik, a természet törvényei szerint, mint annak a rendje,
Semmi se botlik bele semmibe!

A költészet sem vett semmit. Sőt, most hozzáadódik
A gépek költészete is, és hozzá még az újfajta élet, a
Gazdasági, a modern, az intellektuális, az érzelmi élet,
Amivel a gépesítés kora bebugyolálja a lelkeket.
Az utazás most is éppolyan szép, mint annakelőtte,
És minden hajó szép lesz ezután is, csak azért, mert hajó.
Utazni most is annyi, mint utazni, és a messziség ezután is ott
[marad a helyén, ahol azelőtt volt –
Istennek hála! sehol...

A kikötőket elözönlik a mindenfajta gőzhajók!
A kicsik, a nagyok, az ilyen meg olyan színűek, az így
[vagy amúgy elrendezett ablakaikkal,
Az elbűvölően nagyszámú tengerhajózási társaságok tulajdonában.
A rakpartokhoz simuló gőzösök, mindegyik a maga módján
[választva ki a legjobb helyet
[a lehorgonyzáshoz!
A tengeren folyó kereskedelmi közlekedés nyugodt ünnepi eleganciája,
Az ősrég tengeren, a homéroszi örökkévalóságban, ó, Odüsszeusz!
A világítótornyok emberséges tekintete az irdatlan messzi éjszakában,

Vagy a felvillanó fárosz lángja a mélysötét éjen át a közelünkben
(„Milyen közel jártunk a szárazföldre!” És egyszerre
[duruzsolni kezd fülünkbe a víz!])

Mindez éppolyan, mint valaha régen, csak a kereskedelem
[hiányzott belőle.

S a nagy gőzösök kereskedelmi pályáitól
Büszke vagyok koromra!
A zsúfolt embertömegek a személyhajók fedélzetén,
Modern gőggel tölt el e kor, ahol oly könnyedén
Vegyülnek el a különféle népfajok, oly könnyen ugorhatunk át
Órjás tereket, és mindenki megismerkedhetik mindenkivel,
És vidáman élhetnek beteljesülő álmaikkal.

Csupa tisztaság és rend, modernség, mint egy sárgarézzel keretezett
[ablakokkal ellátott iroda,
Érzelmeim ezúttal természetesek és közvetlenek, *gentemen-like*,
Gyakorlatiak, távol minden gátlástalanságtól, tudóm megtelik
[tengeri levegővel,
Mint akik pontosan tudják, milyen egészséges belélegeznünk
[a tengeri levegőt.

A mai nap tökéletesen úgy indul, mint egy normális munkanap.
Minden működni kezd, mint annak a rendje.
Természetes és magától értetődő örömmel fontolgatok lelkemben
Mindent, ami egy hajórakomány kereskedelmi megszervezéséhez
[szükséges,

Ez a kor, az én korom az a tampon, ami minden rést betöm,
És érzem, hogy bármily hivatalból feladott minden levél
Az én címemre érkezik.

Egy tengeri ismeretség oly egyedi és egyéni,
Egy hajóskapitány aláírása oly szép és oly modern!

A levelek kezdetének és végének kereskedelmi szabályossága:
Dear Sirs – Messieurs – Amigos e Snrs.,
Yours faithfully – ...nos salutations empressées...
Mindez nemcsak emberséges és világos, hanem egyúttal szép is,
Végül is egy tengeri sorsot követ, egy hajót, amelyben ott van
A rakomány, amelyre vonatkoztak a számlák és a levelek.

Dehát az élet bonyolult! A számlákat emberek írták, akik
Szerelmekkel, gyűlöletekkel, politikai szenvedélyekkel,
[néha bűnökkel élnek együtt –
És ezek a számlák oly nagyszerűen, oly rendben íródtak, minden
[egyébtől függetlenül.
Van köztünk olyan, aki egy ilyen számlát olvasva, mindezekből
[semmit sem érez.
Mintahogy te, Cesário Verde, biztosan úgy érezted.
De én biztosan a zokogásig átérezem és egész emberi lényemmel,
[ami csak tőle telik.
Ki mondhatja nekem azt, hogy a költészet messze van
[a kereskedelemtől és a hivataloktól?
Lássuk csak! Nem járja-e át minden pórusunkat... Itt lélegzem be
[magamba ezen a tengeri hajnalon,
Mert mindez a hajók, a tengerhajózás uszályában ér ide hozzánk,
Mert ezekkel az üzleti levelekkel és számlákkal veszi kezdetét
[a történelem,
És a végzetetlen tengereken rakományokat szállító hajókkal fog
[véget is érni.

Ó, az utazások, a turistautak és mind a többiek,
Tengeri utak, amiken mindnyájan egymás társai vagyunk,
Valamilyen rendkívüli módon, mintha a tenger misztériuma
Egymáshoz közelítené a lelkeinket, és legalább egy kis időre
Egy meghatározhatatlan haza ideiglenes honfitársai lennénk
Ebben az örökös haladásban a határtalan vizeken!

A Végtelenség Grand Hotel-ei, ó, drága óceánjáró barátaim!
Tökéletes, kifogástalan kozmopolitizmusotokban, hiszen sehoh
[sem kívántok megállapodni,
És a viseletek, arculatok és fajok mindenféle változatát képviselitek!

Utak és utasok – hányfajta is van belőlük!
Hányfajta nemzetség e világon! mennyi foglalkozás! mennyi nép!
Hány különféle irányt is választhat az élet,
Ez az élet, amely legvégül is a mélyben, a mélyben mindig ugyanaz!
Mennyi különös arc! Minden arc különös,
És semmi sem annyira szent, mint sokáig nézni az embereket!
Végül is a testvériség nem forradalmi eszme többé.
Egyszerűen leszűrhető lesz a külső világból, ahol annyi
[mindent kell elviselni,
Míg lassan kedvünk telik abban, amit elviselünk,
S legvégül sírni tudnánk a gyöngédségtől azért, amit el
[kellett viselniünk!

Ó, mindez oly szép, mindez oly emberi s annyira megfelel
Az emberi érzelmeknek, amelyek oly társasak és polgáriak,
Oly bonyolultan egyszerűek, oly metafizikusan búbánatosak!
Ez a sokféle, változékony élet végül is megtanít rá, mi az ember.
Szegény emberek ti! emberek mind, ti szegények!

Elszakadok e perctől, ama másik hajó testével együtt,
Amely ebben a pillanatban futott ki. Egy angol *tramp-steamer* az,
Oly piszkos akár egy francia gőzös,
A tengerek proletárának rokonszenves arculatával,
Amelynek híre nyilván a tegnapi lapok utolsó oldalára szorult.

Egészen meghat e kis hajó, oly szerényen siklik, oly természetesen.
Mintha szégyellné, hogy olyan, amilyen, hogy csak ily
[köznapai személy,

Amint kiszabott kötelességét teljesíti.
Ott megy, elhagyva helyét, szemben a rakparttal, ahol álllok.
Ott megy, nagy nyugalommal, arra fordulva, ahol valaha, valaha
A régi nagy hajók úsztak...
Cardiffba? Liverpoolba? Londonba talán? Nem mindegy?
Teszi a dolgát. Tegyük mi is így a magunkét. Gyönyörű élet!
Szerencsés utat! Szerencsés utat!
Szerencsés utazást, szegény kis alkalmi barátom, aki szíveskedtél
Magaddal vinni álmaim minden lázát és bánatát,
És visszaadni engem az életnek azzal, hogy láttalak, azzal,
[hogy látom, ahogy útra kelsz.
Szerencsés utat! Szerencsés utat! Ez az élet...
Mily természetes tartással, mily hasonlíthatatlan reggeli
Suhanással futsz ma ki Lisszabon kikötőjéből!
Kíváncsi, meleg szeretetet érzek irántad ezért...
Miért is? Tudom is én!... Indulj csak... menj tovább...
Könnyed remegéssel
(T – t--t---t----t-----t...)
Lassan megáll bennem a kerék.

Indulj, lassú gőzös, indulj, és meg ne állj...
Távozz tőlem, távozz el látkörömből,
Távozz el szivemből,
Vessz el a Távolban, a Távolban, Isten ködében,
Vessz el, sorsodat követve, s hagyj itt...
Ki vagyok én, hogy sírjak és kérdezzek?
Ki vagyok én, hogy szólítsalak és szeresselek?
Ki vagyok én, hogy láttodra felinduljon a lelkem?
A rakparton rézsút növekedve aranylón kel fel a nap,
A parti épületeken megcsillannak a tetők,
A város egész innenső része egy ragyogás...
Menj, hagyj el engem, légy előbb
Az a hajó a folyó közepén, fényesen legelől,

Aztán az a hajó, mely a gátak közt halad, kicsin és feketén,
Aztán egy elvesző kis pont a láthatáron (Ó, gyötrelmeim!)
Aztán egy mindinkább elvesző kis pont a láthatáron...
Aztán már semmi se légy, csak az én szomorúságom,
Meg a nagy város, amely most csupa napfény,
S az a perc, amely oly valóságos és oly meztelen,
[akár egy hajónélküli rakpart,
És a daru lassú körözése, amely mint egy körző ha forog,
Valami sosemismert érzés félkörívét vési
Meghatott csendjébe szívemnek...

Álvaro de Campos
mérnök

Orpheu II., 1915. július

Somlyó György fordítása

Walt Whitman köszöntése

Saudação a Walt Whitman

Végtelen Portugália, ezerkilencszáztizenöt, június tizenegyedike...
Hajhó-ó-ó-ó-ó!

Innen, Portugáliából köszöntlek, Walt, testvérem, ki vagy
A Mindenségben, s minden korszak itt dübög agyamban,
Ó, te mindig korszerű örök, a tapintható teljesség dalnoka,
A szertehullott mindenség tüzes, forrongó ágyasa,
Nagy pederaszta, ki hozzádörgölőztél a dolgok gazdag felszínéhez,
Akit felajzottak a fák, kövek, személyek és mesterségek,
Felizgatott az átmenetek, véletlenek, pőre észlelések vad orgiája,
Én minden gondolatért rajongó lelkendezőm,
Én magasztos bajnokom, a Halálba leszállva, szökve,
Vonyítva, bőgve, visítva, üvöltve köszöntöttem Istent!

Dalnok, akit heves és gyengéd testvérség fűzött mindenkihez, te,
Aki a felhám nagy demokratája voltál, minden testi-lelki folytatása,
Minden tett karneválja, minden szándék bacchanáliája,
Ikertestvére minden nekilendülésnek,
A gépeket termő világ Jean-Jacques Rousseau-ja,
Az *insaisissable*, a lebegő testiség Homérosza,
Shakespeare-je az érzékelésnek, amely már gőzventatású,
Milton-Shelley a jövőbeli Elektromosság dicsó horizontján,
Életre hívója minden moccanásnak,
Az extázis minden erő-tárgy belsejében,
Souteneur vagy, a Mindenség hordozója,
A létező naprendszerek didergő ágyasa, Isten cserépedényese!

Én, a cvikkeres, karcsú, öves zakójú, én szólítalak,
S nem méltatlanul, Walt, jól tudod te is,
Nem méltatlanul, hisz ha csak köszöntelek, már méltó vagyok...
Én, akit oly hamar lever a tunyaság, és rabul ejt az unalom,
Jól tudod, híved vagyok, aki megért téged és szeret,
Bár te nem ismerhetsz, hiszen halálad évében születtem,
Tudom, te is szerettél és ismertél, s e tudat boldogít.
Tudom, hogy ismertél, kísért tekinteted és okosított,
Tudom, ott megyek veled Brooklyn felé a kompon, tíz évvel
[születésem előtt,
Én vagyok ott, akkor is, ha fölfelé megyek a Rua do Ouro-n,
[és mindenre gondolok, csak a Rua do Ouro-ra nem,
S amiképp te, én is mindent érzek, és már itt vagyunk, kezéd a kezemben,
Kéz a kézben, Walt, kéz a kézben táncoljuk át a lélekmindenséget.

Ó, hányszor csókoztam az arcképedet!
Ahol vagy (hol vagy most, nem tudom, de ott, ahol az Isten),
Ott érezned kell, és tudom, érzed is, és csókom forróbb tőle (másokon).
És csókomtól szereted te is, öregfiú, és köszöntöd őket odaátrol,
Tudom, mert ezt súgja egy édes érzés,
Ezt igazolja, mikor felhorgad lelkem valami sejtelmes absztrakcióban.
Nincs benned semmi *engageant*, inkább izmos voltál, kiüklöpsz,
Ám viselkedésed a mindenséggel szemben mégis asszonyi,
Minden fűszál, kavics, minden ember maga volt neked a Minden.

Én édes öregem, Walt, én nagy Fegyvertársam, évoé!
Részese vagyok én is bacchusi orgiádnak, a szabad érzékelésnek,
A tiéd közül vagyok, talp-érzetemtől álmaim szédületéig,
A tiédből vagyok egy, nézz rám, hisz onnan, Istentől épp fordítva látsz:
Belülről kifelé... A testem sejtéd, a lelkemet látod —
Azt, a lelkem látod voltaképpen a testem szemével —
Nézz rám: tudod, hogy én, Álvaro de Campos, a mérnök,
És érzéksugallatos poéta,

Nem tanítványod, nem szeretőd, nem megéneklőd vagyok,
Tudod, én vagyok Te, és ez az érzés boldoggá tesz téged!

Képtelen vagyok egyvégtében olvasni verseidet... Sok nekem
[ennyi érzés...

Úgy gázolok át rajtuk, mint sokaságon, amely szemből csapódik nekem,
És olaj-, és gép-, és emberi munka szagú.

Ha verseidet olvasom, egy idő után már nem tudom, olvasom-e,
[vagy élem őket.

Nem tudom, hol a helyem, e világon-e, vagy verseidben,
Nem tudom, itt állok-e két lábbal a földön,
Vagy fejtetőn, hatalmas építményed szerves részeként,
Mint természetes tető, feltörő ihleted felett,
Mint felérhetetlen alkotóerőd csúcs-közepe.

Nyíljék meg előttem minden ajtó!

Ha kell, erővel zúdulok be!

A jelszóm? Walt Whitman!

De nem kell semmi jelszó...

Nem beszélek, megyek...

Ha kell, áttörök minden ajtón...

Igen – én, a törékeny, kifinomult, betöröm az ajtót,

Mert e percben sem törékeny, sem finom nem vagyok,

ÉN vagyok, belépni akaró, gondolkodó, hús-vér univerzum,

És be kell, hogy jussak, mert a bejutást akarva Isten vagyok!

Félre előlem a sok szemetet!

Fiók mélyére az érzélgéssel!

Ki innen politikusokkal, literátorokkal,

Kövér kereskedőkkel, rendőrséggel, szajhákkel, *souteneur*-ökkel,

Mind gyilkos betű csak, s nem szellem, mely életet ad.

Az életadó szellem e pillanatban ÉN vagyok!

Senki fattya ne merje utam állni!

Az én utam kifelé visz a végtelenből, egészen a végig!
Képes vagyok-e, vagy sem a véghez érni, nem a te dolgod,
[te csak engedj...
Ez az én dolgom s az Istené, az értelem-éné, a Végtelen szőé...
Előre!
Sarkantyút bele!
Belém vág a vas, mert én vagyok a ló is, amelyen nyargalok,
Hiszen én, akaratom révén, mely egylényegű Istennel,
Minden lehetek és semmi, és akármí,
Kedvem szerint... Senkinek semmi köze hozzá...
Dühöngő örület! Vonyítani, ugrálni akarok,
Bömbölni, üvölteni, szökelleni, testemmel kiabálni,
Cramponner, odakötni magam a járművek kerekeihez,
[és alájuk kerülni,
Alávetni magam a kört suhogó ostor csapásainak,
Alája a...
A szukája lenni minden kan kutyának, és még, és még akarnám,
Kormányra minden gépnek, határa lenni a gyorsaságnak,
Lenni, akit széttaposnak, akit otthagynak, akit hidegre tesznek,
Lenni minden, hogy minden téged énekeljen, téged üdvözöljön
Táncolj velem, Walt, ott a másvilágon, bomolj te is,
Ugráld velem e vad táncot, rúgtass a csillagokig,
Zuhanj alá velem erőtlenül a földre,
Csapódj velem bután a falnak,
Hasadj, szakadj ízekre énvelem,
És [...]
Mindenben, mindenért, minden körül, de semmivel,
*Maelströmök*et kavarr lelkedben a test absztrakt dühe...

Gyerünk! Oda, előre!
Ha maga Isten tiltaná is, előre... Semmi sem számít...
Gyerünk, előre, akkor is, ha sehová se...
Végtelen! Mindenség! Céltalan cél! Számít az?
Bam! bam! bam! bam! bam!
Most, igen, induljunk, indulj előre, bum!
Bum
Bum
Bum... hej hó... bum... hej hó... hej hó...
Viharként robbanok ki, mennydörögve
Ugrál föl hozzád a lelkem,
Katonazenében nyúlok feléd, hogy üdvözöljelek...
[...]ben vagyok veled, s a bömbölés, az ugrálás dühében,
Mindent betöltő morajjal kiáltok neked,
Elüvöltöm az összes éljent magamnak, neked és Istennek,
És a mindenség zenés körhintaként forog, pörög velünk belül,
[a koponyánkban
És fényeket nyújtok feléd és [...] előző bőrömmön
Én, a bolond, aki [...] megrészezültén sivít, mint a gépek,
Te, a híres, a vakmerő, te a Walt — és a [...],
Te, az érzékiség-kikötő,
Én, az érzékiség szédítő [...] pillanatai,
Te, maga az intelligencia.

Hogy megénekeljelek,
Hogy üdvözöljelek,
Meg kellett írnom azt a legnagyobb költeményt,
Melyben sokkal inkább, mint az összes legnagyobb költeményekben,
Teljes, feledéstelen analízisből készült szintézisben él
A Mindenség, minden dolog, élet és lélek,
Minden férfi, asszony, gyermek,
Minden gesztus, tett, érzés és gondolat,
Az emberiség cselekedeteinek,

Az emberiséggel megtörténő dolgoknak egész Mindensége —
Minden foglalkozás, törvény, szabályozás, orvosság s a Sors,
Mely állandó keresztezésekben, metszéspontokban íratik meg
Az Események dinamikus papírján,
A társadalmi kombinációk sebes *paperus*-án,
A folyvást megújuló érzelmek *palimpszeszt*-jén.

Ajtót mindenkinek!
Hidat mindenhová!
Utat mindenfelé!
A te mindenevő lelked,
Madár-, hal-, vadállat-, férfi-, asszonyi lelked,
A lelked, a kettő, ahol ketten vannak,
A lelked, az egy, mely kettő, mikor kettő az egy,
A te nyíl-, sugár-lelked, mely maga a tér,
Szoros ölelés, nexus, szexus, Texas, Carolina, New York,
A brooklyni komp, alkonyatban,
A brooklyni komp, oda-vissza, oda-vissza,
Libertad, Democracy! Huszadik századi távlat!
Bam! bam! bam! bam! bam!
BUM!

Te, aki voltál, te, aki láttál, te, aki hallottál,
Az alany és a tárgy, a cselekvő s a szenvedő,
Itt és amott és mindenütt csak te,
Kör, amely az érzés minden lehetőségét magába zárja,
Mérföldköve minden dolognak, ami csak lehet,
Vég-istene minden tárgynak, ami csak elképzelhető, s ami te vagy!
Te Óra,
Te Perc,
Te Másodperc!
Te köztes, szabad, lebegő, eltávozott,
Közteesség, szabadság, kiút, lebegés.

Te közbeékelődő, felszabadító, lebegtető, útra bocsátó,
Te vagy a bélyegző minden levélen,
Minden címzésen te vagy a név,
Átadott, visszaadott, továbbmenő csomag...
Lélek-kilométer per órával száguldó vonat,
Per órával, per perccel, per másodperccel. BUM!
Te férfi-asszony-gyermek-természet-gépezet!
Te befelé, kifelé, te minden mellé levő!
Érzékiség-központ a végtelen szolgálatában, létra,
Aminek nincs teteje, ahová fölérj —, de érj föl!
És e természetes, emberi, gép keltette zaj-tömeg
Mind együtt árad, teljes tumultusa mindeneknek,
Eltelvén azzal, hogy hozzád igyekszik, jön, hogy üdvözljön,
Eltelvén azzal, hogy hozzád igyekszik,
Együtt mennek [...], földdel borítva,
Mennek a hegyek [...] -i
Megy zúgása a vizeknek,
Mennek a háborús dobok,
Megy a [...][-je], a [-k] recsegése,
A távoli vadállatok bömbölése,
A gyöngé jajongás a sötétben,
Egyre közelebb érnek hozzám, körbevesznek,
[...] hozzád szóló üdvözlésemet
A zajok, a surrogások, a mozdonyok fütttye,
Morajlása a [-nak] és a gyáraknak,
Az üzemeknek,
Kerekeknek,
Szegecseknek,
Légcsavaroknak,
[...]
Bam...

Hej, s most kiváltságom jogán
Zajos, fültépő üdvrivalgásra szólítom
Minden nyüzsgő emberét a Mindenségnek,
Minden módot s minden benyomást,
Minden formáját minden gondolatnak,
Minden kereket, minden kormányt, minden dugattyút, amelyet a lélek hajt.
Hej, íme én kiáltok,
Tőlem tehozzád tartó ünnepi menetben,
A léten túlit s a létet zengető ricsajjal,
A bennem kavargó dolgok hangzavarában.

Ave, salve, ó, élj, Apolló dicsőséges fattya,
A kilenc múzsa s a gráciák impotens, tüzes szerelmese,
Tőlünk az Olümposzra s az Olümposzról hozzánk libegő függővasút,
Betonként belém kötő, tajtékozó modernség,
A létezés áttetsző eksztázisa,
Virága a mások cselekedeteinek,
Ünnep, mert van az Élet,
Őrület, mert még sincs elég egy emberben, hogy mindenki legyen.
Mert lenni, azt jelenti, határolva lenni, és nekünk csak Isten szolgált.
Ó, te, aki mindent megénekelteél, mindent megénekeletlen hagytál.
Ki vibrálna jobban, mint ő, a testében,
Kinek volna több benyomása az összes benyomásnál?
Kicsoda elegendő, ha semmi sem elegendő?
Ki volna teljes, míg egyetlen vézna fűszál
Gyökerestül kívül marad a szívéen?

Hát ezért ajánlom neked
Csapongó, borzas sorokban rángó, tajtékos verseimet,
Hisztérikus roham-verseimet,
Idegszálaim szekerével robogó verseimet.

A béklyókból merítem ihletem,
Levegőm fogytán ágaskodom az izgalomban,
És ezek a verseim: mert nem tudok kirobbanóan élni.

Nyissatok ki minden ablakot!
Tépjetekek föl minden ajtót!
Bontsátok el fölültem a házat!
Szabadon akarok élni a levegőben,
Szabadon akarok mozogni testemtől,
Akarom, hogy mint eső, falakról lecsorogjak,
Akarom, hogy mint követ, széles úton megtapossanak,
Akarom, hogy mint nehezék, lesüllyedjek a tengerfenékre,
Buja vágyakozásban, amely már oly messze van tőlem!

Nem akarok zárat az ajtókra!
Lakat se legyen a pénzesládikán!
Minden között, mindenben ott akarok lenni,
Fájó részeként mindennek és mindenkinek,
Engem borítsanak ki a ládafiából,
Engem dobjanak bele a tengerbe,
Obszcén vágyakkal törjenek rám otthonomban,
Csak hogy ne kelljen folyton nyugton ülnöm,
Csak hogy ne kelljen folyton ezt a verset írnom!

Ne legyen köztes tér sehol!
Akarom, hogy megfogható, áthatolható folytonosságban legyenek
[a dolgok!
Akarom, hogy a testek úgy kötődjenek egymáshoz, mint a lelkek,
Nemcsak dinamikusan, hanem még statikusan is!

Repülni akarok, és mélybe lezuhanni!
Elhajtva szállni, mint a gránát!

És leesni... megállni...
Önmagam és minden büszke ormán!

Tetőpontjai a vasnak és a motoroknak,
Fokozatok nélkül emelkedő sebesség-lépcső!
Hidraulikus szivattyú, mely kitépi sebzett belsőseégeimet!

Bilincset verjenek lábamra, hogy letörhessem onnan!
Csak hogy leharaphassam, s kivérzett fogam beletörjön,
S betöltsön az önkínzó, vérgőzös élet-gyönyör!

Tengeri martalócok foglya lettem,
Vasmarkok téptek a sötétben,
Az érzéstől nem voltam se élő, se holt,
A lelkem tovább nyalta magánzárkám padlatát,
S a lehetetlenségek monoton zúgták körül rosszakaratom.

Ugorj, szökdelj, vedd fogad közé a zablát,
Nyugtalan vágymim vörösen izzó vas-Pegazusa,
Motorizált sorsom fellelhetetlen állomása!
Ugorj, szökellj, öltözz zászlódíszbe,
Hagyj véres nyomot a hatalmas éjszakában,
Meleg vérből, még ha távol vagy is,
Friss vérből, még ha távol vagy is,
Élő s hideg vérből a dinamikus levegőben, nekem!
Ugorj, pattanj, szökellj,
Emelkedj fel, röpjilj,

Egyetlen nagy *marche aux flambeaux*-ban át Európa minden városán,
Egyetlen harci menetben vonuljon ipar, kereskedelem és szórakoztatás,
Egyetlen nagy futásban, felröppenésben és ereszkedésben,
Recseg-ropog mindenem az ugrálásban, és ugrál minden velem.

Felszökkenve üdvözöllek,
Bömbölve üdvözöllek,
Fékevesztett szökdelésben köszöntelek, föl, magasra, fel!
Hej-hó

Ave, salve, sokáig élj!...
Ez volna hát az üdvözlésed?
Akárhogyan is van, a te üdvözlésed,
Akármit érjen is, irántad érzett szeretet,
Akármilyen módon is, összhang, veled...
Akárhogyan is, ilyen. És te megérted, tetszik neked,
Vállamra borulva sírsz, öregem, együtt érzel velem –
(Mikor indul az utolsó vonat? —
Üdülés Istenben...)
Megyünk bizakodóan, utazunk...
Mindennek másik értelme is kell, hogy legyen,
Jobb, mint ha élsz és megvan mindened...
Kell, hogy legyen a tudatnak egy pontja,
Amelyen a táj képe átalakul,
És érdekelni kezd bennünket, feltolul bennünk és megráz...
Amelyen felfrissül a lélek,
És nap süt és mező tágul a kinyíló, magukra ébredő érzékekben,
Legyen bárhol az Állomás, ott találkozunk...
Várj az ajtóban, Walt; ott leszek...
Ott leszek mindenségtelen, élettelen, magamtalan, álomtalan...
És emlékezünk, egyedül, csendben, mennyire fáj
A lehetetlenül nagy világ, a dolgok durva tehetetlensége,
És érezzük a messzi misztériumot, messze van, oly messze,
Oly tökéletesen és elvonatkoztatottan,
Olyan végérvényesen messze.

A vég, a széttörött motorok!
Mi volt a létezésem? Heves, hasztalan vágyakozás –
Terméketlen megvalósulás, lehetetlen sors –
Őrült gépezet az örökmozgó megteremtésére,
Abszurd tantétel a kör négyszögesítésére,
Az Atlanti óceán átúszása, beszéd az innenső parton,
Vízbelépés előtt, csak nekik, és számvetés,
Kődobálás a holdra,
Abszurd jóslat, hogy az Isten-élet párhuzamosok találkoznak.
Az idegek megalomániája,
A kemény test vágya a hajlékonyságra,
Adott lényem dühe, hogy nem lehet csúcspont-tengely,
Az absztrakt lelkesedés érzékiség-kocsija,
A világ dinamikus üressége!

Távozzunk a Birtokoljunk-ból.
Hagyjuk el végre a falu-Életet,
Az Isten Világ-külvárosát,
És induljunk el a kaland, a szakadás,
A csúcs, az örült Haladás belvárosába...
Induljunk végre.
Mikor is megy, Walt, oda az utolsó vonat?
Miféle Istenként tettem elvágódássá e vágyakozást?
Ha elindulok, talán visszatérek. A befejezés megérkezés talán,
Ki tudja? Óraütés minden óra. Induljunk el,
Gyerünk! Az országút sehol. Ha megyünk, már úton vagyunk.

Oda menjünk, ahol már maradhatunk.
Ó, maradás, hogy ne kelljen többé elmaradni!
A Nem-megállás Végállomása!

Most, hogy a halálomon vagyok, s már mindent tisztán látok,
Nagy Megszabadító, alázatosan visszatérek hozzád.

Nem kétséges, hogy volt valami célja személyiségemnek.
Nem kétséges, mert megnyilatkozott, el akart mondani valamit,
De ma, visszatekintve, csak mélabú gyötör –
Mert bennem nem volt meg a te önmagadon is túlmutató nyugalmad,
A végtelen Éjben kirajzolódó szabadságod csillagképe.

Talán semmi dolgom nem volt ezen a földön.

1915

Csuday Csaba fordítása

Tovadübögő órák
szenzacionista óda
A Passagem das Horas
ode sensacionista

José Almada-Negreirosnak
Almada Negreiros, maga nem is sejtí, hogy mennyire
hálás vagyok azért a tényért, hogy maga létezik

Álvaro de Campos

I.

Érezni mindent mindenféleképpen,
Átélni mindent minden oldaláról,
Lenni ugyanazon időben minden lehetséges módon ugyanaz a dolog,
Megvalósítani magunkban az egész emberiséget minden pillanatban,
Egyetlen elmosódó, pazar, távoli és tökéletes pillanatban.

Én mindig az akarok lenni, akivel rokonszenvezem,
Előbb vagy utóbb azzá változom,
Akivel rokonszenvezem, legyen kő vagy szorongás,
Legyen virág vagy elvont idea,
Legyen tömeg vagy Isten megértésének egyik módja.
Rokonszenvezem mindennel, mindenből mindenhogyan élek.
Szimpatikusak a felsőbbrendű emberek, mert felsőbbrendűek,
És szimpatikusak az alsóbbrendű emberek, mert ők is felsőbbrendűek,
Mert alsóbbrendűnek lenni különbözik a felsőbbrendű létől,
És ezért felsőbbrendű a látvány bizonyos pillanataiban.
Rokonszenvezem bizonyos emberekkel jellemvonásaik miatt,

És rokonszenvezem másokkal, mert hiányzanak belőlük ezek
[a jellemvonások,
Megint másokkal azért rokonszenvezem, hogy rokonszenvezzek velük,
S vannak olyan tökéletes és meghatározó pillanatok, amelyekben
[ez az emberiség.

Igen, rokonszenveim makulátlan királya vagyok,
S elég rokonszenveim pusztá létezése igazolni létezésem értelmét.
Ziháló mellemhez ölelem megátódva
(Ugyanazzal a meghatott öleléssel)
Azt az embert, aki ingét egy ismeretlen szegénynek adta,
A katonát, aki a hazáért pusztult el, fogalma nem lévén, mi a haza,
És...
És az anyagvilkost, az apagyilkost, a vérfertőzött, gyermekek
[megrontóját,

Az útonállót, a kalózt,
A zsebtolvajt, a sikátorban leskelődő fantomot –
Ezek legdrágább szeretőim, életem valamelyik pillanatában.
Szájon csókolom az utcalányokat,
Szemen csókolom az összes *souteneur*-t,
Tehetlenségem gyilkosok lába előtt henyél,
Kiugrott rablót burkol spanyol köpenyem.
Ím – életem értelme.

Minden bűnt elkövettem,
Minden bűnben benne éltem
(Én magam voltam, nem egyik vagy másik vétek,
Hanem a köztük megtestesült bűnben fogant lélek,
Ím – életem dicsőséges órái).

Megsokszorozom magam, hogy érezzem magam,
Ahhoz, hogy érezzem magam, arra volt szükségem, hogy mindent
[érezzek,

Túlsordultam, nem tettem egyebet, csak túlsordultam,
Levetkőztem és átengedtem magam,
És lelkem minden szögletében más-más istennek állítottam oltárt.

Testemre tekeredik minden atléta izmos teste, mintha asszonya
[lennék valamelyiknek,
Erre gondolk, és elalélok az elképzelt izmok roppant tömegében.

Ajakamra lehelték minden találka csókjait,
Szívem az örökös búcsú keszkenőjével integet,
Gesztusok és pillantások minden obszcén felkínálkozása
Vibrál szerelmes, forró testemen...

Én voltam minden aszkéta, akiket félreállítottak, akikről mintha
megfeledeztek volna,
És én voltam mindegyik pederasztá – mindegyiszálig (nem hiányzott
egyetlen egy sem).
Lelkem legsötétebb poklában vörösbe és feketébe játszó *rendez-vous!*

(Freddie, Baby-nek hívtalak, mert szőke voltál és fehér, és mert
szerettelek,
Hány trónra készülő császárnőm és száműzött hercegnőm voltál!
Mary, akivel az olyan napokon olvastam Burns-t, amikor sírva
[fakadtam azért, mert élek,
Mary, nem tudhatod, hány tisztességes házasságot, hány boldog
[családot
Élt át benned szemem és ölelő két karom, bizonytalan egzisztenciám,
Nyugodt életüket, kertvárosi házacskaikat, kapkodó
[*half-holiday*-eiket...

Mary, boldogtalan vagyok...
Freddie, boldogtalan vagyok...
Ó, ti mind, ti alkalmiak vagy elmaradók,
Hányszor gondoltatok rám, anélkül, hogy rám gondoltatok volna,

Ah, mennyire kevés voltam átadni magam annak, akik vagytok, mennyire

[kevés, mennyire kevés –

És ami én voltam, ó, az én szubjektív világmindenségem,

Ó, én napom, én holdfényem, én csillagaim, én pillanatom,

Ó, én külsőm, elvesztünk Isten valamelyik labirintusában!)

Minden dolog elvonul egyetlen egy csődületben,

A világ minden városa bennem zajong. . .

Ó, az én bíróság-szívem, az én piac-szívem, az én Tőzsde-szívem,

[az én Bankfiók-szívem,

Az én egész emberiséggel *rendez-vous*-ó szívem,

Az én köztéri pad-, panzió-, motel-, nem tudom, hányas számú

[zárka szívem,

(„*Aqui estuvo el Manolo en vísperas de ir al patíbulo*”)

Az én *dub*-, terem-, nézőtér-, lábtörlő-, *guichet*-, kajütablak-,

Híd-, sorompó-, kirándulás-, díszszemle-, utazás-, árverés-, vásár-,

[karnevál-szívem,

Az én kémlelőnyílás-szívem,

Az én rendelet-szívem,

Az én levél-, csomag-, elégtétel-, átadás-szívem,

Az én margó-, határvonal-, kivonat-, tartalomjegyzék-szívem,

Ah igen, ah igen, ah igen, bazár az én szívem.

A szívemben hordom,

Mint egy pánccs szekrényben, amelyik annyira tele van, hogy

[képtelenség bezárni,

Mindazokat a helyeket, ahol jártam,

Minden kikötőt, ahová megérkeztem,

Minden tájat, amelyet ablakokon vagy kémlelőnyílásokon át

[megfigyeltem,

Vagy álmódzva egy hajó fedélzetéről,

És mindez, ami annyira sok, kevés ahhoz, amennyit akarok.

Szingapúr zöld kikötője egy öltözködő reggelen,
Tovahajózva a meleg korall a Maldív-szigetek körül,
Makaó hajnali egykor... Váratlanul felébredek...
Yat-ló-ó-ó-ó-ó-ó-ó-ó... Gí – ...
És ez egy másik valóság mélyéből hangzik felém...
Az észak-afrikai napfényben csillogó zanzibári test...
Dar-el-Salam (nehéz kijutni innen)...
Majunga, Nossi-Bé, Madagaszkár zöldjei...
Viharok Guardafui körül...
És kibontakozik a Jóreménység-fok a hajnal tiszta fényében...
És Fokváros, háttérben a Tábla-heggyel...

Több földrészt bejártam, mint amennyit lábammal tapodtam,
Több tájat láttam, mint amennyire a tekintetemet vetettem...
Több benyomást tapasztaltam, mint amennyit átéltem,
Mert akárhány benyomás érjen, mindig hiányzott az az egy benyomás,
Az élet múlhatatlanul fáj, szüntelenül kevésnek találtam,
[boldogtalan vagyok.

Vannak olyan pillanatok, amikor emlékszem mindenre és elgávulok...
Mert mi marad nekem ebből a széthulló életből, ezekből
[a hullámhegyekből,
Ebből a kanyargó országútból, ebből az út szélén korhadó autóból,
[ebből az üzenetből,
Az egymást messze elkerülő benyomásoknak ebből a nyugodt
[zűrzavarából,
Ebből az átáramlásból, ebből a nemlétből, ebből a szívárványos
[konvergenciából,
Minden pohár fenekén előtűnő nyugtalanságból,
Minden gyönyörűségem mélyén leselkedő szorongásból,
Minden csésze füléről arcomba vigyorgó előre érzett jóllakottságból,
Ebből az unalmas kártyapartiból a Jóreménység-fok
[és a Kanári-szigetek között.

Nem tudom, hogy az élet kevés-e avagy túlságosan sok nekem.
Nem tudom, hogy többet avagy kevesebbet érzek, nem tudom.
Hiányzik belőlem a spirituális kétség, az intelligenciába vetett bizalom,
Egyesülés a dolgok rejtelmével, nekiütődés
A kapcsolatoknak, a pulzáló, kibuggyanó vér, a hátborzongató zajok,
Avagy van-e mindennek másik jelentése, kényelmesebb és boldogabb.

Akárhogya is van, jobb lett volna nem megszületni,
Mert attól, hogy olyan érdekes minden pillanatban,
Az élet végül fáj, émelyít, vág, súrol, csikorog,
Vágyat ébreszt, hogy az ember csak kiabáljon, ugrabugráljon,
[elterüljön vagy kimenjen,
Ki minden házból, minden logikából, minden erkélyről,
És barbárrá legyen ahhoz, hogy meghalasson, fák és aközött,
[hogy elfeledkeznek róla,
Botlások, veszélyek és a holnapok hiánya között,
Mindennek valami másnak kellene lennie, hasonlatosabbnak ahhoz,
[amit én gondolok.
Ahhoz, amit gondolok vagy érzek, amiről még nem tudom,
[mi is valójában, ó, élet.

Az asztal fölött keresztbe fonom karjaimat, karomra hajtom fejemet,
Szükséges sírni akarnom, nem találom a könnyeimet...
Bármennyire erőlködöm, hogy kellőképpen sajnáljam magam,
[nem sírok,
Már a lelkem is meghasadt az őt megérintő görbe mutatóujj
[súlya alatt...

Mivé leszek így? Mivé leszek így?
A palotából korbáccsal verték ki a bolondot, persze ok nélkül...
A koldust elzavarták a lépcsőről, ahová lerogyott.
Megütötték az árva gyereket, kicsavarták piciny kezéből a kenyeret.
Ó, a világ roppant bánata, szükséges cselekedni...
Olyan dekadens, olyan dekadens, olyan dekadens...

Csak akkor vagyok jól, amikor zenét hallgatok, és még akkor sem.
Tizennyolcadik századi parkok, még '89 előttről,
Merre vagytok, mert mindenképpen, de sírni akarok!

Akár egy balzsam, amelyik nem vigasztal semmi mással, csak
[a gondolattal, hogy balzsam,
Ez a délután is, mint minden más délután, lassan és unalmasan érkezik.

Kigyulladnak a fények, leszáll az éjszaka, az élet behelyettesítődik.
Bármilyen formában, de szükséges tovább élnem.
A fizika törvényei szerint ég a lellem, akár egy kéz.
Mindenkinek útban vagyok és sodornak és löködnek.

Vidéki birtokom

Kisebb, mint egy vonat, egy delizsánsz és a parancs, ami szerint
[megindulhatnék feléd.

Így maradok, maradok... én vagyok az, aki szüntelenül el akar indulni,
És csak marad, csak marad, mindig csak marad,
Marad a halálig, és ha elindulna is, akkor is csak marad,
[marad, marad...

Változtass emberré, ó éjszaka, formáld testvérré és felelőssé.

Mert csak emberi módon lehet élni.

Csak szeretve az emberiséget, a tetteket, a munkák banalitását,

Csak így – jaj nekem! –, csak így lehet élni.

Csak így, ó éjszaka, és én soha nem lehetek ilyen!

Láttam mindent, elcsodálkoztam mindenben,

De ez a minden vagy többnek vagy kevesebbnek bizonyult

[– nem tudom melyik inkább –
[én csak szenvedtem.

Átélttem minden érzést, minden gondolatot, minden gesztust,

S olyan szomorú maradtam, mintha meg akartam volna élni ezeket,

[de nem lettem volna képes rá.

Szerettem és gyűlöltem, mint bárki közületek,
De nektek ez ösztönös és természetes,
Számomra a kivétel, a megrázkódtatás, a biztonsági szelep,
[ez maga az eksztázis.

Gyere, ó éjszaka, és olts ki engem, gyere és fojts engem magadba.
Ő, az Odaát gyöngéd asszonya, a végtelen gyász asszonya,
A Föld bánata, a Világ néma sírása,
A mozdulatlan érzelmek gyöngéd ősanja,
A megfogalmazhatatlan eszmék vén és szűz és bánatos nővére,
Menyasszony, aki végtelen türelemmel várja ügyetlen vőlegényét,
Sorsunk szüntelenül elhagyott iránya,
Örömtelen és pogány bizonytalanságunk,
Hitetlen és keresztény gyöngeségeink,
Erőtlen, a dolgok iránti szerelem és eksztázisok nélküli
[buddhizmusunk,
Lázaink, sápadásaink, gyöngé türelmetlenségeink,
Életünk, ó édesanyám, a mi elvesztett életünk. . .

Nem tudok érezni, nem tudok emberi lenni, együtt élni
Bánatos lelkem belsejéből az emberekkel, testvéreimmel a földön.
Nem tudok hasznos lenni, gyakorlati, mindennapi, pontos lenni,
Bírni egy helyet az életben, sorsot az emberek között,
Munkát, erőt, akaratot, veteményeskertet,
Okot, hogy pihenhessek, szükségét, hogy szórakozzam,
Nem tudok egy a természetből közvetlenül felém sugárzó dolgot
[találni.

Legyél ezért az édesanyám, ó, csöndes éjszaka. . .
Te, aki elveszed a világot a világtól, te, aki a béke vagy,
Te, aki nem létezel, aki csupán a fény hiánya vagy,
Te, aki nem egy dolog, egy hely, egy lényeg, egy élet vagy,
Nem a sötétségben másnapra visszafejtett vásznak Pénélopéja

És nem az okatlanul szorongók Kírkéje vagy,
Jer hozzám, ó, éjszaka, nyújtsd ki felém két kezed,
Légy hűvös szellő és homlokomon a megkönnyebbülés, ó, éjszaka...

Te, akinek jötte olyan bizonytalan, hogy távozásnak tűnik,
Aki a lengő hold-homályban a vizek emelkedése és süllyedése vagy,
Aki halott kedvesség hullámai, álombeli tengerek hidege vagy,
Tájképek elképzelt szeleivel túlfokozott gyötrelmünk számára...
Te, halovány, te sírós, te tovacsörgedező,
Halál aromája virágok között, lázbeteg lehelet a partok fölött,
Te, királynő, udvari dáma, sápadt hölgy, gyere...

Világos horizont mélyéből előhullámzó hűvös hajnali kürtszó,
Gyöngé, távrolól idehalló kürtszó, mint azok a hullámzó zászlók,
Kibomolva, túl a látható színek tartományán...

Reszkető kürtszó, az éjszaka utolsó pillanatára ülededett por,
Aranypor a láthatár szélén...

Fülsértően csikorgó automobil, dudáló gőzhajó,
Fülemben forgó emelődaru,
Az otthonából kilépő száraz köhögése,
Könnyű és derűs reggeli borzongás,
Nevetés, amelyet váratlanul elfátyoloz valami köd,
Varrónő, aki rosszabb sorsra érdemes, mint a reggel, amelyikben
[felkel,
A tüdejét felziháló melós, aki folyton a következő óra örömeinek
[dirib-darabját lesi,

Mindez kikerülhetetlenül életszerű,
Amiben a dolgok kitiüremkedései biztosak, puhák és rokonszenvesek,
Amiben friss a kéz érintette fal, és a házak
Felnýtják fehér függönyös szemeiket...

Minden hajnal függöny, olyan meg-meglibbenő függöny,
Amelyik kallódó lelkemben felkölti az illúziókat és az emlékeket,
És lelkem epidermiszén kívülre űzött szívemben,
Az én fáradt és fátyolos,

[...] és megy minden
A fénytel telt óra felé, melyben az üzletek lehunyják szemük,
És zaj közlekedés kocsi vonat én-érzem nap megsüketít

Más szédülésekhez hasonló déli szédület –
A nap csúcspontján és vízióm rovátkáinak [...]án,
Szürke emlékeim megmerevedett örvénye,
Életösztönöm elködlő és tompa fénye.

Zaj közlekedés szekér vonat autók én-érzek nap utca,
Abroncsok dobozok troli bolt utca kirakatok szoknya szemek
Gyorsan csatornanyílások szekerek dobozok utca átmegegy utca
Sétálok boltosok „bocsánat” utca
Úgy sétál rajtam az utca, mintha csak én sétálnék rajta.
Minden tükröz, az innenszói üzletek a túloldali üzletekben,
A kirakatok rézsútos tükrében az ellenkező irányban haladó autók
[sebessége,

A talaj a levegőben a nap a lábak alatt utca locsolsz virágokat
[a kosárban utca

Az én múltam utca megremegeg *kamion* utca nem emlékszem utca
Én fejfel lefelé az önmagamról való elképzeléseim középpontjában
Utca ahol nem lehet megtalálni egy érzést csak mindig különböző
[alkalmmakkor utca

Utca hátra- és előrefelé a lábaim alatt
Utca X-ben Y-ban Z-ben a karjaimban
Utca az én apró kinematográf-szerűen körkörös monoklim lenscséjében,
Utca kaleidoszkóp pontosságú szivárványos görbületekben.

Kettős részegség: az utcáé és a miénk, hogy mindent érzünk és látunk
[és hallunk egy időben.

Halántékomban doboló vér, hogy idefelé jövök, miközben arrafelé
[megyek,

Minden nap befordulok minden utca minden sarkán,
Mindig, amikor egy dologra gondolok, egy másik dolgon gondolkodom.
Nem rendelem alá magamat, hacsak nem atavizusból,

Mindig van ok arra, hogy emigráljon, aki nem nyomja az ágyat.
Minden város minden kávéházának elképzelhető *terrasse*-áról
Csodálkozom az életen: tovahalad, és én mozdulatlanul követem,
Hozzá tartozom, anélkül, hogy előhúznék zsebemből egy gesztust,
Anélkül, hogy följegyezném, amit láttam, hogy aztán úgy tehessek,
[mintha láttam volna.

A sárga automobilban valaki másnak szánt nő gördül tova,
Mellékerülök, anélkül, hogy tudomást venne rólam.
A legközelebbi *trottoir*-on találkozunk – megbeszélve és véletlenül,
De mielőtt találkozhattak volna azon a helyen, én már ott voltam velük.
Nem áll módjukban, hogy kitérjenek az egymással és a velem való
[találkozás elől, – nincs módja,
[hogy ne legyek mindenütt.

Az én kiváltságom minden.
(*Brevetée, Sans Garantie de Dieu, az én Lelkem*).

Jelen vagyok mindenhol, végérvényesen.
Nincsen olyan ékszer, melyet ne én vennék, és ne nekem szánnák,
Nincsen olyan várakozás, amely ne lenne az enyém,
Nincsen olyan végszava egy beszélgetésnek, amely ne az enyém lenne
[véletlenül,
Harminc éve nem kondul úgy lisszaboni harang, ötven éve nincs olyan
[előadás a S. Carlos-ban,
Hogy ne nekem lenne szánva, nyilvánvaló előzékenységből.

A Képzelet tanított,
Örökösen a kezét fogva utaztam,
Szerettem, gyűlöltem, beszéltem hozzá, ezért gondolkodom,
És minden nap előtt ott ez az ablak,
És minden óra olybá tűnik, mintha az én tulajdonom lenne.

Elnyújtózom az élet teljes hosszán,
Magamban bömbölöm vadságomat...
Nincsenek olyan gyönyörök a világon, amelyekért megérné
Annak az embernek csodálatos öröme, akinek nincsen más módja
[kifejezni,
Mint az anyaföldön, füvek és százszorszépek között henteregve,
És elkeveredve a földdel, amíg be nem mocskolja öltönyét és haját...
Nincsenek erre alkalmas versek...
Tépjetelek le egy fűszálat, rájátszok össze és érzékelné fogtok,
Érzékelitek tökéletesen, amit én tökéletlenül fejezek ki.
Dühös vagyok, mert gyökér vagyok,
S ez kergeti az érzéseimet, mint a növény valamelyik nedve...
Szeretnék minden érzékszervemmé lenni, beleértve az értelmet,
A képzeletet és a gátlást bőrömmön,
Amely visszatart attól, hogy kedvemre hentereghessenek a gyűrött
[földön,
Még mélyebbre gyűrve még több ráncot és egyenetlenséget.
Én csak akkor lennék elégedett, ha a testem lenne a lelkem...
Így minden szél, minden nap és minden eső lenne
Az érzékszerveim biztosította egyetlen módon – úgy, ahogy
[szeretném...
Mivel ez nem lehetséges, kétségbeesem, dühöngök,
Szeretném megszaggatni fogaimmal a ruhám,
Aztán súlyos oroszlánkarmokat növeszteni, hogy széttépjem magam,
A vérem, amíg nem folyik, folyik, folyik, folyik...
Szenvedek, mert mindez abszurd,
Mintha valaki félne tőlem,

Mert gyűlölöm a sorsomat és az Istent,
Azt, amelyik abból születik, hogy szembekerülünk
[a Kimondhatatlannal,
És váratlanul megdöbbenünk esendő kicsinységünkön.

Minden pirkadat pirkadat és élet.
Minden hajnal egy helyen hasad:
Végtelen...
A madár minden öröme ugyanabból a torokból dalol,
A levelek minden rezdülése ugyanarról a fáról való,
És mindazok, akik korán kelnek, hogy munkába menjenek,
Ugyanahhoz a céghez, ugyanabba a gyárba mennek,
[ugyanazon az úton...]

Forogj, nagy labda, tudatok hangyabolya, föld,
Forogj, hajnalodón, délutánba hajlón, a delelő nap alatt, éjjel,
Forogj az absztrakt térben, a rosszul megvilágított éjszakában,
Forogj és [...]

A fejemben érzem a föld forgásának sebességét,
Országok és emberek milliói forognak bennem,
Centrifugáló szorongás, düh, hogy mennem kell levegőkön
[és csillagokon át,
Ütközések és becsapódások dobolnak koponyámban,
Bepólyált gombostűket szúr testem egész tudatomba,
Ezerszer felkölt, és az Absztrakt felé fordít,
A meg-nem-található felé, különösebb ellenállás nélkül,
A láthatatlan Cél minden olyan pont, ahol épp akkor nem vagyok.

Ah, nem állni meg, se járni,
Nem feküdni, sem állni,
Nem ébredni fel, sem aludni el,
Sem itt, sem bárhol másutt,

Megoldani ezt a hosszúra nyúlt nyugtalan egyenletet,
Tudni, hol lehet az ember, hogy ugyanakkor mindenütt legyen,
Tudni, hol fekéldhetek le, hogy ugyanakkor sétálhassak minden utcán,
Tudni, hol

Ho-ho-ho-ho-ho-ho-ho-ho
HO-HO-HO-HO-HO-HO-HO-HO
HO-HO-HO-HO-HO-HO-HO-HO
HO-HO-HO-HO-HO-HO-HO-HO

Az Én szárnyas lovaglásom minden dolog fölött,
Az Én recsegő-ropogó lovaglásom minden dolog alatt,
Az Én szárnyas és recsegő-ropogó lovaglásom minden dolog miatt...

Hoppá a fák fölött, hoppá a víztartályok alatt,
Hoppá a falaknak, hoppá a fatörzseket súrolva,
Hoppá a levegőben, hoppá a szélben, hoppá, hoppá a homokos
[tengerpartokon,
Növekvő, kitartó, erőszakos sebességgel,
Hoppá hoppá hoppá hoppá.....

Az Én panteista lovaglásom minden dolog belsejében,
Energetikus lovaglás minden energia belsejében,
Az Én lovaglásom a szén izzó belsejében, az energiától perzselő
[lámpafényben,

Az én *ampères* lovaglásom,
[szerterobbanó bombához hasonló szerterobbanó, szétrobbant lovaglás]
Lovaglás, amely egyszerre robban minden irányba,
Lovaglás a TÉR FELETT, UGRÁS AZ IDŐ FELETT,
Ugorj, ló-elektron – ion – összegzett naprendszerem.
A rángó dugattyúmban, kívül az ingó himbákon,
A dugattyúmban, absztrakt és bolond gyorsasággá átalakulva,

Vas és gyorsaság igazgat, előre és hátra, örület, visszatartott őrzöngés,
Minden fogaskerek nyomához kötözve rettenetes órákban forgok,
Az egész kozmosz nyikorog, pattog és csattog és bennem
[formátlanodik el.

Ho-ho-ho-ho-ho...

Egyre gyorsabban, egyre a lélekkel a test előtt
A száguldó, önmagára eszmélő test előtt,
Lélek a test mögött előtt, árnyék, szikra,
Ha-la-ho-ho... Helahoho...

Minden energia ugyanaz és az egész természet ugyanaz...
A fák nedveinek nedve ugyanaz az energia, amelyik
A mozdony kerekeit mozgatja, a villamos kerekeit, a Diesel-motorok
[fogaskerekeit,
És ugyanez az energia hajtja az öszvérek vontá vagy benzín
[hajtotta kocsiit.

Panteista örület, hogy érzem magamban borzasztón,
Minden felforró érzékemmel, minden füstölő pórusommal, hogy
Minden dolog egyetlen sebesség, egyetlen energia, egyetlen isteni vonal
Önmagától önmagáig, aztán megáll, hogy elstuttogja az örült
[sebesség erőszakosságát...

Ho-ho-ho-ho-ho-ho-ho-ho
HO-HO-HO-HO-HO-HO-HO-HO
HO-HO-HO-HO-HO-HO-HO-HO
HO-HO-HO-HO-HO-HO-HO-HO

Ave, salve, vivát a mindenség nagysebességű egységének!
Ave, salve, vivát a nyílként repülő mindenség egységének!
Ave, salve, vivát a nagy világmindenség gépezetének!

Ave, hogy ugyanaz vagy, fák, gépek, törvények,
Ave, hogy ugyanaz vagy, férgek, dugattyúk, elvont eszmék,
Ugyanaz a növényi nedv telítsen el benneteket, ugyanaz a növényi
[nedv formáljon át benneteket,
Ugyanaz a dolog vagytok, a maradék kívül van és hamis,
A maradék, a statikus maradék, amely ott van a megtorpanók
[tekintetében,
De nem az én tömény vagy híg olajjal működő
[robbanómotor-idegeimben,
Nem az én minden gép-, minden fogaskerék gépezet-idegeimben,
Nem az én mozdony-, villanyos-kocsi-, automobil-,
[gőzcséplőgép-idegeimben,
Nem az én tengeri gépezet-, Diesel-, fél-Diesel-, Campbel-idegeimben,
Nem az én gőzzel, gázzal, olajjal és elektromossággal működő
[idegeimben.
Egyetemes gépezet, melyet minden pillanat szíjai hajtanak!
Vonat, ütközz az elhajló egyenes sín menedékének,
Gőzhajó, tarts egyenesen a mólónak, és törj rajta szét!
Te, mindenség kormányozta örült automobil, hullj a mélybe,
Lefelé minden meredélyen,
És ütközz, trz!, gyűrődj a szívem mélyén össze!

Á *moi*, minden lövedék!
Á *moi*, minden tárgy-irány!
Á *moi*, minden sebességtől láthatatlan tárgy!
Csapódjatok belém, fúrjatok át, haladjatok túl rajtam!
Én vagyok, aki magamba csapódom, aki átfűrődik rajtam, aki
[túlhaladok magamon!
Minden őrzöngő dühöm önmagam körébe zár!

Hela-hoho, vonat-, automobil-, repülő-szorongásaim,
Sebesség, hatolj az eszme legmélyébe,
Ütközz minden álomba, zúzz szét minden álmot,

Pörköld meg a humánus és haladó gondolatokat,
Gázold el a normális, illendő, a többségnek megfelelő érzelmeket,
Ragadd el kerekeid szédítő és súlyos forgásával
Minden filozófia testét, minden vers rongyait,
Szaggass szét mindent, és maradj, csak te egyedül, absztrakt inga
[a levegőben,
Az európai óra leghatalmasabb ura, te fémekkel üzekedő.

Gyerünk, hogy a lovaglás ne álljon meg – az Istennél sem!
Gyerünk, hogy ha kifáradok is a lovaglásban, húzzon
A ló farka, összegörnyedve, elveszetten
Én szegény, míg testem és lelkem eléri az én legnagyobb
[magasságomat,
Ahonnan hevesen vágyok a világmindenséget meghaladó
[utópiák után,
Hátrahagyom Istent, akár egy kilométerkövet [...],
Hogy megszabaduljak [...]

Fáj a képzelet, nem tudom hogyan, de fáj,
Elhajlik bennem a zeniten kúsó nap.
Terjeng idegzetemben az alkonyba forduló kék délután.
Gyerünk, ó lovaglás, mivé tudsz engem formálni?
Én, aki gyors és vad vagyok, én, aki habzsolom az absztrakt
[energiákat,
Szeretném megenni, meginni, megnyúzni, felkarmolni a világot,
Én, akit csak az elégitene ki, ha cipőmmel taposhatnám
[a világmindenséget,
Taposni, taposni, taposni, amíg már nem érzem. . .
Én, érzem, hogy kívül marad mindazon, amit elképzeltem, mindaz,
[amit akartam,
Hogy bár mindent akartam, minden hiányzott,

Szertehulló lovaglás minden tető fölött,
Szétbomló lovaglás minden kút alatt,
Repülő lovaglás, nyíl-lovaglás, villám-gondolat-lovaglás,
Lovaglás-én, lovaglás-én, lovaglás a világmindenség-én.
Helahoho-o-o-o-o-o-o-o...

Én elasztikus lényem, rugó, tű, remegés...

Pál Dániel Levente fordítása

II.

Érezni mindent mindenhogyan,
Vallani minden véleményt,
Őszintén cáfolni magam minden pillanatban,
Érezni, hogy ráncba szed a rakoncátlan lélek,
És szeretni a dolgokat, mint Isten.

Én, kinek testvére a fák, nem a proletárok,
Én, kit a parton széttörő hullámok fájdalma
Jobban aggaszt, mint a megvert kisgyermek kínja,
(Ó, milyen hamis: megvert kisgyermek! –
És miért csaponganak örökkön érzéseim?)
Én, ki egy folytonos párbeszéd vagyok,
Egy halandzsa-himnusz, éjközép a toronyban,
Mikor a harangok maguktól bölintanak,
És milyen fájdalom, hogy az életet holnap is élni kell.
Én, végre, szó szerint én,
És én, metaforikusan is,
Én, a szenzacionista költő, a Véletlen követe
Az Élet örökbe véssett törvényeinél,

Akinek a dohányzás választott hivatása,
Én, egyszeri egyén, ki ópiumot szív, abszintet tölt, de kinek
Az ópiumnál kedvesebb, ha csak eszébe jut a füstje,
S kinek az abszint ízénél a látványa többet ér,
Én, ez a királyi bolond, kinek lelke nem aktatöltelék,
Ki nem hordok címkét, s nem vagyok skatulyák lakója,
Én, a tyúkperek tudós főbírója,
Én, ki Szibériában töltöm szabadságomat,
Én, kinek nem mond sokat a hazafiság,
Mert nincs gyökerem, mint a fáknak, ki gyökértelen vagyok...
Én, ki gyakran éppoly valóságos vagyok, mint egy metafora,
Mint egy mondat, mit a teraszon talált lány könyvébe írt egy beteg,
Vagy mint az óceánjárón egy parti sakk,
Én, a dajka, ki minden parkban babakocsit tol,
Én, a rendőr, ki a fasoron túlról nézi őt,
Én, a gyerek, ki éber öntudatlanságban rázza a csörgőt,
Én, a térkép minden mögött, a városi nyugalom,
Mely átszivárog a park fái közt,
Én, ki várom őket otthon,
Én, akire az utcán ráköszönnek,
Én, akiről azt gondolják, nem ők vagyok,
Én, az, amire gondolsz, és amitől így mosolyogsz,
Én, a kötekedő, a sosemvolt, a duma és a hab,
A frissen felkent plakát, a riszáló francia nők, a papok tekintete,
A tér, hol tócsába gyűlnek az utcák, s kocsijuknak dölve sofőrök
[alszanak,
A rosszarcú őrmester sebhelye,
A hazasiető tanár gallérján kacsintó zsír,
A kedves, csorba csésze egy halott kisgyerek
Helyén az asztalnál (s a hely, mit mindez az anya szívében kitölt)...
Én, a harisnyaigazító kislány francialeckéje,
Én, a bridge-játék alatt a csillár fényében találkozó lábak,
Én, az eldugott levél, a kendő melege, a nyitva hagyott ablak,

A hátsólépcső, ahol a cseléd az unokaöcs vágyaival flörtöl,
Az a csibész José, azt ígérte jön, és nincs sehol,
Pedig jó vicc lehetett volna...
Ez mind, és minden még, mi akad a világon...
Annyi számtalan dolog, ahogy nyílnak, és amiért nyílnak az ajtók,
És az ajtónyitó kezek tettei...
Én, minden kifejezés született balfácánja,
Ki érzéketlen minden érzés iránt,
És mindennek testvérét a temetőben nem jelzi sírkő,
És ami úgy tűnik, szótlán, mintha mindig szavakat keresne...
Igen, én a hajómérnök, ki mint a falusi keresztszülők, oly babonás

[vagyok,

És ki monoklit hordok, hogy ne ismerjem fel magam,
Ki három órán át öltözködöm, de még ezt is póznak érzem,
Metafizikusnak, és megsértődöm, ha rámkopognak,
Nem a félig kötött nyakkendő miatt, hanem mert eszembe jut róla
[az élet...]

Igen, én a pecsétetes levelek címzettje,
Az elkopott monogramot hordozó bőrrönd,
A rég elszállt szavak hangsúlyai –
Isten Misztériumában őrzi mindezt, hogy olykor átremegjen rajtunk,
És hirtelen ránk zuhan az élet, és túl a testen megfagyunk.
Brigitta, nagynéném unokahúga,
A tábornok, akiről beszéltek – a tábornok gyerekkorukból,
Mikor polgárháború volt minden sarkon az élet...
Vive le mélodrame ou Margot a pleuré!
A földön száraz levelek vándorló foltjai,
Tény, hogy ősze hajlik mindig az ősz,
És utána úgy jön a tél, akár a végzet,
És csak az életben élhető át az élet...

Ez a mitugrász kis öregember, mégis ismerte a nagy romantikusokat,
Ez az alkotmányos forradalmaiból itt maradt broszúra,

És a fájdalom, mely értetlenül is sajog,
Mert nincs más gyász, mint érezni ezt.

Minden szerető csókolózott a lelkemben,
Minden csavargó bóbiskolt rám dőlve,
Minden megszorított egy percre belémkapaszkodott,
Minden beteg és öreg belémkarolva ment át az úton,
És minden gyilkos elmondott nekem egy titkot.

(Az, akinek mosolya maga a béke, mi bennem nem volt soha,
Ki holland tájkép, ha lehunyja szemét,
A coiffées de lin női fejekkel,
Egy békés és tiszta nép egyszerű szorgalma. . .
Az a nő, aki a komódon felejtett gyűrű,
Ki a bezárt fiókkal odacsípett szalag,
Rózsaszín csik, rémes árnyalat, de tetszik szorult helyzete,
Mint ahogy nem tetszik az élet, de örülök, hogy érzékelhetem. . .

Aludni a napon, mint egy meghajszolt kutya,
Kit az Univerzum messzi odújába űztek,
S kocsik robogjanak testemen keresztül).

Ágyba mentem minden érzellemmel,
Minden fellángolás kitartottja voltam,
Meghívott italra minden kósza tapasztalat,
Szemezttem minden biztatással,
Minden ösztönzéssel kéz a kézben jártam,
Lázban égő órák!
A szenvedély kovácsműhelyének izgalma!
Düh, tajték, a határtalan, mely túlér zsebkendőmön,
Az éjszaka vonyító szuka,
A kerti víztartály, mely körbejárja álmatlanságomat,
A délutáni erdő, amiben sétáltunk, a rózsza,

A közömbös hajfűrt, a moha, a fenyőfák,
Minden düh, hogy nem fojtja magába mindezt,
Ó, a dolgok éteri éhsége, a pillanatok tehetetlen sóvárgása,
Az élet érzésének szellemi orgiája.

Isten-joggal megszerezni mindent –
Alkonyokat, egyetértést, tudomást,
Az élet gyönyörűségeit –
Tehetséget, erényt, büntetlenséget,
A vágyat, hogy hazakísérjünk valakit,
Az utazó érzéseit, ki
Menne már, behajózna, hogy kapjon még helyet,
És mindig hiányzik valami, egy pohár, szellő, mondat,
És fáj az élet, mennél inkább jobb és valódibb.

Nevetni, nevetni, nevetni szégyen nélkül,
Nevetni, mint egy elgurult pohár,
Őrült féktelenül, csak mert létezem,
Szilánkokra zúzva, mert a dolgoknak csapódtam,
Sebzett szájjal, mert megharaptam őket,
Véres körmökkel, mert szétszaggattam mindet,
Nem félem már a börtöncellát, mert velem lesz az élet.

1916. május 22. – 1925. április 10.

Vaskó Péter fordítása

Harci óda

Ode Marcial

Rengeteg víztelen folyó – csak emberek és dolgok, rémületesen víztelenül!

Távoli dobok dobognak fülemben,
És nem tudom, hogy látom-e a folyót, hallom-e a dobokat,
Mintha nem tudnék látni és hallani egyidőben!

Hahó! Hajahó!

A bajonettel megölt szegény özvegyasszony varrógépe...
Minden este varrt, végeérhetetlenül...
Az asztalon, ahol az öregek játszottak,

Minden összekeverve, testekkel, vérrel összekeveredve
Egyetlen folyamban, egyetlen áradatban, egyetlen vánszorgó iszonyatban.

Hahó! Hajahó!

Kiástam egy gyerekjátékot, egy kis villanyvonatot, amelyet beletapostak az útba,
És úgy zokogtam az élet iszonyata fölött, akár a világ minden édesanyái.
Panteista lábam a bajonettel megölt özvegyasszony varrógépébe botlott,
És ez a szegény, békés kis szerszám lándzsát döfött a szívembe.

Igen, én vagyok vétkes mindenben, én voltam egymagamban minden katona,
Én öltem, és követtem el erőszakot, én dúltam, én gyújtogattam,
Én, szégyenemmel és lelkifurdalásommal az eltorzult homályban.
Ők Ahasvérusként rójják szerte a földet,

De az én lépteim nyomában a végtelenség léptei dübögnek.
A fizikai réműlettől, hogy találkozhatom Istennel, egyszerre lehúnyom a szemem.

Minden bűn és minden erőszak levezeklésének képtelen Krisztusa,
Az én keresztem bennem ég ádázul, gyilkosan,
És minden a lelketem öli, amely akkora, akár a Világ.

Én téptem ki a szegény kis játékot a gyermekkezekből, és én rugdostam a földbe.
Rémült szemei – talán azé a kisfiúé, aki az enyém lesz valamikor, s akit éppúgy
[megölnék –
Öntudatlanul könyörögtek hozzám, mindenkiért való minden könyörülettel.

Az özvegyasszony szobájából elragadtam fia arcképét és szétszakítottam;
Ő a félelemtől megkövülten sírt, de semmit se tett...
Egyszerre úgy éreztem, hogy ő az anyám, és Isten lehelletét éreztem
[a hátgerincemen.

Darabokra zúztam a szegény özvegyasszony varrógépét.
Ott zokogott egy sarokban és nem is gondolt már a varrógépére.
Lehet, hogy van egy másik világ, ahol lesz egy özvegyeségre kárhozott lányom,
[akit ugyanez a szörnyűség ér?

Én lövtem agyon, én, a kapitány, a reszkető parasztokat,
Én hagytam megerőszkolni a fatönkhöz kötözött apák lányait,
És most látom csak, hogy szívem legbenső zugában történtek mindezek,
És mindez éget és fojtogat, mozdulni se merek, mert menten újrakezdődik
[minden előlről.

Kegyelmezz nekem, Istenem, aki nem kegyelmeztem senkinek!

Somlyó György fordítása

Harci óda

Ode Marcial

Kürtszó az éjszakában,
Kürtszó az éjszakában,
Kürtszó váratlanul szakadva ki az éjszakából...

(Lovasoké, lovasoké, ez a távoli zaj lovasoké?)

Mi rezeget másképp a fűben, másképp a lelkekben?
Mi változik meg akkor, amikor a távolban már megváltozott?
Láthatár szélén, jövőben, szorongásban – nem tudni hol –?

Kürtszó az éjszakában,
Kürtszó... az éjszakában,
Kü-ü-ü-ürtszó...

Lovasoké,
Lovasoké, lovasoké,
Lovasoké, lovasoké, lovasoké,
A zaj, a zaj, e zaj már tisztán hallható.

Valkűröket, boszorkákat, borzasztó amazonokat...
Éjszakákra tapadó árnyak vonagló hatalmas álom-rejtjelét
Látom a szívemben – az áradó, áradó rettenetből.
Lovagolva jönnek és a föld kétszer megremeget,
És a szív, mint a föld, kétszer-kétszer megremeget.

Jönnek a világ fenekéről,
Jönnek a dolgok legmélyéből,
Jönnek, ahonnan a mindenséget igazgató törvények,

Jönnék, ahonnan árad az igazságtalanság,
Jönnék, ahol szeretni és ölelni haszontalan,
És csak háború és csak halál alkotja a világ színe-visszáját...

Hela-hó-hóóó... Helahó-hóóóóó.....

HELA HOHO; HELAHOHO!

Győztes menetben
Vonulnak el előttem a hódító civilizációk...
A lelkembe festett hosszú vonal mentén,
Egymás után – azonosíthatatlanul,
Vértek, lándzsák, csillogó sisakok,
Ellenem fordított pajzsok,
Zárt rostélyok, páncélingek,
A csaták, a tornák, az ütközetek, a cselvetések.
Crécy és Azincourt alabárdosai!
Arras védművei.

S minden csak futóhomok, értelmetlen keserűségből gyúrt felhő,
Melyet a stratégia szele köznapi formákká emel,
S hullámokban fujja figyelmes szemeimbe,
S az örök igazság Napja fekete árnyékot vet az igazságra.

Győztes menetelés egy időben és nem egy időben,
Ahol egy időben változik át valaki valaki mássá,
Eszembe jutnak, megjelennek, agyamba összegyűlnek
Minden idők zsoldosai, minden nép katonái,
Páncélok mindenhol,
Fegyverek a világ minden műhelyéből,
Minden hadsereg [...] vérszomjas zászlóaljai.

Pál Dániel Levente fordítása

Az indulás

A Partida

És én a bonyolult, én a számolatlan,
Én minden esélyek szaturnáliája,
Én a megtestesülések szökőárja,
Én a túlzó, én a féktelen, én a [...]
Én a mértéktelen – a mértéktartásban és a visszafogottságban is,
Én ki véremlen és minden ideghúromon át
Engedtem ömleni és vibrálni valahány metafizikát,
Ki partra szálltam a lélek minden szigetén,
Ki repülön szálltam át a szellem távoli tájai felett,
Én az érvek szikár sztyeppéinek kutatója,
A [...]
A *Weltanschauungen* teremtője,
A modernség mindahány fogalmának
Bőkezű, közönyös magvetője,
Ki minden pillanatban minden és igazság,
Ki mindig mindenki más, alig én-magam –
Én így halok meg? Nem: hatalmas a világ
És létező végtelen minden lehetőség.
Nem: minden jobb és nagyobb, mint azt hinnénk,
És a halál mutat majd hallatlan dolgokat...
De semmi nem múlja felül Istent.
Salve, új dolgok, kik a halálban megtörténtek velem!
A világ örök változása bukkan fel a szemhatáron
Amikor végérvényesen,
Mint egy kikötőből hosszú útra induló gőzhajó,
Melyen a zenekar a Lélek himnuszába kezd,
Én X felé indulok, felzaklat a távozás,
De enyém a kivándorlók homályos reménye,

Megtart hitem az Újban – a Tengerentúl tiszta hite,
Hahó – arra indulok, elveszve a tengerek végtelenjén,
Jövömet keresve – földeken, tavakon és folyókon át,
Miket egy gombóccá markol össze a Föld – az egész Univerzum –
Melybe belekápázik szemem. Hahó, arra, mindig arra...
Ave atque vale, ó, zörgő, zajos Világ...

Kezdetben

Felgyorsul majd az érzékelés, egy [...]
És felszaggatja öntudatom országútjait,
[...]
(És repülöm [...] végleg leszáll)
Egymásba gyűrődik a sok magányos benyomás,
Gyors füty falja fel a lélek és Isten közti űrt,
Az én [...]
Egymásban áll meg minden lelkiállapot,
És egy tűhegynyi pontba rándul az egész énem,
Így állok majd, indulásra készen,
S minden, mit éltem, s élni fogok a világon túl
Egyetlen izzó, sima éggömbbe olvad össze,
Míg feldübörögnek a motorok,
Melyekben nem a vas és fém dörög, hanem az elvont zaj,
Száguldok, a gyorsaság álma leszek, füty az Ismeretlen tájain,
Pusztán, falun és városon át,
Belefúródok a mezők szerkezetébe,
Hullámlás leszek a dolgok hajógyára mélyén,
Visszhangzó örökkönvaló a mozdulatlan öröklétben –
a-s-s-ss-sss
z-z-z-z-z-z – isteni autó.
[...]

Vaskó Péter fordítása

Az indulás

A PARTIDA

Ave atque vale, ó, csodálatos világmindenség!
Ave atque vale, ó, hányféle módon
Láthatlak majd téged, ha bizonyossággá fordul,
Hogy sok élet vár ránk, s felszorozza a megismerést
Ezer nézőpont és szemszög – s talán sose látlak annak
[az Eggynek –
Akárhogy is legyen, *ave atque vale*, ó, Világ!

Indulok, hogy lássam, melyik arcod fedi fel a Halál,
Szívemet szorítja, lelkem présbe fogja a félelem,
[szemem elhomályosul,
És hullámverés lesz véremben a kaland tudása. . .
Indulok a Halál felé, nem várok semmit,
De kész vagyok meglátni a Világ túlfelének csodáit.

Ave atque vale, ó, spontán Univerzum!
A fűszálakká sodort zöld a pihenő mezőkön,
A szél borzolta lombok komoly, nehéz zöldje,
A víz sötétfehér árnya,
A pusztaság forró, átlátszó pihéi,
A viharok anyagtalan lidércarkmai,
A tengerek [. . .] végtelenje,
A folyók magától értetődő futása,

Ave atque vale! Isten! Én magam! Ti mind!

Amikor elhagy önvalóm, mintha felállnék egy székből,
Amikor elhagyom a világot, mintha egy szobából lépnek ki,

Amikor elhagy minden gondolat s kialszik minden érzékelés,
Mintha egy kényszerzubbonyt oldanának ki,
Mikor majd kibukkan bőröm felszínén,
És lényem a világ peremén túlra szórja,
Boldogság legyen a megértés, hogy úgy jön a Halál,
Mint egy napkelte új valóm holnapelőttjén.

Halálos ágyam rézsútosan repít
Meredek utazáson a tárgyak kozmoszába
A legmesszebb sarokig, lebeg ágyam,
Lebeg, mint egy nevetséges léggömb, és száguld, elrepül,
Mint egy vonat az egyenes síneken...

Nem félek, ó, Halál, attól, mit nem engedsz meglátni
Ajtód világra nyíló titkos kulcslyukán át.

Úgy nyújtom feléd a kezem, mint a gyermek
A dajka öléből, ha anyját jönni látja ...
Elégedetten otthagynom érted felnőtt játékaim,
Elhagyom rokonaim, semmi nem köt immár
E gyönyörű, mozdulatlan, beteg világhoz...
Mert benned van Minden, vagy semmi nincs sehol.

Amikor az ágy már csaknem a mennyezethez ér
Hátra pillantok e résen keresztül – a szobára s minden
[szekrényre benne,
S lelkemben érzem az induló hajó mozgását,
Már mindent távolinak, idegennek és hidegnek látok...
Érzéseim egy távoli, zsúfolt város,
És a mélyben, mögöttük, a teljes mindenség, az elfutó híd...

Vaskó Péter fordítása

Az indulás

A Partida

Most, hogy érzem, torkomra kulcsolt ujjait
A végső szorításra feszíti a Halál. . .
Tágra nyitott szemmel, tiszta fejjel
Nézek vissza, pillantok végig a múlton,
Látom, ki voltam, s még inkább, ki nem,
Higgadtan mérem fel zavaros múltamat,
És úgy érzem, egy tévedés bordázza ki,
Talán az, hogy éltem, vagy talán az, hogy így.

Úgy lesz mindig, belép hozzánk a halál,
És kulcsra zárja belülről az ajtót,
És befejezetté záródik a sors,
Hol *Cour de Cassation*-nak helye nincs a végzet ellen,
Úgy lesz mindig, mikor éjfél t üt az élet,
Felriaszt a nyugalom, felébreszt
A végtelen világosság, mint egy eszmélő [...] tenniakarás?
Végső nekifeszülés, a kihunyó láng utolsó lobbanása,
A szétfröcskölő tűzijáték, mielőtt hamuvá hullik,
A mennydörgés robbanása fejünk felett,
Ahonnan tudjuk, hogy a készülő vihar eloszlott.

A múlt felé fordulok,
Érzem, húsomba mint szakítok sebet,
A megértés boldog fényével szememben
Nézem az ösztönös bukást, mit életemnek hívok.
Az utolsó lámpát is kioltják.
Lelkem hajnalodó utcájában!
Jel ez, a [...]

Az utolsó lámpa, amit kioltanak!
De még mielőtt látnám az igazságot, előre érzem,
Szeretni fogom ismeretlenül is.
Hátranézek, a múlt felé, nem [...]
Nézem, mint hajlik jövőmmé a múlt.

Mesterem, Alberto Caeiro, akit megismertem,
És akit úgy hagytam el később, mint valami unott ellenőr,
Ma már belátom tévedésem, és magamban sírok,
És sírásom öröm, mert látom, hogy forrása a felismerés,
A halál és végtelen végzetem sorsom záróköve,
S csak mikor kész a boltív, ismerem fel, kicsoda ő.
Fölemelkedem a csaknem kényelmes párna-gödörből,
Mert vár rám a gyógyító lelkiismeret furdalás.

Vaskó Péter fordítása

DIADALÍV A KÉPZELETEM
Minha imaginação é um Arco de Triunpho

Diadalív a képzeletem.
Elvonul alatta az Élet.
Vonul a modern kereskedelem, autók, teherkocsik,
Vonul a hagyomány, ruhaként hordja egynémely csapat,
Vonul mindahány népréteg, és vonul minden életstílus,
S mikor a Diadalív árnyékába érnek,
Egy pillanatra nekik adom a dicsőséget,
Hogy fürödjenek valamiféle diadalban,
Így lesznek egy percre aprók és hatalmasak.

Képzeletem Diadalívé,
Egyik ága Istenen nyugszik, a másik
A hétköznapiak közepében (hol közösek közhelyeink),
Az állandó robotban, a futó benyomásokban,
A rebbenő szándékokban, mik meghalnak mozdulat helyett.

És ott vagyok én: képzeletemen kívül és fölött,
Mégis benne és részeként,
Ki győztesen pillantok le a Diadalív magasából,
Ki elvonulok, és vagyok az ív maga,
Ki magasból nézem a vonulást büszkén,
Szépen és hatalmasan.

De amikor mindent színről színre látok,
Akkor egyenesből körbe fordul,
Maga körül kezd forogni,
És eltűnik a Diadalív, a vonulókkal egybeolvad,
És érzem, én vagyok az ív, és mind a tér, amit egybefog,
És én vagyok minden ember, ki elvonul,

És minden vonuló jövője én vagyok,
És mindenki én leszek, ki jönni fog még,
És mindenki én voltam, ki maga mögött hagyott.
Érzem ezt, és ezt érezve egyre inkább
Én vagyok az ív tetején álló szobor,
Ki nézi odalent
Az elvonuló mindenséget.
De a Világmindenség is én vagyok,
Én vagyok az alany és a tárgy,
Én vagyok a Diadalív és az Utca,
Magammal ölelem át, kötöm hurokba és oldozom el magam,
Lenézek magamra és nézem fenn magam,
Elvonulok saját árnyékom alatt, mindkettő én vagyok,
Transzcendens vagyok és hiánytalan,
Megalkotom Istent egy diadalív
Büszke építményében, mely a világot uralja,
Egy diadalívben, mely azoknak épült
Kik megéreznek minden érzést,
És amely minden érzés érzésének állítatott.

Költészet, mely mozgás és lendület,
Szédület és robbanás,
Költészet, mely sebesség és szenzáció,
Mely tűzfolyóba meríti fantáziám,
Mely látatóban mosdat, fényvulkánban fürdet!

Vaskó Péter fordítása

Barrow-on-Furness

I.

Épp oly hitvány vagyok, mint bárki más itt,
Nincs eszményem, de nincs az senkinek.
Aki azt mondja, van neki, csak ámít,
Ki szól: keresi – nem találta meg.

A jó a képzeletem szeretője.
De állati lényem gyűlöli őt.
S míg az Odaát részegsége tölt,
Megyek, magamat rémálmokba szőve.

Mint mindenki más, nem hiszek hitemben.
E hitemért vállalnám a halált.
S lám: betűk, szavak tartanak életben.

Igazoljam magam? Mindenkinék hívnak...
Hasonuljak? Nincs nagyobb egyformaság...
Ó, szív, legyen vége már a kínoknak!

II.

Istenek, erők, tudás, hitek lelke,
Eh! Hány értelmetlen értelmezés!
Ülök egy hordón a rakparton, és
Ha állnék, úgy sem lenne több értelme.

De kell-e tudni, és érteni – főleg?
Na igen, de mért is ne lenne jó?
Piszkosan, hidegen fut a folyó,
Miként te, elfolyok, nem érve többet...

Ó, mindenség, összekuszált kötélzet,
Ki az, ki – míg elmereng más fölött –
Finom ujjal csomóidból fölébreszt?

Nekünk már semmi nem marad a bogból...
Mit játszunk? Szerelmet, vagy épp közönyt?
Én inkább felállok, s otthagynom a hordót.

III.

Árad, folyósugár, tengerbe hordja
Legsajátabb közömbösségemet!
Még hogy „tengerbe hordja”! Nincs neked
Közöd hozzám, s ahhoz, mi szívem nyomja.

Lusta csiga sors! Vágtatok, alattam
Szamár-árnyék. Az élet élve él,
A nem mozdulókon nevet cserél,
S meghal az égre cimkéket ragasztva.

Kitáruló Furness, három napig még
Eltűrlek; szegény mérnök, rab vagy itt,
Fogva tartanak a helyszíni szemlék. . .

Elmegyek, a közönyt sem hagyva itt
(És elmész te is, ahogy mentél mindég).
Pályaudvar, bárhol, izzik a csikk.

IV.

Kész a képlet – egy roncstelepet ad ki! –
Megdicsérték: mint kellett, annyi pont...
A szívem egy hatalmas nagy porond
Hol egy kis állatkát állítanak ki...

Mikroszkóppal – csiszolt reménytelenség –
Lestem a sok ostoba részlet...
Írtam praktikus, rontott képletet...
Rendszert, melyben az örület az egység...

Mily elméletet szül az agy, ha csorba –
Mint törött fésűje becsomagolva
Egy koldusnak, ki elvándorolt?

Becsukom füzetem, s firkálni kezdek
Sok puha, szürke, kusza arabeszket
A boríték hátára, mi vagyok...

V.

Mily régen élünk, Portugáliám,
Egymástól távol! Ó jaj, de a lélek,
A gyáva lélek erőnek, erélynek
Nem enged – nem felejt és nem kíván.

Álom, lyuk a titkos hisztérián...
A Furness, mely itt zúg, s hordja vizének
Súlyát, milyen csalfa társ: mint az élet
Fut egyre, míg én állok tétován...

Egyre? Igen, és egyre-másra máshogy...
Rajta! Elég! Vessük el a kimért
Térközök, érzések és utalások
Túlfinomult, transzcendens álhitét!

Mindenből elég... Mily emberi vágy,
hogy víz legyen, part, vagy épp folyamágy!

Vaskó Péter fordításai

Lisbon revisited

Nem: nem akarok semmit.
Már mondtam, hogy nem akarok semmit.

Ne jöjjenek itt nekem következtetésekkel!
Az egyetlen következtetés a halál!

Ne hozzanak fel esztétikákat!
Ne beszéljenek erkölcsről!
Hagyjanak békén a metafizikával!
Ne kínálgassanak nekem kidolgozott rendszereket, ne sorolják,
Mennyit lépett előre a tudomány (a tudomány, Istenem,
[a tudomány!]) –
A tudomány, a művészet, a modern civilizáció!

Mi rosszat tettem én a mindahány istennek?

Ha birtokukban az igazság, tartsák meg maguknak!

Szakember vagyok, de csak a szakmámra szakosodtam.
Azon kívül sült bolond vagyok, és ehhez megvan minden jogom.
Megvan hozzá minden jogom, világos?

Ne bosszantsanak már, az Isten szerelmére!

Szeretnék, ha családos, jelentéktelen, köznapi, tucatember volnék?
Szeretnék, ha ennek az ellentéte volnék, ha mindennek
[az ellentéte volnék?

Ha valaki más volnék, az mindenkinek a kedvére tenne,
Ilyen vagyok, legyenek hát megértők!
Menjenek nélkülem a pokolba,
Vagy hadd menjek én egyedül a pokolba!
Miért kellene együtt mennünk?

Ne fogjanak karon!
Nem szeretem, ha karon fognak. Magamban akarok lenni.
Már mondtam, hogy csak magamban vagyok magam!
Milyen bosszantó az, hogy azt akarják, legyek a társaságuk!

Ó, kék ég – akárcsak gyermekkoromban –,
Örökös üres és tökéletes kékség!
Ó, szelíd, ősrégi és néma Tejo,
Aprócska igazság van ott, ahol az ég visszatükröződik!
Ó, újra meglátott mélabú, egykorian mai Lisszabon!
Semmit nem adsz, semmit nem veszel el, semmi nem vagy abból,
[aminek magamat érzem.

Hagyjanak békén! Nem késlekedem, én nem késlekedem soha...
És míg a Mélység és a Csönd el nem jön, magamban akarok lenni!

1925

Pál Ferenc fordítása

Tartalom

Elöljáróban	5
Álvaro de Campos szonettjei	
I. Nézem, de észre nem veszem magam. ♦ <i>(Pál Ferenc)</i>	17
II. A Fügefa téren minden reggel ♦ <i>(Pál Dániel Levente)</i>	18
III. Daisy, figyelj, ha meghalok, meséld... ♦ <i>(Pál Ferenc)</i>	19
Opiárium ♦ <i>(Takács Zsuzsa)</i>	20
Önvizsgálat	
II. Karnevál ♦ <i>(Vaskó Péter)</i>	28
Győzelmi óda ♦ <i>(Döbrentei Kornél)</i>	32
Két ódarészlet (két óda vége, természetesen)	41
I. ♦ „Jöjj, ősidejű és mégis változatlan Éjszaka...” ♦ <i>(Döbrentei Kornél)</i>	41
II. ♦ „Ó, az alkonyhomály, az est leszálta...” ♦ <i>(Döbrentei Kornél)</i>	45
Tengeri óda ♦ <i>(Somlyó György)</i>	47
Walt Whitman köszöntése ♦ <i>(Csuday Csaba)</i>	82
Tovadübögő órák	95
I. ♦ „Érezni mindent mindenféleképpen...” ♦ <i>(Pál Dániel Levente)</i>	95
II. ♦ „Érezni mindent mindenhogyan...” ♦ <i>(Vaskó Péter)</i>	112
Harci óda ♦ „Rengeteg víztelen folyó – csak emberek és dolgok...” ♦ <i>(Somlyó György)</i>	117
Harci óda ♦ „Kürtszó az éjszakában...” ♦ <i>(Pál Dániel Levente)</i>	119
Az indulás ♦ „És én a bonyolult, én a számolatlan...” ♦ <i>(Vaskó Péter)</i>	121
Az indulás ♦ „ <i>Ave atque vale</i> , ó, csodálatos világmindenség!...” ♦ <i>(Vaskó Péter)</i>	123
Az indulás ♦ „Most, hogy érzem, torkomra kulcsolt ujjait...” ♦ <i>(Vaskó Péter)</i>	125
♦ Diadalív a képzeletem ♦ <i>(Vaskó Péter)</i>	127
Barrow-on-Furness ♦ <i>(Vaskó Péter)</i>	129
Lisbon revisited ♦ <i>(Pál Ferenc)</i>	134

Tisztelt Olvasónk!

Az Íbisz Könyvkiadó könyveit megtalálja az alábbi könyvesboltokban:

ELTE BTK Jegyzetbolt, 1088 Múzeum krt. 6. •

Írók Boltja, 1061 Andrásy út 45. •

Merhavia Könyvesbolt, Deák téri metró-aluljáró • Pont Könyvesbolt,

1051 Nádor u. 8. • Fókusz Könyvárúhá 1072 Rákóczi út 14–16.

Könyveinket megrendelheti közvetlenül a kiadótól is
levélben: Íbisz Könyvkiadó Bt. 1173 Budapest, Búbosbanka u. 5/b;
telefonon vagy faxon: (1) 256 5791;

e-mailben: bubosb@posta.net vagy ibisz@posta.net.

Megrendelését postai úton, utánvéttel teljesítjük.

Keresse a megjelent és a közeljövőben megjelenő könyveinket:

Mário de Andrade: Makunaíma

Brazília üzen (Rónai Pál 1959-ben megjelent versválogatásának
újra kiadása, 100 számozott példányban)

Pessoa / Alberto Caeiro: A nyájak őrizője és más versek

Fernando Pessoa: Önelemző és elméleti írások

Fernando Pessoa: Daloskönyv I.

Modern katalán színház I–II.

Camilo Castelo Branco: Végzetes szerelem

Eça de Queirós: Egy szőke leány különöségei

Portugál kísérleti költészet

Aluisio Azevedo: Hangyaboly (az 1944-ben megjelent regény

hasonmás kiadása, 50 számozott példányban;
az 1944-es szöveg átdolgozott kiadása várhatóan

2005 elején jelenik meg.)

Portugál kísérleti költészet

Pessoa/Álvaro de Campos: Diadalív

Az Íbisz Könyvkiadó Bt. kiadása
1173 Budapest, Búbosbanka u. 5/b,
tel/fax: 256 57 91, e-mail: bubosb@posta.net
vagy ibisz@posta.net
Felelős kiadó Rosta Katalin

A nyomdai előkészítés az Amacron Bt. munkája
Műszaki szerkesztő Péter Gábor
Nyomta és kötötte a PXP Első Magyar Digitális Nyomda Rt.
Készült 8,44 A/5 ív terjedelemben, Budapesten, 2002-ben

ISBN 963 9294 18 7